

Vlada Crne Gore

Ministarstvo za evropske integracije

Podgorica, 24.11.2009

U p i t n i k

Informacija koju od Vlade Crne Gore zahtijeva Evropska komisija u cilju pripreme Mišljenja o zahtjevu Crne Gore za članstvo u Evropskoj uniji

I Aneks - Demokratija i vladavina prava

Odgovorno lice: **Gordana Djurovic**

Rukovodilac grupe: **Svetlana Rajkovic**

Zamjenik rukovodioca grupe: **Vanja Grgurovic**

Sekretar grupe: **Nada Mihailovic**

Zamjenik sekretara grupe:

Kontakt MEI: **Tatjana Bulajic**

IT Podrška: **Vanja Grgurovic**

Sadržaj:

I Aneks - Demokratija i vladavina prava	6
1. Zakon o državnoj imovini	7
2. Zakon o eksproprijaciji	36
3. Zakon o finansiranju političkih partija	52
4. Zakon o finansiranju kampanje za izbor Predsjednika Crne Gore, gradonačelnika i predsjednika opštine	65
5. Zakon o povraćaju oduzetih imovinskih prava i obeštećenju	73
6. Zakon o lokalnoj samoupravi	93
7. Zakon o finansiranju lokalne samouprave	140
8. Zakon o državnoj upravi	167
9. Zakon o zaštitniku ljudskih prava i sloboda	191
10. Nacionalna trening strategija za lokalnu samoupravu u Crnoj Gori	213

I Aneks - Demokratija i vladavina prava

1. *Zakon o državnoj imovini*

ZAKON O DRŽAVNOJ IMOVINI

I OSNOVNE ODREDBE

Sadržaj zakona

Član 1

Ovim zakonom uređuje se korišćenje, upravljanje i raspolaganje, stvarima i drugim dobrima koja pripadaju Crnoj Gori ili lokalnoj samoupravi (u daljem tekstu: državna imovina).

Pojam državne imovine

Član 2

Državnu imovinu, u smislu ovog zakona, čine: pravo državne svojine na pokretnim i nepokretnim stvarima, na novčanim sredstvima, hartije od vrijednosti, i druga imovinska prava koja pripadaju Crnoj Gori ili lokalnoj samoupravi.

Namjena stvari i drugih dobara u državnoj imovini određuje se zakonom ili odlukom nadležnog organa, u skladu sa zakonom.

Vršenje imovinskih prava

Član 3

Imovinska prava na stvarima i drugim dobrima u državnoj imovini vrše se u skladu sa ovim zakonom i na način kojim se obezbjeđuje javnost.

Nadležni organi dužni su da sa stvarima i drugim dobrima u državnoj imovini postupaju kao dobri domaćini i odgovaraju za to.

2

Subjekti državne svojine

Član 4

Vlasnik stvari u državnoj svojini je Crna Gora.

Odredjena svojinska ovlašćenja na stvarima u državnoj svojini vrše opštine na način propisan ovim Zakonom.

Svojinska ovlašćenja na stvarima u državnoj svojini vrše i drugi subjekti: državni organi, organi lokalne samouprave i javnih službi čiji je osnivač Crna Gora, odnosno lokalna samouprava i drugi organi i organizacije koji koriste sredstva budžeta ili upravljaju državnom imovinom, u skladu sa zakonom i drugim propisom donesenim na osnovu zakona.

Dominium i imperium

Član 5

Država je u građanskopravnim odnosima vlasnik stvari kao i drugi subjekti prava (*dominium*).

Prirodnim bogatstvima i dobrima u opštoj upotrebi država preko nadležnih organa i organizacija upravlja i raspolaze u javnom interesu, u skladu sa zakonom (*imperium*).

Nadležni organ za raspolaganje državnom imovinom Crne Gore

Član 6

Imovinska prava i ovlašćenja u pogledu državne imovine vrši Vlada Crne Gore (u daljem tekstu: Vlada), odnosno organ jedinice lokalne samouprave određen zakonom i statutom opštine, odnosno Skupština Crne Gore iznad odredjene vrijednosti pod uslovima i na način utvrđen ovim zakonom, ako posebnim zakonom nije drugačije određeno.

Nadležni organi javne službe vrše imovinska prava i ovlašćenja u pogledu državne imovine koja je na njih prenesena, pod uslovima i na način utvrđen ovim zakonom, ako posebnim zakonom nije drugačije određeno.

Primjena opštih pravila

Član 7

Na sticanje i prestanak prava svojine i drugih imovinskih prava iz državne imovine primjenjuju se opšta pravila, ako ovim zakonom nije drugačije propisano.

3

Namjena stvari i drugih dobara u državnoj imovini

Član 8

Stvari i druga dobra u državnoj imovini koriste se za ostvarivanje funkcija Crne Gore, lokalne samouprave, državnih organa i organa lokalne samouprave i za obavljanje djelatnosti javnih službi čiji je osnivač Crna Gora, odnosno lokalna samouprava.

Stvari i druga dobra iz stava 1 ovog člana mogu se koristiti i za obavljanje djelatnosti radi sticanja prihoda, odnosno dobiti, u skladu sa zakonom.

Promet prava u državnoj imovini

Član 9

Imovinska prava na stvarima i drugim dobrima u državnoj imovini su u prometu, ako zakonom nije drugačije određeno.

Prirodna bogatstva i dobra u opštoj upotrebi ne mogu biti objekti privatne svojine.

Imovinska prava na stvarima i drugim dobrima u državnoj imovini mogu preći u privatnu svojinu na osnovu odluke nadležnog organa, pravnog posla ili na drugi način, u skladu sa zakonom.

Značenje pojedinih izraza

Član 10

Pojedini izrazi upotrijebljeni u ovom zakonu imaju sljedeće značenje:

1. državni organi su: Skupština Crne Gore, Predsjednik Crne Gore, Vlada, Ustavni sud Crne Gore, Zaštitnik ljudskih prava i sloboda, Državno tužilaštvo, ministarstva i drugi organi uprave, sudovi, Centralna banka Crne Gore, Državna revizorska institucija i druge službe čiji je osnivač Crna Gora;
2. lokalna samouprava je opština, Glavni grad i Prijestonica (u daljem tekstu: opština);
3. organi opštine su: Skupština opštine, Skupština Glavnog grada i Prijestonice, Predsjednik opštine, Gradonačelnik Glavnog grada i Prijestonice, organi lokalne uprave i drugi organi i službe čiji je osnivač opština.
4. javne službe su: Univerzitet Crne Gore, javna preduzeća, javne ustanove, državni fondovi i drugi organi i organizacije koji vrše javna ovlašćenja čiji je osnivač Crna Gora, odnosno opština;
5. imovina društveno političkih organizacija je imovina kojom su raspolagale bivše društveno političke organizacije: Savez komunista, socijalistički savez radnog naroda i savez socijalističke omladine.

4

6. budžetski korisnici su korisnici sredstava budžeta Crne Gore, budžeta opštine i drugi korisnici koji po bilo kom osnovu koriste sredstva javnih prihoda;
7. javni prihodi su prihodi budžeta Crne Gore, prihodi budžeta opštine i prihodi javnih službi koji se ostvaruju po osnovu doprinosa, prihoda od djelatnosti i drugih prihoda koji su uvedeni zakonom;
8. dobra od opšteg interesa su prirodna bogatstva, dobra u opštoj upotrebi i ostala dobra od opšteg interesa (kulturna dobra, građevinsko zemljište, poljoprivredno zemljište, šume i šumska zemljišta, morsko dobro, posebno zaštićeni rezervati i staništa ugroženih ili zaštićenih vrsta životinja, biljaka i druga dobra u skladu sa zakonom);
9. javna dobra su prirodna bogatstva i dobra u opštoj upotrebi;
10. dobra u opštoj upotrebi su dobra koja su dostupna svima pod jednakim uslovima i njihova upotreba se vrši bez posebnih dozvola ili odobrenja nadležnih organa (putevi, trgovi, vodotoci, luke, aerodromi, gradski parkovi i drugo);
11. prirodna bogatstva su dobra nastala prirodnim putem koja su, zbog svojih svojstava od posebnog ekonomskog značaja, zakonom proglašena prirodnim bogatstvom (rude, vode, divljač, pijesak, šljunak, kamen i druga dobra nastala prirodnim putem);
12. raspolaganje je, prenos svih ili nekih svojinskih ovlašćenja na treća lica (prodaja, otudjenje, razmjena, poklon, davanje na upravljanje, davanje na korišćenje, davanje u zakup, pravo službenosti, zalaganje pokretnih i nepokretnih stvari - zaloga, hipoteka i fiducija, koncesija i slično);

13. upravljanje imovinom je odlučivanje o čuvanju, održavanju, obnavljanju, ostvarenju prihoda, osiguranju i unaprjeđivanu, kao i o drugim pitanjima od značaja za ostvarenje namjene stvari;
14. korišćenje stvari u državnoj svojini je upotreba stvari i pribiranje prihoda u skladu sa prirodom i namjenom te stvari, određenim zakonom ili aktom nadležnog državnog organa.
15. stvari i druga dobra veće vrijednosti su pokretne i nepokretne stvari čija je pojedinačna vrijednost veća od 3.000 €.
16. službene zgrade i poslovne prostorije su nepokretnosti koje koriste državni organi, organi opštine i javne službe za ostvarivanje funkcija u zemlji i inostranstvu.
17. nepokretne stvari za posebne namjene, su: zemljište, zgrade, podzemni i nadzemni objekti s pratećom infrastrukturom i druge nepokretnosti koje za potrebe odbrane i bezbjednosti Crne Gore koriste ministarstva nadležna za poslove odbrane i za unutrašnje poslove i organi uprave nadležni za poslove policije i bezbjednosti, kao i zemljište, zgrade i druge nepokretnosti koje služe za potrebe zbrinjavanja stranih državljana i lica bez državljanstva.

5

18. opremu, čine: računarski sistemi, sistemski i aplikativni softver, sredstva veze, kancelarijski namještaj, birotehnička oprema i druge stvari koje državnom organu, organu opštine, odnosno javne službe služe za vršenje njegovih funkcija, čiji je vijek trajanja pod normalnim uslovima korišćenja duži od jedne godine, ako zakonom nije drugačije određeno.
19. prevozna sredstva, su: motorna vozila, plovni objekti, vazduhoplovi i druga prevozna sredstva koja služe za obavljanje potreba državnih organa, odnosno organa opštine.
20. pokretne stvari za posebne namjene, su: prevozna sredstva, naoružanje, borbena sredstva i oprema koja ima namjenski karakter za odbranu i bezbjednost Crne Gore, kao i druge pokretne stvari za potrebe odbrane i bezbjednosti.
21. novčana sredstva, su sredstva stečena iz javnih prihoda obezbijeđena u budžetu Crne Gore, budžetu opštine, državnim fondovima i bilansima drugih organa i organizacija koje koriste sredstva javnih prihoda, kao i novčana sredstva i sredstva plaćanja koja po drugim osnovama stiču državni organi, Crna Gora, opština i javna služba.
- 22 hartije od vrijednosti, su hartije koje emituje ili stekne Crna Gora, opština i javna služba (obveznice, državni zapisi, mjenice, akcije i drugo).
23. predmeti istorijsko-dokumentarne, umjetničke i kulturne vrijednosti, su: slike, ikone, skulpture, predmeti od plemenitih metala, tapiserije, povelje i drugi predmeti likovne i primijenjene umjetnosti, kao i drugi predmeti i djela od istorijskog, umjetničkog i kulturnog značaja, koje je stekla Crna Gora i opština, odnosno drugi organi i organizacije koje koriste sredstva javnih prihoda.
24. stan za službene potrebe je stan namijenjen za smještaj izabralih i postavljenih lica za vrijeme obavljanja funkcija i dužnosti.

25. druga imovinska prava su: stvarna i intelektualna (pravo na patent, pravo na licencu, model, uzorak i žig, pravo korišćenja tehničke dokumentacije i drugo) i obligaciona prava.

II STVARI I DRUGA DOBRA KOJIMA RASPOLAŽE CRNA GORA

Dobra od opštег interesa

Prirodna bogatstva

Član 11

Prirodna bogatstva kojima raspolaže Crna Gora su:

- rude, nafta, gas i druga prirodna bogatstva određena zakonom;
- izvori mineralnih i termalnih voda;
- radio-frekvencije i numeracije;

- prirodna jezera i druge vodne akumulacije i živa i neživa bogatstva u njima koje u skladu sa propisima nijesu u privatnoj svojini;
- unutrašnje morske vode i teritorijalno more, morsko dno, podmorje i podzemlje, živa i neživa bogatstva u njima;
- sprudovi, rječni nanosi, navozi, nasipi, kupališta, hridi, limani, grebeni, vrulje, izvori i vrela;
- obale i kanali, koji su u državnoj svojini;
- vodotoci i podzemne vode od značaja za Crnu Goru, u skladu sa zakonom;
- ostala prirodna bogatstva od značaja za Crnu Goru određena zakonom.

Dobra u opštoj upotrebi

Član 12

Dobra u opštoj upotrebi kojima raspolaže Crna Gora su:

- vazdušni prostor;
- putevi (autoputevi, magistralni i regionalni putevi) i prateći objekti;
- aerodromi sa pripadajućom infrastrukturom;
- željeznička infrastruktura u skladu sa zakonom;
- luke, lukobrani i brane;

- infrastrukturni objekti od značaja za Crnu Goru;
- predmeti izvađeni arheološkim iskopavanjem;
- koridori i satelitske orbite.

Druga dobra od opšteg interesa

Član 13

Druga dobra od opšteg interesa kojima raspolaže Crna Gora su:

- šume, šumsko zemljište i šumski putevi koji im pripadaju u svojini Crne Gore obuhvaćeni posebnim osnovom gazdovanja;
- državna imovina u zaštićenim djelovima prirode - nacionalni parkovi;
- građevinsko i drugo zemljište kao i objekti u svojini Crne Gore u zoni morskog dobra;
- termoelektrane sa pripadajućim objektima
- objekti za prenos električne energije (dalekovodi i trafostanice);
 - kote i trase za elektronske, telekomunikacione i radio-difuzne sisteme u svojini Crne Gore;
 - telekomunikacioni objekti u svojini Crne Gore;
 - radio-difuzni objekti u svojini Crne Gore;
 - skloništa u svojini Crne Gore;
 - građevinsko zemljište u svojini Crne Gore;
 - poljoprivredno zemljište u svojini Crne Gore;
 - vodno zemljište od značaja za Crnu Goru u svojini Crne Gore;
 - objekti za obrazovanje, nauku, zdravstvo i socijalnu zaštitu sa pripadajućim zemljištem u svojini Crne Gore;
 - spomenici kulture u svojini Crne Gore;
- objekti za sport i fizičku kulturu sa pripadajućim zemljištem u svojini Crne Gore;
- biljni i životinjski svijet;
- druga dobra u skladu sa zakonom.

Ostala dobra u državnoj imovini

Član 14

Ostala dobra u državnoj imovini kojima raspolaže Crna Gora su:

- novčana sredstva stečena po osnovu javnih i drugih prihoda koji pripadaju Crnoj Gori,

- imovina koju su u skladu sa zakonom stekli ili steknu državni organi i javne službe čiji je osnivač Crna Gora,
- stvar izgrađena, odnosno pribavljena iz javnih prihoda po osnovu ulaganja državnih organa i javnih službi čiji je osnivač Crna Gora,
- imovina bivšeg saveza komunista i ostalih društveno-političkih organizacija
- imovina stečena rasподjelom imovine SFRJ, SRJ i DZSiCG,
- pokretne i nepokretne stvari bivše dinastije Petrović Njegoš,
- pokretne i nepokretne stvari stranih diplomatskih i konzularnih predstavništva u Kraljevini Crnoj Gori;
- vojna utvrđenja;
- nepokretne i pokretne stvari koje se smatraju napuštenim u skladu sa Zakonom o svojinsko-pravnim odnosima;
- imovina stečena poklonom Crnoj Gori;
- imovina ostvarena po osnovu ulaganja Crne Gore u privredna društva i javna preduzeća;
- imovina stečena kupovinom, razmjenom, eksproprijacijom ili realizacijom prava garancija (založnim, fiducijarnim i dr.) na pokretnim i nepokretnim stvarima, kao i na pravima;
- stvari u svojini Crne Gore koje služi za ostvarivanje funkcija državnih organa;
- javnih službi u zemlji i inostranstvu čiji je osnivač Crna Gora;
- imovinska prava i hartije od vrijednosti u imovini Crne Gore;
- imovina stečena izgradnjom po BOT sistemu i koncesiji;
- oprema i uređaji u državnoj svojini;
- druga imovina koja je stečena u skladu sa zakonom.

III STVARI I DRUGA DOBRA KOJIMA RASPOLAŽE OPŠTINA

Lokalna dobra od opštег interesa

Prirodna bogatstva

Član 15

Prirodna bogatstva kojima raspolaže opština su:

- izvori voda i manjih vodotoka (koji izviru i uviru na području opštine) od lokalnog značaja u skladu sa zakonom;
- mineralne sirovine (šljunak, pjesak i kamen), ako nije u pitanju eksploatacija u skladu sa zakonom;
- obale rijeka i jezera u okviru generalnog urbanističkog plana odnosno detaljnog urbanističkog plana, urbanističkog projekta i lokalne studije lokacije koje su u imovini opštine a koji su donijeti do stupanja na snagu ovog Zakona;
- ostala prirodna bogastva od lokalnog značaja određena zakonom.

Lokalna dobra u opštoj upotrebi

Član 16

Lokalna dobra u opštoj upotrebi kojima raspolaže opština su :

- vodovodna i kanalizaciona infrastruktura od lokalnog značaja;
- opštinski putevi (lokalni i nekategorisani) i prateći objekti;
- ulice u naseljima i trgovim;
- javna rasvjeta;
- javne i zelene površine i gradski parkovi;
- groblja;
- podzemni i nadzemni prolazi.

Druga lokalna dobra od opšteg interesa

Član 17

Druga lokalna dobra od opšteg interesa kojima raspolaže opština su:

- šumsko zemljište i šume koje nijesu obuhvaćene posebnom šumskom osnovom (utrine, pašnjaci, šikare i drugo), a koje su obuhvaćene generalnim urbanističkim planom odnosno detaljnim urbanističkim planom, urbanističkim projektom i lokalnom studijom lokacije koje su u imovini opštine, a koji su donijeti do stupanja na snagu ovog Zakona;
- građevinsko zemljište u imovini opštine;

- poljoprivredno zemljište u imovini opštine u okviru generalnog urbanističkog plana, detaljnog urbanističkog plana, urbanističkog projekta, lokalne studije lokacije koji su donijeti do stupanja na snagu ovog Zakona;
- vodno zemljište od lokalnog značaja u imovini opštine;
- kote i trase za elektronske, telekomunikacione i radio-difuzne sisteme od lokalnog značaja;
- površine za rekreaciju;

9

- toplovodi od lokalnog značaja;
- spomenici kulture u imovini opštine;
- objekti za sport i fizičku kulturu sa pripadajućim zemljištem u imovini opštine;
- parking prostori;
- pijace;
- javne garaže;
- arheološki lokaliteti lokalnog značaja u skladu sa zakonom;
- objekti u imovini opštine u zoni morskog dobra;
- druga dobra od opštег interesa u skladu sa zakonom.

Ostale stvari i dobra kojima raspolaže opština

Član 18

Ostala državna imovina kojom raspolaže opština je:

- novčana sredstva stečena po osnovu javnih prihoda koji pripadaju opštini;
- imovina opštine koja služi za ostvarivanje funkcija organa i javnih službi u zemlji i inostranstvu čiji je osnivač opština;
- imovina stečena po osnovu ulaganja organa opštine i javnih službi čiji je osnivač opština;
- imovina stečena poklonom opštini od strane fizičkih i pravnih lica;
- imovina bivših društveno-političkih organizacija;
- imovina koju državni organi prenesu u imovinu opštine;
- imovina stečena kupovinom, razmjenom, eksproprijacijom ili realizacijom založnog prava na pokretnim i nepokretnim stvarima, kao i na pravima;
- imovinska prava i hartije od vrijednosti u imovini opštine;
- druga imovina koja je u skladu sa zakonom imovina opštine.

Sporna prava

Član 19

U sumnji da li je stvar ili dobro u svojini Crne Gore ili imovini opštine, uzeće se da njime raspolaze Crna Gora.

10

IV UPRAVLJENJE I KORIŠĆENJE

Organ nadležan za upravljanje

Član 20

Državnom imovinom Crne Gore upravlja organ uprave nadležan za poslove imovine, ukoliko posebnim zakonom nije drugačije odredjeno.

Organ iz stava 1 ovog člana obavlja i sljedeće poslove:

- vodi jedinstvenu evidenciju i registar državne imovine;
- stara se o namjenskom korišćenju državne imovine;
- brine o imovini koja po sili zakona postaje državna imovina;
- stara se o poslovima upisa u katastar, parcelacije, razgraničenja, razmjene, pripreme nacrta ugovora i praćenje njihove realizacije, naplati zakupa i drugim poslovima u vezi sa državnom imovinom,
- obezbjedjuje uslove za zaštitu imovine;
- po nalogu Vlade i Ministarstva finansija obavlja i druge poslove.

Poslove iz st. 1 i 2 ovog člana za potrebe opštine vrši organ odredjen statutom opštine.

Poslove iz st. 1 i 2 ovog člana za potrebe javne službe vrši organ odredjen zakonom odnosno aktom o osnivanju.

Način upravljanja i korišćenja

Član 21

Nadležni organ je dužan da zakonito i ekonomično upravlja i koristi stvari i druga dobra u državnoj imovini u skladu sa njihovom prirodom i namjenom.

Odgovornost

Član 22

Starješina koji rukovodi državnim organom, organom opštine i lice koje rukovodi javnom službom odgovorni su za zakonito i ekonomično upravljanje i korišćenje državne imovine.

Zaposleni u državnim organima, organima opštine i javnim službama odgovorni su za savjesnu i namjensku upotrebu imovine koju koriste u obavljanju poslova, na način propisan zakonom i opštim aktom.

Upotreba sredstava

Član 23

Sredstva ostvarena prodajom državne imovine koriste se za realizaciju strukturnih reformi, otvaranje radnih mjesta, ulaganje u infrastrukturu i druge kapitalne investicije od interesa za Crnu Goru odnosno od lokalnog značaja na osnovu odluka nadležnog organa.

U slučaju prodaje ili davanja u dugoročni zakup zemljišta iz člana 64 st.2 i 3 od strane Crne Gore, opštini na čijoj teritoriji se nalazi pripada 30% realizovane vrijednosti za potrebe gradnje infrastrukturnih objekata.

Uplata se vrši nakon izdvajanja propisanog iznosa za potrebe obeštećenja bivših vlasnika.

Pravo korišćenja javnog dobra

Član 24

Na javnom dobru se mogu sticati posebna prava korišćenja (koncesija, BOT, zakup i drugih aranžmana privatno javnog partnerstva) pod uslovima određenim zakonom.

Davanje na korišćenje

Član 25

Vlada, na predlog Ministarstva finansija (u daljem tekstu: Ministarstvo), odlučuje o uslovima davanja na korišćenje nepokretnih stvari veće vrijednosti, koje služe za obavljanje djelatnosti državnih organa.

O davanju na korišćenje nepokretnih i pokretnih stvari, koje služe za obavljanje djelatnosti organa opštine, odlučuje nadležni organ opštine određen statutom.

O davanju na korišćenje, rasporedu i prestanku korišćenja nepokretnosti, koje služe za obavljanje djelatnosti javne službe, odlučuje osnivač.

Obavještavanje o nastalim promjenama

Član 26

Ako državni organ, organ opštine, odnosno lice koje rukovodi javnom službom zbog promjene nadležnosti, smanjenja obima poslova ili drugih okolnosti prestane da koristi imovinu ili njen dio, dužan je da o tome obavijesti Vladu ili nadležni organ opštine, u roku od 15 dana od dana nastale promjene.

Vlada, odnosno nadležni organ opštine odlučuje o daljoj namjeni imovine iz stava 1 ovog člana.

Oduzimanje stvari

Član 27

Kada državni organi, odnosno organi opštine i javne službe koje je osnovala Crna Gora, odnosno opština, nepokretnu stvar ne održavaju kako treba i koriste je suprotno prirodi i namjeni stvari ili je ne koriste, uslijed čega postoji opasnost od nastupanja znatne štete, Vlada, odnosno nadležni organ opštine oduzeće tu nepokretnost od korisnika, na predlog Ministarstva, odnosno nadležnog organa opštine.

Posebna pravila za korišćenje nekih stvari

Član 28

Vlada odnosno nadležni organ opštine posebnim propisom određuje uslove i način korišćenja:

- službenih zgrada i prostorija;
- objekata za reprezativne potrebe;
- stanova za službene potrebe;
- nepokretnih stvari za posebne namjene;
- prevoznih sredstava;

- pokretnih stvari za posebne namjene;
- predmeta umjetničke i kulturne vrijednosti;

V RASPOLAGANJE DRŽAVNOM IMOVINOM

Organ nadležan za raspolaganje

Član 29

Nepokretnim i pokretnim stvarima i drugim dobrima u državnoj imovini, na kojima svojinska ovlašćenja vrši Crna Gora, raspolaže Vlada ukoliko ovim zakonom nije drugačije određeno.

Nepokretnim i pokretnim stvarima i drugim dobrima u državnoj imovini, na kojima odredjena svojinska ovlašćenja vrši opština, raspolaže nadležni organ opštine u skladu sa ovim zakonom i statutom.

O raspolaganju stvarima i drugim dobrima u državnoj imovini iznad vrijednosti od 150.000.000, €, na predlog Vlade, odlučuje Skupština Crne Gore.

13

Raspolaganja stvarima manje vrijednosti

Član 30

O raspolaganju i korišćenju pokretnih stvari i drugih dobara manje vrijednosti, izuzev davanja poklona, odlučuje starješina koji rukovodi državnim organom, organ određen statutom opštine, odnosno lice koje rukovodi javnom službom koja tu stvar koristi.

Razmjena

Član 31

Stvari i druga dobra kojima raspolaže Crna Gora ili opština mogu se međusobno razmjenjivati uz primjenu principa jednakih vrijednosti uzajamnih davanja, ukoliko je to u interesu obavljanja poslova državnih organa i organa opštine i javne službe.

Ako su predmet razmjene stvari i druga dobra kojima upravljaju i koje koriste javne službe, mogu se razmjenjivati uz saglasnost osnivača koji odlučuje o raspolaganju imovinom.

Zaključenje ugovora

Član 32

O raspolaganju i razmjeni stvari i drugih dobara iz imovine Crne Gore, imovine opštine i javne službe zaključuje se ugovor u pisanoj formi.

Ugovor iz stava 1 ovog člana zaključuje starješina državnog organa koga odredi Vlada, za opštinu starješina organa određen statutom, a za javnu službu rukovodilac službe.

Ustupanje stvari

Član 33

Vlada može, na zahtjev opštine, odlučiti da nepokretne i pokretne stvari i druga dobra u imovini Crne Gore, koje ne koriste državni organi ili javne službe čiji je osnivač Crna Gora, ustupi opštini na privremeno upravljanje i korišćenje, sa ili bez naknade.

Opština može, na zahtjev Vlade, odlučiti da nepokretne i pokretne stvari iz imovine opštine, koje ne koriste organi opštine ili javne službe čiji je osnivač opština, ustupi Vladi na privremeno upravljanje i korišćenje, sa ili bez naknade.

14

Vršenje imovinskih prava opštine

Član 34

Opština odlučuje o sticanju i raspolaganju pravima koja joj pripadaju u skladu sa ovim zakonom.

Izuzetno od stava 1 ovog člana, opština može raspolagati imovinskim pravima u pograničnom području u dubini od 5 km od granične linije uz prethodno pribavljenu saglasnost Vlade.

O otudjenju imovinskih prava na nepokretnostima koje pripadaju opštini, prethodno saglasnost daje Vlada.

Nepokretnost potrebna za ostvarenje javnog interesa

Član 35

Ukoliko je odredjena nepokretnost, kojom raspolaže opština, potrebna za ostvarenje javnog interesa Crne Gore, opština je dužna da na zahtjev Vlade tu nepokretnost vrati na raspolaganje Crnoj Gori, bez naknade.

Ukoliko je odredjena nepokretnost, kojom raspolaže Vlada, potrebna za ostvarenje javnog interesa opštine, Vlada može na zahtjev skupštine opštine tu nepokretnost dati na korišćenje ili raspolaganje opštini, bez naknade.

Imovinska prava javnih službi

Član 36

Javne službe vrše imovinska prava na državnoj imovini koju su stekle ili steknu iz sredstava javnih prihoda i drugih prihoda koje ostvare u skladu sa zakonom.

O raspolaganju i upravljanju imovinskim pravima iz stava 1 ovog člana odlučuje nadležni organ javne službe u skladu sa zakonom ili aktom o osnivanju, po prethodno pribavljenoj saglasnosti Vlade, odnosno nadležnog organa opštine.

P o k l o n i

Član 37

Državni organi ili organi opštine, odnosno njihovi predstavnici - starješine mogu primati ili davati poklone, u skladu sa zakonom.

Uslove i način davanja poklona domaćim i stranim pravnim i fizičkim licima iz državne imovine, kao i raspolaganje poklonom koji primi predstavnik Crne Gore, odnosno nadležni organ opštine i javne službe u vezi sa vršenjem svoje funkcije propisuje Vlada, odnosno nadležni organ opštine.

15

Ograničenja na dobrima u opštoj upotrebi

Član 38

Na dobrima u opštoj upotrebi se ne mogu ustanovljavati službenosti i drugi tereti, kojima bi se onemogućila ili znatno otežala njihova redovna upotreba.

Za ustanovljavanje službenosti na zemljištu u državnoj svojini za potrebe izgradnje infrastrukturnih objekata od interesa za Crnu Goru i lokalnog značaja za opštinu, međusobno se ne plaćaju naknade.

Z a k u p

Član 39

Stvari i druga dobra u državnoj imovini mogu se davati u zakup.

Službene zgrade, poslovni prostori, prevozna sredstva i druga pokretna i nepokretna imovina može se davati u zakup na vrijeme do pet godina uz mogućnost produženja.

Dobra u svojini Crne Gore ili imovini opštine mogu se ugovorom dati u zakup do 30 godina Odlukom Vlade odnosno nadležnog organa opštine i do 90 godina Odlukom Skupštine, na predlog Vlade.

Kad je predmet zakupa zemljište na kome je predvidjena gradnja hotelsko turističkog kompleksa, zakupodavac može dati saglasnost zakupcu-investitoru na otudjenje objekta izgradjenog na tom zemljištu, u skladu sa planskom dokumentacijom i ugovorom.

Kad je predmet zakupa zemljište na kome je predvidjena gradnja vila, zakupcu-investitoru se, uz svojinu na objektu, izuzetno može prenijeti i pravo svojine na zakupljenom zemljištu ispod objekta i koje je neophodno za njegovu redovnu upotrebu, u skladu sa planskom dokumentacijom i ugovorom, uz plaćanje tržišne naknade.

Uslovi, vrijeme zakupa, naknada, način korišćenja i rasplaganja, čuvanja, zaštite i održavanja stvari datih u zakup uređuje se ugovorom o zakupu.

Stvari i druga dobra u državnoj imovini ne mogu se dati u podzakup bez saglasnosti zakupodavca.

Javno nadmetanje

Član 40

Prodaja i davanje u zakup stvari i drugih dobara u državnoj imovini vrši se javnim nadmetanjem ili na osnovu prikupljenih ponuda, a izuzetno neposrednom pogodbom.

Prodaja stvari i drugih dobara u državnoj imovini može se vršiti neposrednom pogodbom u slučajevima:

1. prenosa zemljišta radi izgradnje objekata za potrebe državnih organa i organizacija, organa i organizacija jedinica lokalne samouprave i organizacija koje obavljaju javnu službu, koji posluju sredstvima u državnoj svojini, kao i drugih objekata u državnoj svojini;
2. sporazumnog prenosa zemljišta ranijem vlasniku na ime naknade za ekspropriisano ili izuzeto zemljište;
3. kada je vlasnik katastarske parcele dužan da trpi promjene granica urbanističke parcele, prema planu parcelacije (dokompletiranje urbanističke parcele);
4. prenosa zemljišta na kojem je izgradjen objekat bez gradjevinske dozvole, a koji je uklopljen u planski dokument (legalizacija objekta);

5. primjene člana 39 stav 5 ovog zakona.

Davanje u zakup stvari i drugih dobara u državnoj imovini neposrednom pogodbom može se vršiti u slučaju kada davanje u zakup ne uspije ni nakon tri uzastopna objavljivanja javnog poziva za javno nadmetanje ili prikupljanje ponuda.

Način, postupak, zaključenje ugovora, uslove prodaje i davanja u zakup državne imovine propisuje Vlada.

VI EVIDENCIJA, PROCJENA, ZAŠTITA I NADZOR DRŽAVNE IMOVINE

Evidencijska

Član 41

Evidencija državne imovine vodi se u skladu sa međunarodnim računovodstvenim standardima.

Vođenje jedinstvene evidencije

Član 42

Jedinstvena evidencija državne imovine vodi se posebno za pokretne, posebno za nepokretne stvari, a posebno za druga dobra, osim stvari za posebne namjene.

Nadležni organ za procjenu imovine

Član 43

Vrijednost nepokretnih stvari u svojini Crne Gore procjenjuje organ uprave nadležan za poslove katastra.

Vrijednost nepokretnih stvari u imovini opštine procjenjuje ovlašćeni nadležni organ opštine određen statutom, a vrijednost imovine javnih službi ovlašćeni organ koji ta služba odredi, uz saglasnost osnivača.

Vlada, opština i javna služba mogu odrediti i drugi ovlašćeni organ ili instituciju za procjenu vrijednosti nepokretnih stvari Crne Gore.

Vođenje posebne evidencije

Član 44

Evidenciju nepokretnih i pokretnih stvari, na kojima svojinska prava i ovlašćenja vrši Crna Gora, a koje služe za obavljanje funkcije državnih organa, vode organi koji te stvari koriste.

Evidenciju nepokretnih i pokretnih stvari, na kojima svojinska prava i ovlašćenja vrši opština, vode organi opštine koji te stvari koriste.

Evidenciju nepokretnih i pokretnih stvari javnih službi vode službe koje te stvari koriste.

Organ i službe iz st. 1, 2 i 3 ovog člana dužni su da vrše popis imovine koju koriste.

Evidencija imovine koju koristi više organa

Član 45

Evidenciju stvari koje koristi više državnih organa (službene zgrade i prostorije) vodi organ uprave nadležan za poslove imovine, odnosno nadležni organ opštine i javne službe.

Organ uprave nadležan za poslove imovine, odnosno nadležni organ opštine i javne službe dužan je da izvrši popis, procjenu i evidentiranje nepokretnih stvari koje koristi više državnih organa, organa opštine, odnosno javnih službi.

Registar nepokretnosti

Član 46

Nepokretne stvari u državnoj svojini evidentiraju se u Registru nepokretnosti koji vodi organ uprave nadležan za poslove imovine.

Registrar nepokretnosti iz stava 1 ovog člana je jedinstvena elektronska javna baza podataka.

Sadržaj registra

Član 47

Registrar nepokretnosti sadrži:

- podatke o nepokretnoj stvari (mjesto, ulica, broj, katastarska opština, katastarska parcela, broj lista nepokretnosti, površina zemljišta, površina objekta, službenost, teret i ograničenja);
- osnov sticanja prava;

- vrijednost nepokretnе stvari u momentu evidentiranja, procijenjena od organa uprave nadležnog za nekretnine ili drugog ovlašćenog organa i druge podatke značajne za vođenje evidencije.

Podaci u Registru nepokretnosti moraju biti saglasni sa podacima iz katastra nepokretnosti.

Evidencija pokretnih stvari i drugih dobara

Član 48

Evidencija pokretnih stvari i drugih dobara vodi se u knjigovodstvu korisnika imovine na osnovu izvršenog popisa, sa stanjem na dan 31. decembar godine za koju se vrši popis, prema računovodstvenoj vrijednosti.

Posebna pravila za vodjenje evidencije i popisa

Član 49

Bliže propise o načinu vodjenja evidencije pokretnih i nepokretnih stvari i o popisu stvari u državnoj svojini, donosi Vlada.

Dostavljanje podataka

Član 50

Organi iz čl. 44, 45 i 66 ovog zakona dužni su da podatke o pokretnim i nepokretnim stvarima dostave organu uprave nadležnom za poslove imovine u elektronskoj formi, radi vođenja Registra nepokretnosti, odnosno računovodstvene evidencije pokretnih stvari.

Podatke iz stava 1 ovog člana organi su dužni da dostave do kraja februara tekuće godine za prethodnu godinu.

Organi su dužni da organu uprave nadležnom za poslove imovine dostavljaju sve promjene na pokretnim stvarima nastale u toku godine.

Obaveze organa za poslove imovine

Član 51

Organ uprave nadležan za poslove imovine je dužan da, u skladu sa međunarodnim računovodstvenim standardima i drugim propisima, podatke o nepokretnim i pokretnim stvarima u imovini Crne Gore dostavi Ministarstvu do kraja marta tekuće godine, za prethodnu godinu.

Zaštita svojine

Član 52

Zaštita prava svojine i drugih imovinskih prava u državnoj imovini vrši se u skladu sa opštim propisima.

Zaštitnik imovinsko- pravnih interesa Crne Gore

Član 53

Crnu Goru, njene organe i javne službe čiji je osnivač država, a nemaju svojstvo pravnog lica, pred sudovima i drugim državnim organima zastupa Zaštitnik imovinsko - pravnih interesa Crne Gore (u daljem tekstu: Zaštitnik).

Zaštitu imovinsko - pravnih interesa opštine vrši organ koji odredi opština.

U vršenju funkcija iz st. 1 i 2 ovog člana Zaštitnik, odnosno nadležni organ opštine ima položaj zakonskog zastupnika pravnog lica.

Obavještenje Vlade

Član 54

Zaštitnik, odnosno nadležni organ opštine je dužan da, u slučajevima kada se radi o imovinskim sporovima od naročitog značaja za državu ili o sporovima povodom stvari i drugih dobara čija je tržišna vrijednost iznad 30.000 €, a treba se odreći tužbenog zahtjeva, priznati zahtjev protivne strane, zaključiti poravnanje ili odustati od pravnog lijeka, o tome, bez odlaganja, obavijestiti Vladu i postupi u skladu sa njenim stavom.

Sporazumno razrješenje spornog odnosa

Član 55

Zaštitnik, odnosno nadležni organ opštine može, prije pokretanja postupka, preuzeti potrebne radnje radi sporazumnog razrješenja spornog odnosa, ako priroda spora to dopušta.

Mišljenje o pravnom poslu

Član 56

Zaštitnik, odnosno nadležni organ opštine dužan je da organima čija imovinska prava i interes zastupa, na njihov zahtjev, da pravno mišljenje u vezi sa zaključenjem ugovora i mišljenje o drugim imovinsko - pravnim pitanjima.

Dostavljanje podataka

Član 57

Svi organi su dužni da Zaštitniku, odnosno nadležnom organu opštine, na njihov zahtjev, dostave tražene informacije i dokumente.

Imenovanje Zaštitnika

Član 58

Zaštitnika imenuje i razrješava Vlada, na predlog ministra finansija.

Zaštitnik ima jednog ili više zamjenika.

Zamjenika zaštitnika imenuje i razrješava Vlada, na predlog Zaštitnika.

Lica iz st.1 i 3 ovog člana Vlada imenuje na period od pet godina.

Za zaštitnika, odnosno zamjenika zaštitnika može biti imenovano lice koje, pored opštih uslova za rad u organima državne uprave, ima završen Pravni fakultet, položen pravosudni ispit i najmanje osam godina rada u struci.

Zaradu Zaštitniku i zamjeniku zaštitnika određuje Vlada posebnim aktom.

Ostala prava iz radnog odnosa i po osnovu radnog odnosa Zaštitnik, odnosno zamjenik zaštitnika ostvaruje u skladu sa propisima o državnim službenicima i namještenicima.

Nadzor i izvještaj o radu

Član 59

Nadzor nad radom Zaštitnika vrši Ministarstvo.

Zaštitnik sačinjava godišnji izvještaj o radu i dostavlja ga Ministarstvu koje ga nakon razmatranja i ocjenjivanja dostavlja Vladi na usvajanje.

Stručna služba

Član 60

Za vršenje stručnih i administrativnih poslova Zaštitnik obrazuje stručnu službu.

Zaštitnik, uz saglasnost Vlade, donosi akt o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji.

Na zaposlene u stručnoj službi primjenjuju se propisi o državnim službenicima i namještenicima.

Dostavljanje ugovora

Član 61

Zaključeni ugovori o sticanju i raspolaganju nepokretnim stvarima i pokretnim stvarima i drugim dobrima veće vrijednosti u državnoj imovini dostavljaju se Zaštitniku, Državnom tužilaštvu Crne Gore i Državnoj revizorskoj instituciji, u roku od 15 dana od dana ovjere.

Ugovori iz stava 1 ovog člana dostavljaju se i organu uprave nadležnom za poslove imovine u roku od 15 dana od dana ovjere, radi vođenja evidencije u skladu sa zakonom.

Nadzor

Član 62

Nadzor nad primjenom odredaba ovog zakona vrši Ministarstvo.

Poslove inspekcijskog nadzora iz stava 1 ovog člana vrši inspekcija za državnu imovinu, u skladu sa zakonom.

VII KAZNENE ODREDBE

Novčana kazna za prekršaj

Član 63

Novčanom kaznom u iznosu od desetostrukog do tristostrukog iznosa minimalne zarade u Crnoj Gori kazniće se za prekršaj državni organ, organ opštine i javne službe, ako:

1. raspolaže imovinom u pograničnom području bez saglasnosti Vlade (član 34 stav 2);
2. raspolaže državnom imovinom bez prethodno pribavljene saglasnosti Vlade, odnosno nadležnog organa opštine (član 36 stav 2);
3. raspolažu imovinom Crne Gore imovinom opštine ili javne službe, bez javnog nadmetanja ili prikupljanja ponuda (član 40 stav 1);
4. sredstva ostvarena prodajom državne imovine ne koristi u skladu sa ovim zakonom (član 23);
5. razmijene nepokretnosti bez saglasnosti organa koji odlučuju o raspolaganju nepokretnim stvarima (član 31 stav 2);

6. ne raspolaže i ne koristi državnu imovinu zakonito i ekonomično i u skladu sa zakonom (član 22 st.1 i 2);
7. o raspolaganju i razmjeni nepokretnim stvarima Crne Gore, imovinom opštine ili javne službene ne zaključi ugovor (član 32);
8. zbog promjene nadležnosti, smanjenja obima posla ili drugih okolnosti prestane da koristi imovinu ili njen dio, a o tome, u roku od 15 dana od dana nastale promjene, ne obavijesti Vladu ili nadležni organ opštine (član 26 stav 1);
9. o pokretnim stvarima koje su im date na korišćenje ne vode računovodstvenu evidenciju (član 48);
10. ne dostave Ministarstvu podatke o nepokretnim i pokretnim stvarima do kraja marta tekuće godine za prethodnu godinu (član 51);
11. u roku od 15 dana od dana zaključenja ne dostave ugovor Zaštitniku, Državnom tužilaštvu Crne Gore, Državnoj revizorskoj instituciji i organu uprave nadležnom za poslove imovine (član 61 stav 1);
12. ne dostave podatke o nepokretnim stvarima koju koriste ili koja je u njihovoj nadležnosti organu uprave nadležnom za poslove imovine, radi vođenja jedinstvene evidencije državne imovine (član 66 i 67);
13. ne dostave zahtjev organu uprave nadležnom za poslove kataстра u roku od 60 dana (član 71 stav 1);
14. ne izvrši upis katastar nepokretnosti, u roku od 60 dana (član 71 stav 2);

Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se i odgovorno lice u državnom organu i organu opštine, novčanom kaznom u iznosu od dvostrukog do dvadesetostrukog iznosa minimalne zarade u Crnoj Gori.

VIII PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Pretvaranje prava korišćenja u pravo svojine

Član 64

Pravo korišćenja, odnosno trajnog korišćenja na zemljištu u državnoj svojini koje je u okviru generalnog urbanističkog plana i detaljnih urbanističkih planova, urbanističkog projekta i lokalne studije lokacije upisano na Crnu Goru, opština, javnu službu čiji je osnivač Crna Gora, odnosno opština, danom stupanja na snagu ovog zakona postaje državna svojina Crne Gore, odnosno imovina opštine, odnosno javne službe, čime se ne dira u prava fizičkih lica i privrednih društava u procesu pretvaranja prava iz društvene svojine u smislu odredaba Zakona o svojinsko - pravnim odnosima.

Izuzetno od stava 1 ovog člana, zemljište – katastarske parcele na kojima su izgrađeni objekti državnih organa, javnih službi čiji je osnivač Crna Gora i ustanova iz oblasti

obrazovanja, nauke, zdravstva i socijalne zaštite, sporta i fizičke kulture, a koje su u državnoj svojini, upisuju se kao svojina Crne Gore.

Zemljište van generalnog urbanističkog plana, detaljnog urbanističkog plana, urbanističkog projekta i lokalne studije lokacije na kome organi iz stava 1 ovog člana imaju pravo korišćenja, odnosno trajnog korišćenja postaje svojina Crne Gore, izuzev ako su to zemljište stekli u valjanom pravnom poslu (kupoprodaja, poklon i dr.)

Rješavanje sporova u vezi pripadanja stvari

Član 65

Upravni i sudski postupci koji se vode, u vezi pripadanja stvari iz ovog Zakona završiće se po ovom Zakonu.

Obaveze organa i javnih službi

Član 66

Državni organi i javne službe čiji je osnivač Crna Gora, odnosno organi opštine i javne službe čiji je osnivač opština, dužni su da izvrše popis, procjenu i evidentiranje nepokretnih stvari koje su u njihovoј nadležnosti u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona i podatke o imovini dostave organu uprave nadležnom za poslove imovine.

Popis procjena i evidencija

Član 67

Državni organi i javne službe čiji je osnivač Crna Gora, odnosno organi opštine i javne službe čiji je osnivač opština dužni su da izvrše popis, procjenu i evidentiranje nepokretnih i pokretnih stvari koje koriste, u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Izuzetno od stava 1 ovog člana, procjena pokretnih stvari neće se vršiti za imovinu za koju postoji utvrđena knjigovostvena vrijednost.

Rok za imenovanje Zaštitnika

Član 68

Vlada će u roku od 90 dana, od dana stupanja na snagu ovog Zakona imenovati Zaštitnika.

Zaštitnik će početi sa radom u roku od 90 dana, od dana imenovanja.

Do isteka roka iz stava 2 ovog člana, poslove Zaštitnika u skladu sa ovlašćenjima utvrđenim ovim Zakonom, vršiće Vrhovni državni tužilac.

Osnivanje organa uprave nadležnog za imovinu

Član 69

Vlada će, u roku od 90 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona, osnovati organ uprave nadležan za poslove imovine, u skladu sa ovim zakonom.

Do dana osnivanja organa uprave nadležnog za poslove imovine poslove iz njegove nadležnosti vršiće Uprava za zajedničke poslove državnih organa.

Uspostavljanje jedinstvene evidencije

Član 70

Organ uprave nadležan za poslove imovine je dužan da uspostavi jedinstvenu evidenciju nepokretnih stvari iz državne imovine u roku od 90 dana od dana isteka roka iz člana 66 i 67 ovog zakona.

Upis prava u katastar

Član 71

Organ uprave nadležan za poslove imovine će, na osnovu podataka iz člana 65 i 66 ovog zakona, podnijeti zahtjev organu uprave nadležnom za poslove kataстра, radi upisa prava državne svojine ili nekog drugog imovinskog prava na nepokretnostima u državnoj imovini u katuštu nepokretnosti, u roku od 90 dana od dana dostavljanja, u skladu sa zakonom.

Organ uprave nadležan za poslove katastra će državnu svojinu ili neko drugo imovinsko pravo iz stava 1 ovog člana, upisati kao državnu svojinu Crne Gore ili kao imovinu opštine u roku od 60 dana, sa naznakom subjekta prava raspolaganja u skladu sa ovim Zakonom.

Upis susvojine

Član 72

Prava na nepokretnosti, za koja se utvrdi da su stečena zajedničkim ulaganjem iz javnih prihoda Crne Gore, odnosno javnih prihoda opštine, upisaće se u katastar nepokretnosti na Crnu Goru, odnosno opštinu, srazmjerno izvršenim ulaganjima osim za objekte u oblasti nauke, obrazovanja, zdravstva i socijalne zaštite, sporta i fizičke kulture, koji će se upisati kao državna svojina Crne Gore.

Imovina bivših DPO

Član 73

Popis imovine bivših društveno-političkih organizacija izvršiće organ uprave nadležan za poslove imovine, odnosno nadležni organ opštine, u roku od 90 dana od dana osnivanja organa uprave nadležnog za poslove imovine i u roku od 30 dana podnijeće zahtjev za njen upis u katastar nepokretnosti.

Organ uprave nadležan za poslove katastra će imovinu iz stava 1 ovog člana upisati u katastar nepokretnosti, u skladu sa zakonom, u roku od 60 dana od dana podnošenja zahtjeva.

Dostavljanje ugovora organu uprave nadležnom za imovinu

Član 74

Ugovore o zakupu ili ugovore o davanju na privremeno korišćenje imovine, koji su zaključeni do stupanja na snagu ovog zakona, nadležni organi dužni su da dostave organu uprave nadležnom za poslove imovine u roku od tri mjeseca od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Podzakonska akta

Član 75

Propisi za sprovođenje ovog zakona iz čl. 28 i 37 donijeće se u roku od godinu dana, a propisi iz čl. 40 i 49 u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Prestanak važenja zakona

Član 76

Stupanjem na snagu ovog zakona prestaju da važe: Zakon o imovini Republike Crne Gore ("Službeni list RCG", broj 44/99), Zakon o prometu nepokretnosti ("Službeni list SRCG", br. 27/75, 35/75, 29/89, 39/89, 7/91, 48/91, 2/92, 4/92 i 27/94), član 15a Opštег zakona o obrazovanju i vaspitanju ("Službeni list RCG", br. 64/02, 31/05 i 49/07) član 53 stav 6 Zakona o turizmu ("Službeni list RCG", br. 32/02, 41/02 i 45/02) član 4 Zakona o morskom dobru ("Službeni list RCG", broj 14/92) član 2 stav 3 Zakona o putevima ("Službeni list RCG" broj 42/04) i član 70 Zakona o zaštiti prirode ("Službeni list CG" broj 51/08).

Stupanje na snagu

Član 77

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore".

2. Zakon o eksproprijaciji

ZAKON

O EKSPROPRIJACIJI

("Sl. list RCG", br. 55/00, 12/02, 28/06, "Sl. list CG", br. 21/08 od 27.03.2008))

I OSNOVNE ODREDBE

Eksproprijacija nepokretnosti

Član 1

Eksproprijacija je lišenje ili ograničenje prava svojine na nepokretnostima kada to zahtijeva javni interes, uz pravičnu naknadu.

Javni interes za eksproprijaciju nepokretnosti utvrđuje se zakonom, ili na osnovu zakona.

Eksproprijacijom nepokretnosti korisnik eksproprijacije stiče pravo da tu nepokretnost koristi za svrhu radi koje je eksproprijacija izvršena.

Postupak eksproprijacije i organi za njeno sprovođenje regulišu se ovim zakonom.

Eksproprijacija može biti potpuna i nepotpuna.

Nepokretnosti

Član 2

Nepokretnostima, u smislu ovog zakona, smatraju se zemljišta, zgrade i drugi građevinski objekti.

Potpuna eksproprijacija

Član 2a ("Sl. list RCG", br. 28/06)

Eksproprijacijom se mijenja vlasnik na eksproprijsanoj nepokretnosti (potpuna eksproprijacija).

Član 3 ("Sl. list RCG", br. 12/02)

Prestao da važi na osnovu Odluke Ustavnog suda Republike Crne Gore.

Nepotpuna eksproprijacija

Član 4

Eksproprijacijom može da se ustanovi i službenost na nepokretnostima i zakup na zemljištu na određeno vrijeme (nepotpuna eksproprijacija).

Zakup može da se ustanovi samo u slučaju kada će se zemljište, s obzirom na svrhu za koju se zakup predlaže, koristiti ograničeno vrijeme, a najviše do tri godine (za istraživanje rudnog i drugog

blaga, korišćenja kamenoloma, vađenje gline, pijeska i šljunka, zakup prirodnih dobara za stavljanje pod zaštitu i sl.).

Po proteku roka na koji je izvršena nepotpuna eksproprijacija, korisnik eksproprijacije je dužan da zemljište vrati u prvobitno stanje.

Privremena zauzimanja

Član 5

Zemljište koje treba da služi određenoj potrebi u vezi sa izgradnjom objekta (radi smještaja radnika, materijala, mašine i sl. može se privremeno zauzeti (privremeno zauzimanje).

Privremeno zauzimanje će se ukinuti čim prestane potreba zbog koje je određeno.

Privremene radnje

Član 6

Na određenoj nepokretnosti može se dozvoliti vršenje pripremnih radnji u svrhu eksproprijacije.

Korisnik eksproprijacije

Član 7

Eksproprijacija se može vršiti za potrebe države, opštine, državnih fondova i javnih preduzeća, ako zakonom nije drugčije određeno.

U postupku eksproprijacije može da se ustanovi službenost u korist građana, ako je to zakonom predviđeno, radi postavljanja vodovodnih cijevi, električnih i telefonskih kablova i sl.

Eksproprijacija preostalog dijela

Član 8

Ako se prilikom eksproprijacije jednog dijela nepokretnosti utvrdi da vlasnik nema ekonomskog interesa da koristi preostali dio nepokretnosti, odnosno ako je zbog toga na preostalom dijelu nepokretnosti onemogućena ili bitno otežana njegova egzistencija, eksproprijsaće se, na njegov zahtjev, i taj dio nepokretnosti.

Pravična naknada

Član 9

Pravična naknada za eksproprijsanu nepokretnost može se odrediti u novcu ili davanjem u svojinu ili susvojinu druge odgovarajuće nepokretnosti.

Eksproprijacija zemljišta pod zgradom

Član 10

Eksproprijacijom građevinskog objekta na gradskom građevinskom zemljištu ekspropriše se ili prestaje pravo korišćenja na zemljištu pod objektom i zemljištu koje služi za njegovu redovnu upotrebu.

Vraćanje ekspropirisane nepokretnosti

Član 11

Ekspropirana nepokretnost može se vratiti ranijem vlasniku pod uslovima propisanim ovim zakonom.

Poseban postupak eksproprijacije

Član 12

Na područjima zahvaćenim elementarnim nepogodama eksproprijacija nepokretnosti se sprovodi po posebnom postupku propisanom ovim zakonom.

Nadležni organ

Član 13 ("Sl. list RCG", br. 28/06)

Postupak eksproprijacije nepokretnosti za koju je utvrđen javni interes sprovodi organ uprave nadležan za upis prava na nepokretnostima (u daljem tekstu: nadležni organ uprave).

Utvrđivanje javnog interesa

Član 14 ("Sl. list RCG", br. 28/06)

Ako javni interes za eksproprijaciju nepokretnosti nije utvrđen posebnim zakonom, javni interes može utvrditi i Vlada Crne Gore (u daljem tekstu: Vlada), na osnovu posebnog elaborata, u skladu sa zakonom.

Predlog za utvrđivanje javnog interesa za eksproprijaciju podnosi lice koje prema odredbama ovog zakona može biti korisnik eksproprijacije.

Predlog za utvrđivanje javnog interesa podnosi se Vladi preko organa uprave nadležnog za upis prava na nepokretnostima (u daljem tekstu: nadležni organ uprave), a sadrži podatke o nepokretnostima za koje se predlaže utvrđivanje javnog interesa, svrhu eksproprijacije i druge podatke od značaja za utvrđivanje javnog interesa.

Vlada je dužna da po predlogu za utvrđivanje javnog interesa odluči u roku od 60 dana.

Aktom o utvrđivanju javnog interesa, u skladu sa odredbama ovog člana, Vlada će odrediti i korisnika eksproprijacije.

Protiv akta Vlade o utvrđivanju javnog interesa može se pokrenuti upravni spor kod Vrhovnog suda Crne Gore.

II PRIPREMNE RADNJE U SVRHU EKSPROPRIJACIJE

Vršenje pripremnih radnji

Član 15

Pravno lice koje namjerava da podnese predlog za eksproprijaciju može da traži da mu se, radi izrade prethodne studije opravdanosti ili predloga za eksproprijaciju, dozvoli da na određenoj nepokretnosti izvrši potrebne pripremne radnje (ispitivanje zemljišta, geodetska snimanja i slično).

Predlog za dozvolu

Član 16 ("Sl. list RCG", br. 28/06)

U predlogu za dozvolu vršenja pripremnih radnji moraju se naznačiti svrha radi koje se namjerava da predloži eksproprijacija, nepokretnost na kojoj se namjerava da vrše pripremne radnje, vlasnik te nepokretnosti, priroda, obim i svrha radnji, kao i vrijeme njihovog trajanja.

O predlogu za dozvolu vršenja pripremnih radnji rješava organ uprave nadležan za upis prava na nepokretnostima (u daljem tekstu: nadležni organ uprave).

Prije odlučivanja o predlogu za dozvolu pripremnih radnji, organ nadležan za donošenje rješenja saslušaće vlasnika nepokretnosti o činjenicama od značaja za dozvolu vršenja pripremnih radnji.

Rješenje o dozvoli

Član 17 ("Sl. list RCG", br. 28/06)

Ako podnositelj predloga za dozvolu vršenja pripremnih radnji učini vjerovatnim da su pripremne radnje potrebne za svrhe određene ovim zakonom, organ uprave nadležan za upis prava na nepokretnostima (u daljem tekstu: nadležni organ uprave) dozvoliće vršenje pripremnih radnji.

Prilikom donošenja rješenja o dozvoli za vršenje pripremnih radnji vodiće se računa o tome da se one ne vrše u vrijeme nepodesno za vlasnika nepokretnosti, s obzirom na kulturu zemljišta i svrhu za koju nepokretnost koristi.

U rješenju iz stava 2 ovog člana, pored ostalog, moraju se navesti pripremne radnje koje podnositelj predloga može da vrši kao i rok do kojeg je dužan da ih izvrši.

Rješenjem u smislu stava 2 ovog člana ne može se dozvoliti izvođenje građevinskih ili drugih sličnih radova.

Naknada

Član 18

Pravno lice u čiju je korist dozvoljeno vršenje pripremnih radnji dužno je da za to vlasniku nepokretnosti plati naknadu propisanu ovim zakonom.

III POSTUPAK EKSPROPRIJACIJE

Predlog za eksproprijaciju

Član 19 ("Sl. list RCG", br. 28/06)

Predlog za eksproprijaciju može podnijeti korisnik eksproprijacije tek pošto je, u skladu sa zakonom, utvrđen javni interes za eksproprijaciju nepokretnosti.

Predlog za eksproprijaciju podnosi se organu uprave nadležnom za upis prava na nepokretnostima (u daljem tekstu: nadležni organ uprave) - područnoj jedinici u opštini na čijoj se teritoriji nalazi nepokretnost predložena za eksproprijaciju (u daljem tekstu: nadležni organ uprave).

Sadržaj predloga

Član 20

U predlogu za eksproprijaciju nepokretnosti moraju biti naznačeni:

- 1) naziv i sjedište podnosioca predloga za eksproprijaciju (korisnik eksproprijacije);
- 2) nepokretnost za koju se predlaže eksproprijacija i mjesto gdje se ta nepokretnost nalazi;
- 3) vlasnik nepokretnosti za koju se predlaže eksproprijacija i njegovo prebivalište ili sjedište, i
- 4) svrha radi koje se predlaže eksproprijacija.

Podnesci uz predlog za eksproprijaciju

Član 21

Uz predlog za eksproprijaciju podnosi se :

- 1) izvod iz katastra nepokretnosti i drugih javnih knjiga u koji se upisuju prava na nepokretnostima, koji sadrži podatke o nepokretnosti za koju se predlaže eksproprijacija;
- 2) dokaz da je, u skladu sa zakonom, utvrđen javni interes za eksproprijaciju.

Dokaz o obezbjeđenju plaćanja

Član 22 ("Sl. list RCG", br. 28/06)

Pored isprava iz člana 21 ovog zakona, uz predlog za eksproprijaciju podnosi se potvrda da je korisnik eksproprijacije na poseban račun depozita Ministarstva finansija uplatio sredstva u visini pravične naknade nepokretnosti čija se eksproprijacija predlaže.

Procjenu pravične naknade nepokretnosti iz stava 1 ovog člana, na zahtjev korisnika eksproprijacije, vrši nadležni organ uprave.

Način i postupak isplate sredstava iz stava 1 ovog člana propisaće Ministarstvo finansija.

Postupak i rješenje o eksproprijaciji

Član 23 ("Sl. list RCG", br. 28/06)

Postupak po predlogu za eksproprijaciju sprovodi i rješenje donosi nadležni organ uprave.

Prije donošenja rješenja o eksproprijaciji organ iz stava 1 ovog člana saslušaće vlasnika nepokretnosti o činjenicama u vezi sa eksproprijacijom.

Po žalbi protiv prvostepenog rješenja donijetog po predlogu za eksproprijaciju rješava Ministarstvo finansija.

Zahtjev za eksproprijaciju preostalog dijela

Član 24

U slučaju iz člana 8 ovog zakona, organ koji vodi postupak eksproprijacije dužan je da pouči ranijeg vlasnika da može da podnese zahtjev za eksproprijaciju preostalog dijela nepokretnosti i da to unese u zapisnik.

Zahtjev u smislu stava 1 ovog člana može se podnijeti do donošenja konačnog rješenja o eksproprijaciji.

Ako se zahtjev za eksproprijaciju preostalog dijela nepokretnosti podnese do donošenja prvostepenog rješenja o eksproprijaciji, nadležni organ rješava po zahtjevu istovremeno sa predlogom korisnika eksproprijacije, a ako je zahtjev podnešen poslije donošenja prvostepenog rješenja o zahtjevu se rješava u odvojenom postupku.

Sadržaj rješenja o eksproprijaciji

Član 25

Rješenje kojim se usvaja predlog za eksproprijaciju naročito sadrži:

- 1) naznačenje korisnika eksproprijacije;
- 2) naznačenje nepokretnosti koja se ekspropriše uz navođenje podataka iz katastra nepokretnosti;
- 3) naznačenje vlasnika nepokretnosti i njegovog prebivališta ili sjedišta;
- 4) naznačenje svrhe eksproprijacije;
- 5) obavezu korisnika eksproprijacije na ispunjenje iz čl. 36 i 38 ovog zakona;
- 6) obavezu vlasnika da nepokretnost preda u državinu korisnika eksproprijacije, kao i rok predaje, i
- 7) obavezu korisnika eksproprijacije da, u roku od 15 dana od dana prijema rješenja o eksproprijaciji, područnom organu nadležnom za imovinsko-pravne poslove podnese pismenu ponudu o obliku i visini naknade za eksproprijsanu nepokretnost.

Zabilježba eksproprijacije

Član 26

Na osnovu predloga za eksproprijaciju, nadležni organ upisaće, po službenoj dužnosti, zabilježbu eksproprijacije u katastar nepokretnosti gdje se upisuju prava na nepokretnostima.

Otuđenje nepokretnosti za koju je stavljena zabilježba eksproprijacije, kao i promjene odnosa na nepokretnosti koja može biti od uticaja na obavezu korisnika eksproprijacije nema pravnog dejstva prema korisniku eksproprijacije.

Troškovi eksproprijacije

Član 27

Troškove postupka eksproprijacije snosi korisnik eksproprijacije.

Stupanje u posjed

Član 28 ("Sl. list RCG", br. 28/06)

Korisnik eksproprijacije stiče pravo da stupi u posjed eksproprisane nepokretnosti danom pravosnažnosti rješenja o eksproprijaciji, ukoliko je do tada bivšem vlasniku isplatio naknadu ili predao u svojinu drugu odgovarajuću nepokretnost, odnosno uz dokaz da je bivši vlasnik uredno pozvan, ali da je odbio da primi isplatu naknade iz člana 22 ovog zakona.

Predaja nepokretnosti

Član 29 ("Sl. list RCG", br. 28/06)

Na zahtjev korisnika eksproprijacije, organ uprave nadležan za upis prava na nepokretnostima (u daljem tekstu: nadležni organ uprave) može odlučiti da se korisniku eksproprijacije nepokretnost preda prije pravosnažnosti rješenja o eksproprijaciji, ali ne prije konačnosti rješenja o eksproprijaciji, ako ocijeni da je to neophodno zbog hitnosti izgradnje određenog objekta ili izvođenja radova.

Neće se dozvoliti predaja nepokretnosti u posjed korisniku eksproprijacije, ukoliko korisnik eksproprijacije nije prethodno utvrdio potrebne elemente za određivanje visine naknade za eksproprisani objekat, u smislu člana 25 tačka 7 ovog zakona.

Ako je korisniku eksproprijacije nepokretnost predata prije pravosnažnosti rješenja o eksproprijaciji, a predlog za eksproprijaciju bude u daljem postupku pravosnažno odbijen, korisnik eksproprijacije je dužan da vlasniku vrati nepokretnost i nadoknadi štetu.

Deeksproprijacija

Član 30

Korisnik eksproprijacije može, do pravosnažnosti rješenja o eksproprijaciji, da odustane od predloga za eksproprijaciju.

Na zahtjev ranijeg vlasnika eksproprisane nepokretnosti, pravosnažno rješenje o eksproprijaciji poništice se ili izmjeniti, ako korisnik eksproprijacije u roku od 3 (tri) godine od dana pravosnažnosti tog rješenja nije izvršio najmanje trećinu vrijednosti od ukupne vrijednosti predviđenih radova.

Zahtjev za poništaj ili izmjenu rješenja o eksproprijaciji raniji vlasnik može podnijeti po isteku 3 (tri) godine od dana pravosnažnosti rješenja o eksproprijaciji, ali ne po isteku 6 (šest) godina od dana pravosnažnosti tog rješenja.

O odustanku od predloga za eksproprijaciju i po zahtjevu za poništaj ili izmjenu pravosnažnog rješenja o eksproprijaciji rješava organ koji je po predlogu za eksproprijaciju rješavao u prvom stepenu.

Prije donošenja rješenja, organ iz stava 3 ovog člana saslušaće ovlašćenog predstavnika organa nadležnog za utvrđivanje javnog interesa.

Imovinsko-pravne odnose između korisnika eksproprijacije i vlasnika nepokretnosti u slučaju spora rješava redovni sud.

IV POSEBAN POSTUPAK ZA EKSPROPRIJACIJU NA PODRUČJIMA ZAHVAĆENIM ELEMENTARNIM NEPOGODAMA VEĆEG OBIMA

Elementarna nepogoda

Član 31

Na područjima zahvaćenim zemljotresom, poplavama, požarom, ekološkim udesom i drugim elementarnim nepogodama većeg obima, eksproprijacija radi izgradnje objekta i izvođenja radova kojima se otklanjaju posljedice prouzrokovane tim nepogodama vrše se po odredbama čl. 32 do 34 ovog zakona.

Rješenje o privremenom zauzeću

Član 32

Zemljište se može privremeno zauzeti i kada je to potrebno i cijelishodno radi postavljanja i izgradnje privremenih objekata (objekti za smještaj stanovnika i imovine i sl.).

Žalba izjavljena protiv rješenja kojim se ustanovljava privremeno zauzimanje zemljišta ne odlaže izvršenje rješenja.

Rješenje o privremenom zauzimanju zemljišta ukinuće se čim prestane potreba zbog koje je donijeto.

Predaja nepokretnosti

Član 33

Korisnik eksproprijacije može, na osnovu konačnog rješenja o eksproprijaciji, tražiti predaju te nepokretnosti radi privođenja svrsi.

Ako se ekspropriše stambena zgrada, stan kao poseban dio zgrade ili poslovna prostorija, korisnik eksproprijacije je dužan da ranijem vlasniku obezbijedi drugi stan ili poslovnu prostoriju u svojinu, odnosno zakup.

Do obezbjeđenja stana ili poslovne prostorije, korisnik eksproprijacije je dužan da, prije rušenja takvog objekta, licima iz stava 2 ovog člana obezbijedi privredni smještaj koji ispunjava uslove stanovanja, odnosno obavljanja djelatnosti.

Odredbe st. 2 i 3 ovog člana shodno će se primjenjivati i u slučaju eksproprijacije drugih objekata.

Područja

Član 34

Područja i vrijeme na kojima će se primjenjivati odredbe čl. 32 i 33 ovog zakona utvrđuje Vlada.

Ukoliko odredbama čl. 32 i 33 ovog zakona nije drukčije određeno, na područjima zahvaćenim elementarnim nepogodama većeg obima primjenjivaće se ostale odredbe ovog zakona.

V NAKNADA ZA EKSPROPRIJISANU NEPOKRETNOST

Visina naknade

Član 35

Ranijem vlasniku za eksproprijsanu nepokretnost pripada pravična naknada u novcu, koja se određuje u visini tržišne cijene iste vrste nepokretnosti na istom ili sličnom području opštine, uvećana za eventualno izgubljenu dobit u periodu preseljenja u zavisnosti od načina korišćenja nepokretnosti i troškova preseljenja, prema okolnostima u momentu zaključenja sporazuma, odnosno donošenja prvostepene odluke o naknadi.

Ranijem vlasniku eksprosirane nepokretnosti (objekta) za koju se daje u svojinu ili susvojinu druga nepokretnost (objekat) pripada odgovarajuća nepokretnost iste vrijednosti, u momentu zasnivanja prava svojine, odnosno susvojine, uz doplatu pripadajućih troškova iz stava 1 ovog člana.

Ukoliko se tržišna cijena iz stava 1 ovog člana ne može utvrditi prema istom ili sličnom području opštine, uzima se područje opštine sa istim ili sličnim prihodima po glavi stanovnika, u skladu sa zakonom kojim su uređene egalizacione dotacije.

Ako je vrijednost preostalog dijela nepokretnosti ranijeg vlasnika značajno uvećana zbog ulaganja korisnika eksproprijacije na eksprosiranom zemljištu (izgradnja autoputeva, magistralnih puteva ili drugih infrastrukturnih objekata), pravična naknada određuje se srazmernim umanjenjem tržišne cijene u odnosu na te okolnosti.

Ako se korisniku eksproprijacije nepokretnost predaje prije pravosnažnosti rješenja o eksproprijaciji, raniji vlasnik ima pravo da bira da mu se naknada odredi prema okolnostima u vrijeme predaje eksprosirane nepokretnosti ili u vrijeme donošenja prvostepene odluke o naknadi.

Ako su eksprosirane nepokretnosti raznih vrsta u svojini istog vlasnika, u sporazumu o visini naknade, odnosno u odluci suda posebno se iskazuje naknada za pojedine vrste nepokretnosti (zemljište, zgrade, uređaji i dr.).

Naknada za poljoprivredno zemljište

Član 36

Naknada za eksprosirano poljoprivredno zemljište određuje se u novcu u visini pravične naknade takvog zemljišta.

Naknada za eksprosirano obradivo poljoprivredno zemljište licu kome je prihod od tog zemljišta uslov za egzistenciju, na njegov zahtjev i ako su za to ispunjeni uslovi, određuje se davanjem u svojinu drugog odgovarajućeg zemljišta iste kulture i klase ili odgovarajuće vrijednosti u istom mjestu ili bližoj okolini.

Ranijem vlasniku eksprosiranog objekta koji je korišćen za uzgoj stoke i smještaj ili preradu poljoprivrednih proizvoda, a kome je prihod od tih djelatnosti uslov za egzistenciju, na njegov zahtjev i ako su za to ispunjeni uslovi, naknada se određuje davanjem u svojinu drugog objekta u kome će moći da nastavi obavljanje djelatnosti na mjestu koje predloži raniji vlasnik u okviru svog poljoprivrednog posjeda, a u skladu sa važećim propisima.

Do predaje u posjed objekta koji se daje u svojinu na ime naknade, korisnik eksproprijacije je dužan da, prije rušenja ekspropisanog objekta, ranijem vlasniku omogući korišćenje drugog objekta.

Naknada za gradsko-građevinsko zemljište

Član 37

Naknada za eksprosirano građevinsko i gradsko-građevinsko zemljište određuje se u novcu u visini pravične naknade takvog zemljišta.

Naknada za stan i poslovnu prostoriju

Član 38

Naknada za eksprosiranu stambenu zgradu, stan ili poslovnu prostoriju određuje se u visini pravične naknade takve nepokretnosti.

Ranijem vlasniku ekspropisane stambene zgrade ili stana, odnosno poslovne prostorije koju je koristio za obavljanje djelatnosti, korisnik eksproprijacije može, na njegov zahtjev i ako su za to ispunjeni uslovi, dati u svojinu ili susvojinu drugu stambenu zgradu ili stan, odnosno poslovnu prostoriju u istom mjestu, koja, po strukturi, površini i lokaciji prostorija, odgovara uslovima stanovanja, odnosno obavljanja djelatnosti koje je raniji vlasnik imao prije eksproprijacije.

Ranijem vlasniku, koji ekspropisanu nepokretnost koristi u smislu stava 1 ovog člana, druga nepokretnost obezbijediće se prije rušenja ekspropisanog objekta.

Zakupcu stana u ekspropisanoj stambenoj zgradi ili stanu kao posebnom dijelu zgrade, korisnik eksproprijacije dužan je da, prije rušenja zgrade, obezbijedi korišćenje drugog odgovarajućeg stana, sa pravom zakupa na neodređeno vrijeme.

Razlika u cijeni

Član 39

U slučaju da se vrijednosti ekspropisanog objekta i objekta koji se daje na ime naknade u svojinu ili susvojinu razlikuju, korisnik eksproprijacije, odnosno raniji vlasnik dužan je da drugoj strani isplati razliku u cijeni.

Obavezu iz stava 1 ovog člana raniji vlasnik ima samo u slučaju kada se saglasi da mu se na ime naknade da u svojinu ili susvojinu objekat veće vrijednosti od vrijednosti ekspropisanog objekta.

Način, uslovi i rok isplate razlike iz stava 1 ovog člana utvrđuju se sporazumom stranaka, odnosno odlukom suda.

Naknada za vinograd ili voćnjak

Član 40

Naknada za ekspropisani vinograd ili voćnjak koji daju plodove određuje se tako što se odredi obeštećenje za zemljište prema članu 36 ovog člana, pa se tom iznosu doda vrijednost neamortizovanih investicija uloženih u podizanje i održavanje takvog vinograda ili voćnjaka i iznos čistog prinosa koji bi taj vinograd dao, a obzirom na svoju starost i plodnost, za onoliko godina koliko je potrebno da se podigne i da stupi u punorodnost novi vinograd ili voćnjak.

Naknada za ekspropisani mlad vinograd ili voćnjak koji ne daju plodove određuje se tako što se odredi naknada za zemljište po odredbama člana 36 ovog zakona, pa se tome doda vrijednost investicija uloženih za njegovo podizanje i iznos čistog prinosa koji bi se ostvario onoliko godina koliko je taj vinograd ili voćnjak star do trenutka eksproprijacije.

Po odredbama st. 1 i 2 ovog člana određuje se naknada za pojedina stabla voćnjaka i čokota vinove loze koji se nalaze na ekspropisanom zemljištu.

Naknada za rasadnik

Član 41

Naknada za ekspropisani rasadnik određuje se kao za poljoprivredno zemljište (član 36) i ovako određena naknada uvećava se za tržišnu cijenu sadnog materijala (sadnice i ostali materijal za reprodukciju) koji raniji vlasnik nije iskoristio do dana predaje nepokretnosti korisniku eksproprijacije.

Naknada za šumu

Član 42

Naknada za eksprosiranu zrelu ili približno zrelu šumu predstavlja vrijednost šumskih sortimenata i ostalih šumskih proizvoda utvrđena prema tržišnim cijenama na kamionskom putu ili drugom utovaru, odnosno otkupnom mjestu umanjenja za troškove proizvodnje.

Naknada za eksprosiranu mladu šumu određuje se prema troškovima podizanja takve šume uvećanim za faktor prostora vrijednosti kojim se postiže vrijednost zrele šume.

Naknada određena po odredbama st. 1 i 2 ovog člana uvećava se za iznos naknade za zemljište utvrđeno po odredbama člana 36 ovog zakona.

Pod troškovima proizvodnje podrazumijevaju se troškovi sječe, izrade i transporta šumskih sortimenata iz šume do kamionskog puta ili drugog utovarnog, odnosno otkupnog mjesta.

Troškovi podizanja mlade šume podignute vještačkim putem određuju se u visini troškova pošumljavanja, a troškovi podizanja mlade šume nastale prirodnim putem u visini troškova vještačkog pošumljavanja sjemenom.

Vrsta šume

Član 43

U smislu ovog zakona kao približno zrela za sječu smatra se ona jednodobna šuma koja ima najmanje dvije trećine starosti zrele šume, a kao mlada jednodobna šuma smatra se ona šuma koja ima do dvije trećine starosti zrele šume za sječu.

Raznодобна шума (prebirna šuma i grupimično raznодобна шума) smatra se šumom zrelom za sječu.

Zasadi na građevinskom zemljištu

Član 44

Naknada za vinograd, voćnjak, rasadnik i šumu koji se nalaze na građevinskom zemljištu određuje se po odredbama čl. 40 do 42 ovog zakona.

Naknada za ulaganje

Član 45

Raniji vlasnik nema pravo na naknadu za ulaganje koje je izvršio poslije dana kada je pismeno obaviješten o podnijetom predlogu za eksproprijaciju, osim troškova koji su bili neophodni za korišćenje nepokretnosti.

Obaveštenje o podnijetom predlogu za eksproprijaciju ranijem vlasniku dostavlja organ nadležan za donošenje rješenja o eksproprijaciji.

Član 46

U postupku utvrđivanja naknade, u skladu sa odredbama ovog zakona, naknadom se može odrediti veći iznos od tržišne cijene, uzimajući u obzir materijalne i druge lične i porodične prilike ranijeg vlasnika, ako su te okolnosti od bitnog značaja za njegovu egzistenciju (uvećan broj članova domaćinstva i broj članova sposobnih za privređivanje, odnosno zaposlenih, zdravstveno stanje članova domaćinstva, mjesecni prihodi domaćinstva i sl.).

Skidanje usjeva

Član 47

Raniji vlasnik ima pravo da skine usjeve i ubere plodove sa eksproprisanog zemljišta.

Organ nadležan za donošenje rješenja o eksproprijaciji može, u hitnim slučajevima, dozvoliti korisniku eksproprijacije, na njegov zahtjev, da na eksproprisanom zemljištu počne da izvodi radove prije dospjeća usjeva ili plodova za žetvu ili berbu.

Ako raniji vlasnik nije bio u mogućnosti da skine usjev ili ubere plodove, uslijed toga što je korisniku eksproprijacije dozvoljeno da otpočne radove prije skidanja usjeva i ubiranja plodova, raniji vlasnik ima pravo na naknadu za usjeve ili plodove prema tržišnoj cijeni po odbitku potrebnih troškova koje bi imao od žetve ili berbe.

Naknada za ustanovljenje službenosti

Član 48

U slučaju ustanovljenja službenosti, naknada se određuje u iznosu za koji je, uslijed ustanovljenja službenosti, smanjena tržišna vrijednost zemljišta ili zgrada.

Naknada iz stava 1 ovog člana određuje se po postupku za određivanje naknade propisanom ovim zakonom.

Naknada za ustanovljenje zakupa i privremenog zauzeća

Član 49

U slučaju ustanovljenja zakupa i privremenog zauzeća zemljišta, naknada se određuje u visini zakupnine na tržištu koja se ostvaruje za najbliže slično zemljište.

Naknada se određuje u obliku jednokratnog iznosa za vrijeme trajanja zakupa i privremenog zauzeća u jednakim vremenskim razmacima počev od dana predaje zemljišta u zakup i dana početka privremenog zauzeća.

Naknada za pripremne radnje

Član 50

Naknada za pripremne radnje određuje se u visini i na način kako je to ovim zakonom propisano za ustanovljenje zakupa, s tim da se kao osnov računanja obeštećenja uzima vrijednost trajanja pripremnih radnji i vrijeme za dovođenje u prvobitnu funkciju ili funkciju buduće namjene.

Naknada za štetu

Član 51

Naknada iz čl. 49 i 50 ovog zakona ne isključuje pravo na naknadu štete po propisima o odgovornosti za štetu.

Sporazum o naknadi

Član 52

Stranke se mogu sporazumjeti o oblicima i visini naknade, kao i o predaji nepokretnosti koja se ekspropriše van postupka propisanog ovim zakonom sve do pravosnažnosti rješenja o eksproprijaciji.

U slučaju sporazuma obustavlja se dalji postupak o eksproprijaciji.

Rasprava o naknadi

Član 53 ("Sl. list RCG", br. 28/06)

Poslije pravosnažnosti rješenja o eksproprijaciji, nadležni organ uprave dužan je da, bez odlaganja, zakaže i održi raspravu za sporazumno određivanje naknade za eksproprišanu nepokretnost.

Korisnik eksproprijacije dužan je da organu iz stava 1 ovog člana podnese pismenu ponudu o visini naknade u roku koji ne može biti duži od 15 dana od dana pravosnažnosti rješenja o eksproprijaciji.

Organ iz stava 1 ovog člana, bez odlaganja, dostavlja primjerak ponude ranijem vlasniku eksproprijsane nepokretnosti, a od upravnih i drugih organa i organizacija pribavlja obavještenje o činjenicama koje mogu biti od značaja za sporazumno određivanje naknade.

Sadržaj sporazuma o naknadi

Član 54

Sporazumom o naknadi za eksproprijsanu nepokretnost mora biti određen naročito: oblik i visina naknade, rok u kome je korisnik eksproprijacije dužan da ispunji te svoje obaveze, kao i obaveze ranijeg vlasnika, ukoliko su sporazumom ugovorene.

Sporazum o naknadi unosi se u zapisnik koji mora da sadrži sve podatke neophodne za ispunjenje obaveza stranaka.

Vrste sporazuma o naknadi

Član 55 ("Sl. list RCG", br. 28/06)

U postupku pred nadležnim organom uprave ili pred nadležnim sudom stranke se mogu sporazumjeti: o davanju druge nepokretnosti u svojinu ili susvojinu umjesto eksproprijsane nepokretnosti; o novčanom iznosu naknade; o međusobnim doplatama razlike u vrijednosti nepokretnosti; o premještaju eksproprijsanih objekata na drugo po propisima dozvoljeno mjesto; o izgradnji prilaza, prolaza i pristupnih puteva, kao i drugim zakonom dozvoljenim činidbama.

Dostava spisa sudu

Član 56 ("Sl. list RCG", br. 28/06)

Ako se sporazum o naknadi u cijelini ne postigne u roku od dva mjeseca od dana pravosnažnosti rješenja o eksproprijaciji, nadležni organ uprave dostaviće pravosnažno rješenje o eksproprijaciji, sa svim spisima sudu na čijem se području nalazi eksproprijsana nepokretnost, radi određivanja naknade.

Ako nadležni organ ne postupi po odredbi stava 1 ovog člana, raniji vlasnik i korisnik eksproprijacije mogu se neposredno obratiti sudu radi određivanja naknade.

Tereti i druga ograničenja

Član 57

Danom pravosnažnosti rješenja o eksproprijaciji prestaju na eksprosiranoj nepokretnosti lične službenosti i svi stvarni tereti, osim stvarnih službenosti čije je vršenje moguće nakon privođenja namjeni eksproprijsane nepokretnosti.

Hipoteka ustanovljena na eksprosiranoj nepokretnosti prenosi se na nepokretnost koja se daje u svojinu na ime naknade ili na neku drugu ličnu imovinu odgovarajuće vrijednosti.

Stvarna prava iz stava 1 ovog člana brišu se u katastru nepokretnosti po predlogu korisnika eksproprijacije.

Upis svojine

Član 58 ("Sl. list RCG", br. 12/02)

(Stav 1. i 2. prestaju da važi na osnovu Odluke Ustavnog suda Republike Crne Gore.)

Upis svojine i drugih prava na nepokretnostima koja su na ime naknade data ranijem vlasniku vrši se na osnovu pravosnažnih rješenja o eksproprijaciji i izvršnih isprava o naknadi.

Član 58a ("Sl. list RCG", br. 28/06)

Upis prava svojine i drugih prava na eksprosiranoj nepokretnosti vrši se na osnovu pravosnažnog rješenja o eksproprijaciji i dokaza o isplaćenoj naknadi.

Zahtjev za upis može podnijeti svaka stranka.

Plaćanje takse

Član 59

U postupku eksproprijacije i određivanja naknade za eksproprijsane nepokretnosti svi podnesci i odluke oslobođeni su plaćanja takse.

Evidencija o eksproprijaciji

Član 60 ("Sl. list RCG", br. 28/06)

Nadležni organ uprave vodi evidenciju o eksproprijaciji nepokretnosti za teritoriju opštine.

Sadržinu i način vođenja evidencije o eksproprijaciji nepokretnosti propisuje organ uprave nadležan za upis prava na nepokretnostima (u daljem tekstu: nadležni organ uprave).

VI PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Prethodni postupci

Član 61

Postupak po predlogu za eksproprijaciju koji nije pravosnažno okončan do dana stupanja na snagu ovog zakona okončće se po odredbama ranijeg zakona, osim u slučajevima kada su predmet eksproprijacije poslovni i stambeni objekti.

Postupak određivanja naknade za eksproprijsanu nepokretnost u kome, do dana stupanja na snagu ovog zakona, nije zaključen sporazum o naknadi, odnosno donijeta pravosnažna sudska odluka okončće se po odredbama ovog zakona.

Prestanak ranijeg zakona

Član 62

Danom stupanja na snagu ovog zakona prestaje da važi Zakon o eksproprijaciji ("Službeni list SRCG", br. 20/81 i 10/90).

Stupanje na snagu

Član 63

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Republike Crne Gore".

NAPOMENA:

Odluka Ustavnog suda Republike Crne Gore kojom se utvrđuje da odredbe člana 3. i člana 58. st. 1. i 2. Zakona o eksproprijaciji ("Službeni list Republike Crne Gore", br.55/2000) nijesu u saglasnosti sa Ustavom Republike Crne Gore

Ustavni sud Republike Crne Gore, u sastavu: predsjednik Nikola Vujanović i sudije: Božidar Martinović, Radojko Đuričanin i Šefko Crnovršanin, na osnovu odredbi člana 113. stav 1. tačka 1. Ustava Republike Crne Gore, člana 51. stav 2. i člana 56. tačka 1. Zakona o Ustavnom суду Republike Crne Gore ("Službeni list Republike Crne Gore", br.21/93), na sjednici od 12. februara 2002.godine, donio je

ODLUKU

UTVRĐUJE SE da odredbe člana 3. i člana 58. st. 1. i 2. Zakona o eksproprijaciji ("Službeni list Republike Crne Gore", br. 55/2000) nijesu u saglasnosti sa Ustavom Republike Crne Gore i prestaju da važe danom objavljivanja ove odluke.

Ova odluka objaviće se u "Službenom listu Republike Crne Gore".

Obrazloženje

Rješenjem Ustavnog suda Republike Crne Gore, U br.14/2001.od 11. decembra 2001.godine, pokrenut je postupak za ocjenjivanje ustavnosti odredbi člana 3. i člana 58. st.1. i 2. Zakona označenog u izreci ove odluke.

Ustavni sud je, nakon razmatranja osporenih odredbi člana 3. i člana 58. st. 1. i 2. Zakona, na sjednici od 12. februara 2002.godine, utvrdio da nijesu u saglasnosti sa Ustavom Republike Crne Gore.

Osporenim odredbama Zakona propisano je: da se danom pravosnažnosti rješenja o eksproprijaciji mijenja vlasnik, odnosno oblik svojine na eksproprijsanoj nepokretnosti (potpuna eksproprijacija); da se upis svojine i drugih prava na eksproprijsanoj nepokretnosti vrši na osnovu pravosnažnog rješenja o eksproprijaciji i da zahtjev za upis može podnijeti svaka stranka.

Ustavom Republike Crne Gore propisano je da se zakonom, u skladu sa Ustavom, uređuju način ostvarivanja sloboda i prava ako je to neophodno za njihovo ostvarivanje i druga pitanja od interesa za Republiku (član 12. tač.1. i 4.); da su slobode i prava nepovredivi (član 16. stav 1.); da se jamči pravo svojine i da нико не може biti lišen prava svojine niti mu se pravo svojine može ograničiti, osim kada to zahtijeva javni interes utvrđen zakonom ili na osnovu zakona, uz naknadu koja ne može biti niža od tržišne (član 45.); da Skupština donosi zakone, druge propise i opšte akte (član 81. tačka 2.) i da zakon mora biti saglasan sa Ustavom, a drugi propis i opšti akt sa Ustavom i zakonom (član 107.).

Iz citiranih odredbi člana 45. Ustava Republike Crne Gore proizilazi da se jamči pravo svojine i da нико ne može biti lišen prava svojine niti mu se pravo svojine može ograničiti, osim kada to zahtijeva javni interes utvrđen zakonom ili na osnovu zakona, uz naknadu koja ne može biti niža od tržišne. Ustavom se, dakle, garantuje pravo svojine i samo izuzetno dozvoljava mogućnost lišenja ili ograničenja prava svojine, u slučaju kada to zahtijeva javni interes utvrđen zakonom ili na osnovu zakona. Pri tome, vlasniku stvari na kojoj se oduzima ili ograničava pravo svojine mora se isplatiti naknada koja ne može biti niža od njene tržišne vrijednosti. Dakle, Ustavom je, pored razloga za lišavanje, odnosno ograničavanje prava svojine, određena i najniža granica za utvrđivanje naknade za oduzeto pravo svojine ili njegovo ograničenje, kao ekvivalenta. Gornja granica naknade Ustavom nije određena. Intencija je, dakle, da se raniji vlasnik primjenom mjera imovinske prinude ne dovede u nepovoljniji položaj od onog u kojem je bio prije primjene tih mjera. Prema tome, lišavanje prava svojine ili ograničavanje tog prava je neodvojivo povezano sa utvrđivanjem i isplatom pripadajuće naknade, odnosno ekvivalenta, čija visina ne može biti niža od tržišne cijene stvari na kojoj se oduzima ili ograničava pravo svojine. S'toga, po ocjeni Ustavnog suda, utvrđivanje i isplata naknade mora prethoditi prenosu prava svojine ili se mora izvršiti najkasnije istovremeno sa prenosom tog prava. Nasuprot tome, osporenim odredbama Zakona se omogućava da danom pravosnažnosti rješenja o eksproprijaciji korisnik eksproprijacije upiše pravo svojine na eksproprijsanoj nepokretnosti i na taj način liši ranijeg vlasnika tog prava prije isplate pripadajuće naknade za tu nepokretnost, pa čak i prije utvrđivanja te naknade, ukoliko se stranke nijesu prije pravosnažnosti rješenja o eksproprijaciji sporazumjele o oblicima i visini naknade i predaji nepokretnosti. S'toga, osporene odredbe Zakona nijesu u saglasnosti sa Ustavom Republike Crne Gore.

Na osnovu iznijetih razloga odlučeno je kao u izreci ove odluke.

Odluka o prestanku važenja osporenih odredbi Zakona i o objavljuvanju ove odluke zasnovana je na odredbama člana 115. stav 1. i člana 116. stav 3. Ustava Republike Crne Gore.

U br.14/2001

Podgorica, 12.februara 2002.godine

Predsjednik

Ustavnog suda Republike Crne Gore,

Nikola Vujanović, s.r.

3. Zakon o finansiranju političkih partija

ZAKONA O FINANSIRANJU POLITIČKIH PARTIJA

I OSNOVNE ODREDBE

Predmet uređivanja

Član 1

Ovim zakonom uređuju se način sticanja i obezbjeđivanja finansijskih sredstava za rad i izbornu kampanju političkih partija i način kontrole finansiranja i finansijskog poslovanja političkih partija, u cilju ostvarivanja zakonitosti i javnosti njihovog poslovanja.

Političke partije sredstva za redovan rad i izbornu kampanju mogu sticati iz javnih i privatnih izvora, u skladu s ovim zakonom.

Javni izvori

Član 2

Javni izvori, u smislu ovog zakona, su sredstva koja se izdvajaju iz budžeta Crne Gore i budžeta jedinice lokalne samouprave (u daljem tekstu: budžetska sredstva).

Privatni izvori

Član 3

Privatni izvori, u smislu ovog zakona, su: članarine, prilozi, prihodi od aktivnosti, prihodi od imovine, legati, sve vrste nelukrativnih djelatnosti i pokloni.

Članarina predstavlja novčani iznos koji član političke partije redovno plaća na način i pod uslovima utvrđenim statutom ili drugim aktom političke partije.

Prilog čine povremene ili redovne uplate koje fizička i pravna lica dobrovoljno daju političkoj partiji u iznosu većem od iznosa članarine.

Prihod od aktivnosti je prihod koji politička partija ostvari od izdavačke djelatnosti, prodaje propagandnog materijala i organizovanja stranačkih manifestacija.

Prihod od imovine čine prihodi koje politička partija ostvaruje od prodaje i davanja u zakup imovine u svom vlasništvu.

Legat je poklon koji se sastoji od novca ili pokretnih dobara umjetničke, kulturne ili istorijske vrednosti, ili nekretnine koja se političkoj partiji stavlja na raspolaganje i korišćenje.

Nelukrativna djelatnost je djelatnost koja ima za cilj zadovoljavanje javnog interesa.

Poklon je hartija od vrijednosti ili druga stvar čija vrijednost prelazi iznos od 50 eura.

Korišćenje iz budžetskih sredstava

Član 4

Budžetska sredstva mogu se koristiti za finansiranje:

1) redovnog rada političkih partija,
2) rada poslanika u Skupštini Crne Gore (u daljem tekstu: Skupština), odnosno odbornika

u skupštini opštine, odnosno gradske opštine (u daljem tekstu: skupština opštine), i

3) izborne kampanje za izbor poslanika, odbornika, predsjednika Crne Gore,
gradonačelnika i predsjednika opštine.

Pravo na budžetska sredstva

Član 5

Pravo na budžetska sredstva iz člana 4 tač. 1 i 2 ovog zakona, ima politička partija, koalicija ili grupa građana koja učestvuje na izborima i osvoji najmanje jedan poslanički, odnosno odbornički mandat (u daljem tekstu: parlamentarna partija).

Pravo na budžetska sredstva iz člana 4 tačka 3 ovog zakona, ima podnositac proglašene i potvrđene izborne liste (u daljem tekstu: podnositac izborne liste).

Budžetska sredstva za finansiranje izborne kampanje za izbor predsjednika Crne Gore, gradonačelnika i predsjednika opštine, obezbeđuju se u skladu s posebnim zakonom.

Korišćenje sredstava iz privatnih izvora

Član 6

Za finansiranje redovnog rada i pokriće troškova izborne kampanje politička partija, odnosno parlamentarna partija i podnositelj izborne liste može prikupljati sredstva iz privatnih izvora, u skladu s ovim zakonom.

Nadzor

Član 7

Nadzor nad sprovođenjem odredaba ovog zakona vrši organ državne uprave nadležan za poslove finansijske politike (u daljem tekstu: Ministarstvo).

II FINANSIRANJE RADA POLITIČKIH PARTIJA

Raspodjela budžetskih sredstava

Član 8

Budžetska sredstva za finansiranje redovnog rada parlamentarnih partija u Skupštini ne mogu biti manja od 0,2% niti veća od 0,4% ukupnih budžetskih sredstava, umanjenih za sredstva kapitalnog budžeta i budžeta državnih fondova - tekući budžet, za godinu za koju se budžet donosi.

Budžetska sredstva za finansiranje redovnog rada parlamentarnih partija u skupštinskim opština ne mogu biti manja od 0,5% niti veća od 1% ukupnih budžetskih sredstava, umanjenih za sredstva kapitalnog budžeta - tekući budžet, za godinu za koju se budžet donosi.

Sredstva iz st. 1 i 2 ovog člana u visini od 15% raspodjeljuju se u jednakim iznosima parlamentarnim partijama u Skupštini, odnosno skupštinskim opština, a ostalih 85% sredstava, сразмјерно ukupnom broju poslaničkih, odnosno odborničkih mesta koja imaju u trenutku raspodjele.

Ministarstvo, odnosno organ lokalne uprave nadležan za poslove finansijske politike (u daljem tekstu:

organ lokalne uprave), sredstva iz st. 1 i 2 ovog člana prenosi parlamentarnim partijama svakomjesečno, do petog u mjesecu za prethodni mjesec.

Finansiranje iz privatnih izvora

Član 9

Visina sredstava iz privatnih izvora, osim sredstava od članarine, koje parlamentarna partija prikuplja za redovan rad u tekućoj kalendarskoj godini može iznositi do 100% sredstava koja joj pripadaju iz budžetskih sredstava.

Politička partija koja nema pravo na budžetska sredstva može prikupljati sredstva iz privatnih izvora u visini od 5% ukupnih sredstava iz člana 8 stav 1 ovog zakona, izuzimajući sredstva od članarine.

Za finansiranje redovnog rada političke partije fizičko lice može da uplati najviše 2.000 eura, a pravno lice najviše 10.000 eura na godišnjem nivou.

III FINANSIRANJE IZBORNE KAMPANJE

Troškovi izborne kampanje

Član 10

Troškovi izborne kampanje, u smislu ovog zakona, su troškovi koji se odnose na: predizborne skupove, plakate, reklamiranje, reklamne spotove i reklamni materijal, oglase, publikacije, emisije u medijima, istraživanja javnog mnjenja, režijske troškove i opštu administraciju, transport u periodu od dana raspisivanja do dana održavanja izbora.

Raspodjela budžetskih sredstava

Član 11

Budžetska sredstva za finansiranje troškova izborne kampanje iz člana 10 ovog zakona obezbeđuju se u godini u kojoj se održavaju redovni izbori i to u iznosu od 0,15% tekućeg budžeta za godinu za koju se budžet donosi.

Sredstva iz stava 1 ovog člana u visini od 20% raspodjeljuju se u jednakim iznosima podnosiocima izbornih lista, u roku od osam dana od dana potvrđivanja izborne liste.

Sredstva u iznosu od 80% raspodjeljuju se podnosiocima izbornih lista koje su osvojile mandate, srazmjerno broju osvojenih mandata.

Sredstva iz stava 3 ovog člana raspodjeljuju se u roku od 15 dana od dana kada podnosioci izbornih lista dostave nadležnoj izbornoj komisiji izvještaje o sredstvima prikupljenim i utrošenim za izbornu kampanju, sa izvještajima revizora Ministarstva o izvršenoj reviziji.

Vezana budžetska sredstva

Član 12

Pored sredstava iz člana 11 ovog zakona, za pokriće troškova izborne kampanje obezbjeđuju se budžetska sredstva u iznosu od 0,05% u godini u kojoj se održavaju redovni izbori i raspodjeljuju se podnosiocima izbornih lista koji su osvojili mandate, srazmjerno broju osvojenih mandata, pod uslovom da su iz privatnih izvora prikupili dvostruki iznos sredstava koja im pripadaju u smislu člana 11 stav 2 ovog zakona.

Podnosiocima izbornih lista koji iz privatnih izvora prikupe iznos manji od iznosa iz stava 1 ovog člana, a koji su osvojili mandate, pripada srazmjerno manji iznos budžetskih sredstava iz stava 1 ovog člana.

Umanjenje budžetskih sredstava

Član 13

Iznos budžetskih sredstava iz člana 11 stav 1 i člana 12 ovog zakona, koja se izdvajaju za finansiranje izborne kampanje, u slučaju istovremenog održavanja više izbora, umanjuje se za jednu trećinu na svim nivoima.

Član 14

Ministarstvo, odnosno organ lokalne uprave, sredstva iz čl. 11 i 12 ovog zakona prenosi podnosiocima izbornih lista nakon dobijanja obavještenja nadležne izbornoj komisije o ispunjenosti uslova predviđenih u čl. 11 i 12 ovog zakona.

Vanredni izbori

Član 15

U slučaju održavanja vanrednih izbora potrebna sredstva za pokriće troškova izborne kampanje obezbjeđuju se iz tekuće budžetske rezerve.

Sredstva iz privatnih izvora
Član 16

Visina sredstava iz privatnih izvora koje podnositelj izborne liste prikupi za finansiranje izborne kampanje ne može preći dvadesetostruki iznos sredstava koja mu pripadaju u smislu člana 11 stav 2 ovog zakona.

Za finansiranje izborne kampanje fizičko lice može da uplati najviše 2.000 eura, a pravno lice najviše 10.000 eura na godišnjem nivou.

Obaveza otvaranja žiro računa
Član 17

U svrhu prikupljanja sredstava za finansiranje izborne kampanje, podnositelj izborne liste otvara poseban žiro račun kod organa ovlašćenog za poslove platnog prometa i taj račun se ne može koristiti u druge svrhe.

Sva sredstva namijenjena za finansiranje izborne kampanje uplaćuju se na račun iz stava 1 ovog člana i sva plaćanja troškova izborne kampanje vrše se sa ovog računa.

Ako sredstva za finansiranje izborne kampanje prikupljena iz privatnih izvora pređu iznos iz člana 16 stav 1 ovog zakona, višak sredstava se prebacuje na stalni žiro račun političke partije.

Ako ukupan iznos sredstava na stalnom žiro računu političke partije pređe iznos iz člana 9 st. 1 i 2 ovog zakona, vrši se povraćaj sredstava u budžet države, odnosno budžet opštine.

Odgovorno lice
Član 18

Podnositelj izborne liste određuje lice koje je odgovorno za namjensko trošenje sredstava i za podnošenje izvještaja.

Potpis odgovornog lica iz stava 1 ovog člana se deponuje kod organa ovlašćenog za poslove platnog prometa.

Podnositelj izborne liste obavještava nadležnu izbornu komisiju u roku od tri dana od dana

određuje lica iz stava 1 ovog člana i o svakoj promjeni koja se odnosi na status tog lica.

IV ZABRANE

Zabrana finansiranja

Član 19

Zabranjeno je primanje materijalne i finansijske pomoći od: stranih država, pravnih i fizičkih lica van teritorije Crne Gore; anonimnih darodavaca; javnih ustanova i preduzeća; ustanova i preduzeća sa učešćem državnog kapitala; sindikata; vjerskih organizacija; nevladinih organizacija; kazina, kladionica i drugih priređivača igara na sreću.

Zabranjeno je primanje materijalne i finansijske pomoći u gotovini.

Zabranjeno je parlamentarnim partijama i drugim podnosiocima izbornih lista da primaju priloge od privrednog društva i preduzetnika koji su, po ugovoru sa organima vlasti, obavljali javne usluge u prethodnom periodu od dvije godine, za vrijeme trajanja tog poslovnog odnosa, kao i dvije godine nakon prestanka tog poslovnog odnosa.

Zabrana vršenja pritiska

Član 20

Zabranjeno je vršenje bilo kog oblika pritiska na pravna i fizička lica prilikom prikupljanja priloga za političku partiju.

Zabranjeno je obećanje ili stavljanje u izgled bilo kakve privilegije ili lične koristi darodavcu političke partije ili drugom podnosiocu proglašene izborne liste.

V PODNOŠENJE I OBJAVLJIVANJE IZVJEŠTAJA

Podnošenje izvještaja o utrošenim budžetskim sredstvima za izbornu kampanju

Član 21

Podnositelj izborne liste je dužan da izvještaj o utrošenim budžetskim sredstvima za izbornu kampanju, kao i svu dokumentaciju koja se odnosi na taj izvještaj podnese nadležnoj izbirnoj komisiji u roku od 45 dana od dana održavanja izbora.

Izborna komisija opštine je dužna da, u roku od tri dana od dana prijema izvještaja iz stava 1 ovog člana, izvještaj proslijedi državnoj Izbornoj komisiji.

Podnositelj izborne liste je dužan da izvještaj i dokumentaciju iz stava 1 ovog člana dostavi revizoru Ministarstva radi izvršenja revizije.

Revizor Ministarstva je dužan da izvještaj o reviziji dostavi podnosiocu izborne liste u roku od 30 dana od dana prijema izvještaja i dokumentacije iz stava 3 ovog člana.

Podnositelj izborne liste dostavlja izvještaj o izvršenoj reviziji uz izvještaj iz stava 1 ovog člana.

Podnošenje izvještaja o utrošenim sredstvima iz privatnih izvora za izbornu kampanju
Član 22

Podnositelj izborne liste je dužan da izvještaj o porijeklu, visini i strukturi prikupljenih i utrošenih sredstava za izbornu kampanju iz privatnih izvora, kao i svu dokumentaciju koja se odnosi na izvještaj, podnese nadležnoj izbornoj komisiji u roku od 45 dana od dana održavanja izbora.

Izborna komisija opštine je dužna da, u roku od tri dana od dana prijema izvještaja iz stava 1 ovog člana, izvještaj proslijedi državnoj Izbornoj komisiji.

Ukoliko je ukupan iznos prikupljenih i utrošenih sredstava za izbornu kampanju iz privatnih izvora veći od 50 000 eura, podnositelj izborne liste je dužan da u roku od 15 dana od dana održavanja izbora, angažuje ovlašćenog revizora i sa njim potpiše ugovor, o čemu obavještava nadležnu izbornu komisiju.

Podnositelj izborne liste je dužan da uz izvještaj i dokumentaciju iz stava 1 ovog člana dostavi izvještaj ovlašćenog revizora o izvršenoj reviziji.

Podnošenje kompletног izvještaja
Član 23

Parlamentarna partija je dužna da u roku od 45 dana od dana završetka izbora, kompletan izvještaj o porijeklu, visini i strukturi prikupljenih i utrošenih sredstava za izbornu kampanju, u

elektronskoj formi podnese nadležnoj izbornoj komisiji.

Izborna komisija opštine dužna je da izvještaj iz stava 1 ovog člana dostavi Državnoj izbornoj komisiji u roku od tri dana od dana prijema izvještaja.

Sadržaj, odnosno obrazac izvještaja iz čl. 21, 22, 25 i 28 ovog zakona propisuje Ministarstvo.

Objavljivanje izvještaja

Član 24

Državna Izborna komisija je dužna da, u roku od 10 dana od dana prijema, objavi izvještaje iz čl. 21, 22, 25 i 28 ovog zakona, u „Službenom listu Crne Gore“ i na web sajtu Državne izborne komisije.

Podnošenje izvještaja o imovini

Član 25

Parlamentarne partije dužne su da Državnoj izbornoj komisiji, radi uvida, podnesu godišnji izvještaj o svojoj imovini iskazan po vrsti, visini i porijeklu, zakљуčno sa 31. martom tekuće godine za prethodnu godinu.

Objavljivanje imena fizičkih i pravnih lica

Član 26

Državna izborna komisija je dužna da na web sajtu objavi imena fizičkih i pravnih lica koja su donirala sredstva podnosiocima izbornih lista.

VI FINANSIJSKO POSLOVANJE POLITIČKE PARTIJE

Pravni režim imovine političke partije

Član 27

Prihodi koje je politička partija stekla od članarine, kao i prihodi stečeni obavljanjem nelukrativnih djelatnosti (dobrotvorne priredbe i sl.) ne podlježu oporezivanju.

Prihodi koje je politička partija stekla od imovine i od vršenja privredne djelatnosti podlježu opštem režimu oporezivanja.

Obaveza vođenja knjigovodstva i finansijska kontrola

Član 28

Politička partija je dužna da vodi knjigovodstvo o prihodima i rashodima u skladu sa pozitivnim propisima.

Politička partija, u skladu sa propisima, podnosi nadležnom organu godišnji završni račun.

Politička partija je dužna da Državnoj izbornoj komisiji podnese izvještaj o reviziji završnog računa iz stava 2 ovog člana.

Državna izborna komisija je dužna da izvještaj iz stava 3 ovog člana objavi u «Službenom listu Crne Gore» i na web sajtu, u roku od 10 dana od dana prijema izvještaja.

Kontrola finansijskog poslovanja

Član 29

Politička partija je obavezna da svojim statutom reguliše način vršenja unutrašnje kontrole finansijskog poslovanja.

Statutom političke partije određuje se organ odgovoran za finansijsko poslovanje, kao i propisuje način ostvarivanja uvida člana partije u prihode i rashode partije

VII KAZNENE ODREDBE

Prekršaji

Član 30

Novčanom kaznom od stostrukog do dvjestostrukog iznosa minimalne zarade u Crnoj Gori kazniće se za prekršaj pravno lice ako:

- 1) pribavlja sredstva suprotno članu 9 st. 1 i 2 ovog zakona;

- 2) pribavlja sredstva u iznosu većem od iznosa iz člana 16 stav 1 ovog zakona;
- 3) ne otvori poseban žiro račun i sva sredstva za finansiranje izborne kampanje ne uplaćuje na taj račun (član 17);
- 4) ne odredi lice odgovorno za namjensko trošenje sredstava i podnošenje izještaja (član 18 stav1);
- 5) ne obavijesti nadležnu izbornu komisiju o određivanju lica na način i u roku iz člana 18 stav 3 ovog zakona;
- 6) vrši bilo kakav oblik pritiska na pravna i fizička lica prilikom prikupljanja priloga za političku partiju (član 20 stav 1);
- 7) obećava ili stavlja u izgled bilo kakvu privilegiju ili ličnu korist darodavcu političke partije ili drugom podnosiocu izborne liste (član 20 stav 2);
- 8) ne podnose izještaje o porijeklu, visini i strukturi prikupljenih i utrošenih sredstava na način i u roku iz čl. 21,22 i 23 ovog zakona;
- 9) ne angažuje odgovarajućeg revizora, na način propisan čl. 21 i 22 ovog zakona;
- 10) ne obavijesti Državnu izbornu komisiju u skladu sa članom 22 stav 3 ovog zakona;
 - 11) ne podnese izještaj u skladu sa članom 25 ovog zakona;
 - 12) vodi knjigovodstvo suprotno članu 28 stav 1 ovog zakona;
 - 13) ne podnese izještaj u skladu sa članom 28 stav 3 ovog zakona.

Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se i odgovorno lice u pravnom licu novčanom kaznom od petnaestostrukog do dvadesetostrukog iznosa minimalne zarade u Crnoj Gori.

Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se i fizičko lice – podnositelj izborne liste novčanom kaznom od petnaestostrukog do dvadesetostrukog iznosa minimalne zarade u Crnoj Gori

Član 31

Novčanom kaznom od stostrukog do dvjestostrukog iznosa minimalne zarade u Crnoj Gori kazniće se pravno lice za prekršaj, ako:

- 1) za troškove redovnog finansiranja političke partije uplati iznos veći od iznosa propisanog u članu 9 stav 3 ovog zakona;
- 2) za troškove finansiranja izborne kampanje uplati iznos veći od iznosa propisanog u članu 16 stav 2 ovog zakona.

Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se odgovorno lice u pravnom licu i fizičko lice novčanom kaznom od petnaestostrukog do dvadesetostrukog iznosa minimalne zarade u Crnoj Gori.

Član 32

Novčanom kaznom od stostrukog do dvjestostrukog iznosa minimalne zarade u Crnoj Gori kazniće se za prekršaj izborna komisija opštine ako ne proslijedi izvještaje Državnoj izbornoj komisiji u skladu sa čl. 21 stav 2 i 22 stav 2 ovog zakona.

Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se i odgovorno lice izborne komisije opštine novčanom kaznom od desetostrukog do dvadesetostrukog iznosa minimalne zarade u Crnoj Gori.

Član 33

Novčanom kaznom od stostrukog do dvjestostrukog iznosa minimalne zarade u Crnoj Gori kazniće se Državna izborna komisija za prekršaj, ako:

- 1) ne objavi izvještaje u skladu sa članom 24 ovog zakona;
- 2) ne objavi imena fizičkih i pravnih lica u skladu sa članom 26 ovog zakona;
- 3) ne objavi izvještaj u skladu sa članom 28 stav 4 ovog zakona.

Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se i odgovorno lice Državne izborne komisije novčanom kaznom od desetostrukog do dvadesetostrukog iznosa minimalne zarade u Crnoj Gorii.

VIII PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 34

Sadržaj, odnosno obrasci izvještaja iz člana 23 ovog zakona, donijeće se u roku od 30 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 35

Stupanjem na snagu ovog zakona prestaje da važi Zakon o finansiranju političkih stranaka ("Službeni list RCG", br. 21/04 i 33/05).

Član 36

Ovaj zakon stupa na snagu narednog dana od dana objavljivanja u «Službenom listu Crne Gore».

4. Zakon o finansiranju kampanje za izbor Predsjednika Crne Gore, gradonačelnika i predsjednika opštine

ZAKONA

O FINANSIRANJU KAMPAÑE ZA IZBOR PREDSJEDNIKA CRNE GORE GRADONAČELNIKA I PREDSJEDNIKA OPŠTINE I OSNOVNE ODREDBE

Predmet uređivanja

Član 1

Ovim zakonom se uređuje način sticanja i obezbjeđivanja finansijskih sredstava za izbornu kampanju i način kontrole finansiranja kandidata za izbor Predsjednika Crne Gore, gradonačelnika i predsjednika opštine (u daljem tekstu: kandidati), u cilju ostvarivanja zakonitosti i javnosti njihovog finansiranja.

Na finansiranje kampanje za izbor Predsjednika Crne Gore, gradonačelnika i predsjednika opštine primjenjuju se odredbe Zakona o finansiranju političkih partija, ako ovim zakonom nije drukčije određeno.

Izvori finansiranja

Član 2

Izborna kampanja se finansira iz javnih i privatnih izvora.

Javni i privatni izvori

Član 3

Javni izvori, u smislu ovog zakona, su sredstva koja se izdvajaju iz budžeta Crne Gore, odnosno organa lokalne samouprave (u daljem tekstu: budžetska sredstva).

Privatni izvori, u smislu ovog zakona, su: prilozi fizičkih i pravnih lica i pokloni.

Nadzor

Član 4

Nadzor nad sprovođenjem odredaba ovog zakona vrši organ državne uprave nadležan za poslove finansija (u daljem tekstu: Ministarstvo).

II FINANSIRANJE IZBORNE KAMPANJE

Iznos budžetskih sredstava

Član 5

Za pokriće dijela troškova izborne kampanje obezbjeđuju se sredstva u iznosu od 0,05% do 0,1% ukupnih budžetskih sredstava, umanjenih za sredstva kapitalnog budžeta i budžeta državnih fondova (u daljem tekstu: tekući budžet), u godini u kojoj se održavaju redovni izbori. U slučaju održavanja vanrednih izbora potrebna sredstva za pokriće troškova izborne kampanje obezbjeđuju se iz tekuće budžetske rezerve.

Raspodjela budžetskih sredstava

Član 6

Sredstva iz člana 5 stava 1 ovog zakona raspodjeljuju se na sljedeći način:

- 1) 10% svim kandidatima kojima je utvrđena kandidatura, u jednakim iznosima, u roku od 10 dana od dana utvrđivanja liste kandidata;
- 2) 40% svim kandidatima koji osvoje više od 10% glasova, u jednakim iznosima, u roku od 10 dana od dana utvrđivanja izbornih rezultata;
- 3) 50% kandidatu koji osvoji najviše glasova na izborima u roku od 10 dana od dana utvrđivanja izbornih rezultata.

Sredstva iz privatnih izvora

Član 7

Kandidat, može prikupljati sredstva iz privatnih izvora u iznosu od 100% ukupnih sredstava iz člana 5 stav 1 ovog zakona.

Za finansiranje kampanje kandidata fizičko lice može da uplati najviše 2.000 eura, a pravno lice najviše 10.000 eura.

Obaveza otvaranja posebnog žiro - računa

Član 8

U svrhu prikupljanja sredstava za finansiranje izborne kampanje, kandidat otvara poseban žiro račun kod organa ovlašćenog za poslove platnog prometa i taj račun se ne može koristiti u druge svrhe.

Sva sredstva namijenjena za finansiranje izborne kampanje uplaćuju se na račun iz stava 1 ovog člana i sva plaćanja troškova izborne kampanje vrše se sa ovog računa.

Ako sredstva za finansiranje izborne kampanje prikupljena iz privatnih izvora pređu iznos iz člana 7 stav 1 ovog zakona, vrši se povraćaj sredstava u budžet Crne Gore, odnosno lokalne samouprave.

Odgovorno lice

Član 9

Kandidat je dužan da odredi lice koje je odgovorno za namjensko trošenje sredstava i za podnošenje izvještaja.

Potpis odgovornog lica iz stava 1 ovog člana se deponuje kod organa ovlašćenog za poslove platnog prometa.

Kandidat obavještava nadležnu izbornu komisiju u roku od tri dana od dana određivanja lica iz stava 1 ovog člana i o svakoj promjeni koja se odnosi na status tog lica.

Troškovi izborne kampanje

Član 10

Troškovi izborne kampanje, u smislu ovog zakona, su troškovi koji se odnose na:

predizborne skupove, plakate, reklamiranje, reklamne spotove i reklamni materijal, oglase, publikacije, emisije u medijima, istraživanja javnog mnjenja, režijske troškove i opštu administraciju, transport u periodu od dana raspisivanja do dana održavanja izbora.

III ZABRANE

Zabrana korišćenja sredstava Crne Gore ili lokalne samouprave

Član 11

Kandidati tokom trajanja izborne kampanje ne smiju koristiti sredstva države ili lokalne samouprave, osim ako je to posebnim propisom dozvoljeno.

Zabranjeni izvori finansiranja

Član 12

Zabranjeno je primanje materijalne i finansijske pomoći u gotovini.

Zabranjeno je primanje materijalne i finansijske pomoći od: stranih država, pravnih i fizičkih lica van teritorije Crne Gore; anonimnih darodavaca; javnih ustanova i preduzeća; ustanova i preduzeća sa učešćem državnog kapitala; sindikata; vjerskih organizacija; nevladinih organizacija; kazina, kladionica i drugih priređivača igara na sreću.

Zabrana vršenja pritiska

Član 13

Zabranjeno je vršenje bilo kog oblika pritiska na pravna i fizička lica prilikom prikupljanja priloga za kandidata.

Zabranjeno je obećanje ili stavljanje u izgled bilo kakve privilegije ili lične koristi darodavcu kandidata.

IV PODNOŠENJE I OBJAVLJIVANJE IZVJEŠTAJA

Prijevremeni izvještaj

Član 14

Kandidati su dužni da nadležnoj izbornoj komisiji dostave prijevremeni izvještaj o visini i izvorima sredstava prikupljenih za troškove izborne kampanje do 10 dana prije održavanja izbora, najkasnije sedam dana prije dana održavanja izbora.

Izborna komisija opštine je dužna da, u roku od tri dana od dana prijema izvještaja iz stava 1 ovog člana, izvještaj proslijedi Državnoj izbornoj komsiji.

Podnošenje izvještaja o utrošenim budžetskim sredstvima

Član 15

Kandidat je dužan da izvještaj o utrošenim budžetskim sredstvima za izbornu kampanju, kao i svu dokumentaciju koja se odnosi na taj izvještaj podnese nadležnoj izbornoj komisiji u roku od 45 dana od dana održavanja izbora.

Izborna komisija opštine je dužna da, u roku od tri dana od dana prijema izvještaja iz stava 1 ovog člana, izvještaj proslijedi Državnoj izbornoj komsiji.

Kandidat je dužan da izvještaj i dokumentaciju iz stava 2 ovog člana dostavi revizoru

Ministarstva radi izvršenja revizije.

Revizor Ministarstva je dužan da izvještaj o reviziji dostavi kandidatu u roku od 30 dana od dana prijema izvještaja i dokumentacije iz stava 3 ovog člana.

Kandidat dostavlja izvještaj o izvršenoj reviziji uz izvještaj iz stava 1 ovog člana.

Podnošenje izvještaja o utrošenim sredstvima iz privatnih izvora

Član 16

Kandidat je dužan da izvještaj o porijeklu, visini i strukturi prikupljenih i utrošenih sredstava za izbornu kampanju iz privatnih izvora, kao i svu dokumentaciju koja se odnosi na izvještaj, podnese nadležnoj izbornoj komisiji u roku od 45 dana od dana održavanja izbora.

Izborna komisija opštine je dužna da, u roku od tri dana od dana prijema izvještaja iz stava 1 ovog člana, izvještaj proslijedi Državnoj izbornoj komsiji.

Ukoliko je ukupan iznos prikupljenih i utrošenih sredstava za izbornu kampanju iz privatnih izvora veći od 50 000 eura, kandidat je dužan da u roku od 15 dana od dana održavanja izbora, angažuje ovlašćenog revizora i sa njim potpiše ugovor, o čemu obavještava nadležnu izbornu komisiju.

Kandidat je dužan da uz izvještaj i dokumentaciju iz stava 1 ovog člana dostavi izvještaj ovlašćenog revizora o izvršenoj reviziji.

Podnošenje kompletног izvještaja

Član 17

Kandidat je dužan da u roku od 45 dana od dana završetka izbora, kompletan izvještaj o porijeklu, visini i strukturi prikupljenih i utrošenih sredstava za izbornu kampanju, u elektronskoj formi podnese nadležnoj izbornoj komisiji.

Izborna komisija opštine dužna je da izvještaj iz stava 1 ovog člana dostavi Državnoj

izbornoj komisiji u roku od tri dana od dana prijema izvještaja.

Sadržaj, odnosno obrazac izvještaja iz stava 2 ovog člana, čl. 15, 16, 17 i 18 ovog zakona, propisuje Ministarstvo.

Podnošenje izvještaja o imovini

Član 18

Kandidat je dužan da nadležnoj komisiji dostavi izvještaj o prihodima i imovini, za sebe, bračnog ili vanbračnog druga i djecu ukoliko žive u istom porodičnom domaćinstvu, u roku od 15 dana od dana podnošenja kandidature.

Izborna komisija opštine dužna je da izvještaj iz stava 1 ovog člana dostavi Državnoj izbornoj komisiji u roku od tri dana od dana prijema izvještaja.

Objavljivanje podataka o licima koja su dala priloge i poklone za kampanju

Član 19

Izborna komisija je dužna da na web sajtu objavi imena fizičkih i pravnih lica koja su donirala sredstva kandidatima.

Objavljivanje izvještaja

Član 20

Državna izborna komisija je dužna da, u roku od 10 dana od dana prijema, objavi izvještaje iz čl. 15, 16, 17 i 18 ovog zakona, u „Službenom listu Crne Gore“ i na web sajtu Državne izborne komisije.

V KAZNENE ODREDBE

Prekršaji

Član 21

Novčanom kaznom od petnaestostrukog do dvadesetostrukog iznosa minimalne zarade u Crnoj Gori kazniće se za prekršaj kandidat ako:

- 1) pribavlja sredstva suprotno članu 7 st. 1 i 2 ovog zakona;
- 2) ne otvori poseban žiro račun i sva sredstva za finansiranje izborne kampanje ne uplaćuje na taj račun i sva plaćanja ne vrši sa tog računa (član 8);
- 3) ne odredi lice odgovorno za namjensko trošenje sredstava i podnošenje izvještaja (član 9 stav 1);
- 4) ne obavijesti nadležnu izbornu komisiju o određivanju lica na način i u roku iz člana 9 stav 3 ovog zakona;
- 5) vrši bilo kakav oblik pritiska na pravna i fizička lica prilikom prikupljanja priloga za kandidata (član 13 stav 1);
- 6) obećava ili stavlja u izgled bilo kakvu privilegiju ili ličnu korist darodavcu kandidata (član 13 stav 2);
- 7) ne podnose izvještaje o porijeklu, visini i strukturi prikupljenih i utrošenih sredstava na način i u roku iz čl. 14, 15, 16, 17 i 18 ovog zakona;
- 8) ne angažuje odgovarajućeg revizora, na način propisan članom 16 stav 3 ovog zakona;
- 9) ne obavijesti Državnu izbornu komisiju u skladu sa članom 16 stav 3 ovog zakona.

Član 22

Novčanom kaznom od petnaestostrukog do dvadesetostrukog iznosa minimalne zarade u Crnoj Gori, kazniće se za prekršaj fizičko lice koje je kandidat odredio kao lice odgovorno za namjensko trošenje sredstava i za podnošenje izvještaja ako nenamjenski troši sredstva i ne podnese izvještaj o porijeklu, visini i strukturi prikupljenih i utrošenih sredstava na način i u roku iz člana 14, 15, 16, 17 i 18 ovog zakona.

Član 23

Novčanom kaznom od petnaestostrukog do dvadesetostrukog iznosa minimalne zarade u Crnoj Gori, kazniće se fizičko lice ako za troškove finansiranja izborne kampanje uplati iznos veći od iznosa propisanog u članu 7 stav 2 ovog zakona.

Član 24

Novčanom kaznom od stostrukog do dvjestostrukog iznosa minimalne zarade u Crnoj Gori kazniće se za prekršaj pravno lice ako za troškove finansiranja izborne kampanje uplati iznos veći od iznosa propisanog u članu 7 stav 2 ovog zakona.

Član 25

Novčanom kaznom od stostrukog do dvjestostrukog iznosa minimalne zarade u Crnoj Gori kazniće se za prekršaj organ države ili lokalne samouprave ako dozvoli korišćenje sredstava države, odnosno lokalne samouprave od strane kandidata suprotno članu 11 ovog zakona.

Za prekršaje iz stava 1 ovog člana kazniće se novčanom kaznom od petnaestostrukog do dvadesetostrukog iznosa minimalne zarade u Crnoj Gori i odgovorno lice u organu.

Član 26

Novčanom kaznom od stostrukog do dvjestostrukog iznosa minimalne zarade u Crnoj Gori kazniće se izborna komisija jedinice opštine ako ne proslijedi izvještaje Državnoj izbornoj komisiji u skladu sa čl. 16 stav 2, 17 stav 2 i 18 stav 2 ovog zakona.

Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se i odgovorno lice u izbornoj komisiji opštine novčanom kaznom od desetostrukog do dvadesetostrukog iznosa minimalne zarade u Crnoj Gorii.

Član 27

Novčanom kaznom od stostrukog do dvjestostrukog iznosa minimalne zarade u Crnoj Gori kazniće se Državna izborna komisija ako ne objavi izvještaje u skladu sa članom 20 ovog zakona;

Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se i odgovorno lice u Državnoj izbornoj komisiji novčanom kaznom od desetostrukog do dvadesetostrukog iznosa minimalne zarade u Crnoj Gorii.

VI PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 28

Sadržaj, odnosno obrasci izvještaja iz člana 17 ovog zakona, donijeće se u roku od 15 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 29

Stupanjem na snagu ovog zakona prestaju da važe st. 2 i 3 člana 23 Zakona o izboru Predsjednika Republike („Službeni list RCG“, broj 11/03) i st. 2 i 3 člana 36 Zakona o izboru predsjednika opštine („Službeni list RCG“, broj 42/03).

Član 30

Ovaj zakon stupa na snagu narednog dana od dana objavljivanja u »Službenom listu Crne Gore«.

5. Zakon o povraćaju oduzetih imovinskih prava i obeštećenju

Z a k o n

o povraćaju oduzetih imovinskih prava i obeštećenju

Sadržaj zakona

Član 1

Ovim zakonom uređuju se uslovi, način i postupak povraćaja prava svojine i drugih imovinskih prava i obeštećenja bivših vlasnika za prava oduzeta u korist opštenarodne, državne, društvene ili zadružne svojine.

Definicije

Član 2

Izrazi upotrijebljeni u ovom zakonu imaju sljedeće značenje:

- **povraćaj oduzetog** označava vraćanje stvari i prava bivšem vlasniku u skladu sa ovim zakonom i podzakonskim aktima donijetim u izvršavanju ovog zakona;
- **obeštećenje** označava naknadu bivšim vlasnicima umjesto povraćaja oduzete stvari i prava u skladu sa ovim zakonom i podzakonskim aktima donijetim u skladu sa ovim zakonom;
- **bivši vlasnik** označava fizičko ili pravno lice koje je bilo vlasnik stvari ili imalač prava u vrijeme kada je ta stvar prešla u opštenarodnu, društvenu, državnu ili zadružnu svojinu i njegovog zakonskog nasljednika ili pravnog sljedbenika;
- **oduzeta imovinska prava** označavaju stvari i prava koja su od bivših vlasnika prešla u opštenarodnu, državnu, društvenu ili zadružnu imovinu, bez pravične ili tržišne naknade;
- **nepokretnosti** označavaju zemljište i zgrade, stanove i poslovne prostorije, kao posebne djelove zgrade;
- **neizgrađeno građevinsko zemljište** označava urbanističke parcele koje nijesu privedene trajnoj namjeni predviđenoj urbanističkim planom;
- **izgrađeno građevinsko zemljište** označava urbanističke parcele ili djelove tih parcela na kojima su izgrađeni objekti u skladu sa planom;
- **vlasnik** je fizičko ili pravno lice koje je steklo pravo svojine u skladu sa zakonom;
- **nekomercijalna pravna lica** označava neprofitna pravna lica.

Pravo na podnošenje zahtjeva za povraćaj ili obeštećenje

Član 3

Bivši vlasnici imaju pravo da zahtijevaju povraćaj ili obeštećenje u skladu sa ovim zakonom, ako su njihova imovinska prava oduzeta u korist opštenarodne, državne, društvene ili zadružne imovine, osim u slučajevima iz člana 7 ovog zakona.

Pravo na obeštećenje imaju i bivši vlasnici koji su svoja oduzeta imovinska prava povratili na osnovu pravnog posla uz naknadu prije stupanja na snagu ovog zakona.

Primjena drugih zakona

Član 4

Na rješavanje pitanja koja su predmet ovog zakona shodno će se primjenjivati odredbe zakona kojima se uređuju svojinsko-pravni odnosi, obligacioni odnosi, nasljedjivanje, izvršni postupak i drugi zakoni, ako nijesu u suprotnosti sa ovim zakonom.

U postupcima za ostvarivanje prava po ovom zakonu primjenjuje se Zakon o opštem upravnom postupku, ako ovim zakonom nije drugčije određeno.

Poresko oslobođenje

Član 5

Sticanje prava svojine na nepokretnosti i drugih imovinskih prava, odnosno novčane naknade ostvarene po ovom zakonu, ne podliježe plaćanju poreza.

Bivši vlasnici koji imaju pravo na povraćaj ili obeštećenje

Član 6

Bivši vlasnici - fizička lica imaju pravo na povraćaj ili obeštećenje u skladu sa ovim zakonom.

Na povraćaj ili obeštećenje po odredbama ovog zakona imaju pravo i pravna lica iz člana 8 ovog zakona.

Lica koja nemaju pravo na povraćaj oduzetog ili obeštećenje

Član 7

Bivši vlasnici kojima je za oduzeta imovinska prava odredjena naknada u novcu ili drugim stvarima ili pravima nakon stupanja na snagu Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o eksproprijaciji ("Službeni list SFRJ", broj 5/68) nemaju pravo na povraćaj ili obeštećenje u skladu sa ovim zakonom.

Pravo iz stava 1 ovog člana nema ni lice kome je stvar ili pravo oduzeto na osnovu pravosnažne krivične presude za krivična djela koja po međunarodnim konvencijama predstavljaju ratni zločin, ako je stvar ili pravo stečeno izvršenjem takvog krivičnog djela.

Bivši vlasnici koji su dobili ili su imali pravo da dobiju naknadu za oduzetu stvar i pravo od druge države nemaju pravo na povraćaj ili obeštećenje, ako ovim zakonom nije drukčije određeno.

Bivši vlasnik koji je imovinska prava prenio u opštenarodnu, državnu, društvenu ili zadružnu svojinu pravnim poslom ili jednostranim aktom, nema pravo na povraćaj ili obeštećenje.

Nekomercijalna pravna lica

Član 8

Pravo na povraćaj ili obeštećenje, u smislu ovog zakona, imaju zadužbine i druga nekomercijalna pravna lica.

Uslovi, način i postupak povraćaja oduzetih imovinskih prava vjerskim zajednicama urediće se posebnim zakonom.

Član 8 a

Crkve i vjerske zajednice mogu podnijeti prijavu radi evidentiranja imovine koja im je na teritoriji Republike Crne Gore oduzeta u korist opštenarodne, državne, društvene ili zadružne svojine bez pravične ili tržišne nadoknade.

Prijava iz stava 1 ovog člana sa dokazima (kopije) od značaja za identifikaciju bivših vlasnika ili njegovih sljedbenika, oduzete imovine i osnova oduzimanja, podnosi se Ministarstvu finansija u roku od tri mjeseca od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Prijava iz stava 2 ovog člana ne predstavlja zahtjev za ostvarivanje prava na osnovu kojeg može da se izvrši povraćaj oduzete imovine ili obeštećenje.

Član 8 b

Pravo na povraćaj i obeštećenje imaju i lica, odnosno njihovi zakonski naslijednici kojima je imovina oduzeta na osnovu Zakona o krivičnim djelima protiv naroda i države

("Sl. list FNRJ", broj 59/46), Zakona o konfiskaciji i izvršenju konfiskacije ("Sl. list DFJ", br.40/45 i 70/45) i Zakona o potvrdi i izmjenama i dopunama Zakona o konfiskaciji i izvršenju konfiskacije ("Sl. list FNRJ", broj 61/46), čije oduzimanje je bilo posljedica političkih i ideoloških razloga.

Obveznici povraćaja

Član 9

Obveznici povraćaja stvari i prava su fizička ili pravna lica u čijoj imovini se nalaze u momentu stupanja na snagu ovog zakona, osim ako su ta lica stekla pravo svojine u skladu sa zakonom.

Obveznici obeštećenja

Član 10

Obveznik obeštećenja bivših vlasnika je Republika Crna Gora, koja će obezbjeđivati sredstva u Fondu za obeštećenje, ako ovim zakonom nije drukčijepropisano.

Povraćaj oduzetog ili obeštećenje

Član 11

Bivši vlasnik ima pravo da zahtijeva povraćaj oduzete stvari i prava, ako ovim zakonom nije drukčije određeno.

Bivši vlasnik ima pravo na obeštećenje u slučaju kada oduzete stvari i prava u smislu člana 12 ovog zakona nijesu predmet povraćaja.

Ako je vraćanje oduzete stvari postalo nemoguće uslijed dejstva više sile, bivši vlasnik nema pravo na obeštećenje u skladu sa ovim zakonom.

Imovinska prava i stvari koje se ne vraćaju

Član 12

Nijesu predmet povraćaja imovinska prava i stvari:

- 1) koje su izuzete iz pravnog prometa ili ako se na njima ne može steći pravo svojine;
- 2) uništene, nestale ili do te mjere oštećene za koje bi troškovi povraćaja u predašnje stanje bili veći od vrijednosti stvari;
- 3) koje služe za obavljanje djelatnosti državnih organa, odnosno organa jedinica lokalne samouprave (poslovne zgrade, poslovne prostorije);
- 4) koje predstavljaju ugostiteljske objekte kategorisane u prvu i drugu kategoriju od posebnog republičkog značaja;
- 5) koje služe za reprezentativne potrebe državnih organa, odnosno jedinica lokalne samouprave;
- 6) koje služe za obavljanje djelatnosti iz oblasti zdravstva, vaspitanja i obrazovanja, kulture i nauke ili drugih javnih službi;
- 7) koje su sastavni dio, funkcionalno ili faktički, mreža objekata i uređaja javnih preduzeća iz oblasti energetike, telekomunikacija, komunalne infrastrukture (gradska groblja i kapele), saobraćaja (putevi, ulice, parkovi, spomenici i sl.);
- 8) građevinsko i gradsko-građevinsko zemljište koje je u skladu sa zakonom i odgovarajućim urbanističkim planom privideno namjeni;
- 9) koje bi u slučaju povraćaja prouzrokovale štetu ili troškove koji prevazilaze vrijednost imovine koja je predmet povraćaja;
- 10) na kojima je fizičko ili pravno lice steklo pravo svojine u skladu sa zakonom;
- 11) pokretne stvari koje su u skladu sa zakonom proglašene za nacionalno blago;
- 12) imovina koja je privatizovana u skladu sa zakonom ili imovina koja je u svojini privrednih društava koja su privatizovana u skladu sa zakonom.

Pokretne stvari

Član 13

Oduzete pokretne stvari koje nijesu zakonom proglašene za nacionalno blago vraćaju se bivšem vlasniku.

Nepokretne stvari

Član 14

Nepokretne stvari se vraćaju bivšim vlasnicima, u skladu sa ovim zakonom.

Maslinjaci, šume i šumsko zemljište

Član 15

Oduzeti maslinjaci, šume i šumsko zemljište vraćaju se bivšem vlasniku, ako ovim zakonom nije drukčije određeno.

Stambene zgrade, stanovi, poslovne zgrade i poslovne prostorije

Član 16

Stambena zgrada, odnosno stan, poslovna zgrada i poslovna prostorija vraća se bivšem vlasniku, ako ovim zakonom nije drukčije određeno.

Ako na nepokretnostima iz stava 1 ovog člana postoji zakupni ili tome srodnji odnos, vraćanjem u svojinu bivši vlasnik stupa na mjesto zakupodavca, nakon čega prava i obaveze iz zakupa nastaju između njega i zakupca.

Obveznik obeštećenja je dužan da licima koja su stekla stanarsko pravo u zgradbi bivših vlasnika obezbijedi odgovarajući stan u svojinu, otkupom pod uslovima pod kojim su otkup izvršili nosioci stanarskog prava na stanovima u društvenoj svojini, u roku od 10 godina od dana stupanja na snagu ovog zakona, pod uslovom da ta lica nemaju drugi stan u svojini.

Bivši vlasnik je dužan da omogući nesmetano vršenje prava na stanu tim licima sve do rješavanja njihovog stambenog pitanja, a obveznik obeštećenja će mu za sve to vrijeme isplaćivati odgovarajuću zakupninu.

Neizgrađeno građevinsko zemljište

Član 17

Neizgrađeno građevinsko zemljište koje je prešlo u društvenu, odnosno državnu svojinu (u daljem tekstu: podržavljeno) vraća se bivšem vlasniku, ako ovim zakonom nije drukčije određeno.

Podržavljena neizgrađena građevinska zemljišta koja su jedinici lokalne samouprave ili nekom drugom, u skladu sa zakonom, predata radi privođenja namjeni u skladu sa planskim aktom, vraćaju se bivšem vlasniku, na način i po postupku predviđenim Zakonom o eksproprijaciji, osim ako u vrijeme podnošenja zahtjeva za povraćaj vrijednost izvedenih radova prelazi najmanje trećinu vrijednosti od ukupne vrijednosti predviđenih radova.

Izgrađeno građevinsko zemljište

Član 18

Podržavljeno izgradjeno gradjevinsko zemljište neće biti predmet povraćaja, osim u slučaju kada je na njemu postojao objekat koji se vraća bivšem vlasniku u skladu sa ovim zakonom.

Podržavljeno izgradjeno gradjevinsko zemljište na kojem se nalazi objekat koji je postojao u vrijeme kada je zemljište oduzeto, ali je od tada značajno dobilo na vrijednosti uslijed ulaganja u objekat, predmet je povraćaja samo ako bivši vlasnik plati iznos za koji je vrijednost imovine porasla uslijed ulaganja i ukoliko taj objekat nije u svojini fizičkih ili pravnih lica, čiji osnivač nije država.

Iznos iz stava 2 ovog člana bivši vlasnik uplaćuje Fondu za obeštećenje.

Ako bivši vlasnik odbije da plati iznos ulaganja iz stava 2 ovog člana, postaje suvlasnik u visini svog udjela u vrijednosti nepokretnosti.

Bivši vlasnik koji nema pravo na povraćaj u slučajevima iz stava 2 ovog člana, ima pravo na obeštećenje.

Trajno pravo korišćenja (pravo korišćenja)

Član 19

Na građevinskom zemljištu u državnoj svojini na kome sadašnji vlasnik objekta, izgrađenog u skladu sa zakonom i važećim urbanističkim planom, ima trajno pravo korišćenja uspostavlja se pravo svojine u njegovu korist, ako on to zahtijeva. U tim slučajevima bivši vlasnik ima pravo na obeštećenje, a ne na povraćaj.

Imalac trajnog prava korišćenja nadoknadiće Fondu za obeštećenje tržišnu vrijednost zemljišta, umanjenu za vrijednost koja je prethodno plaćena za trajno korišćenje zemljišta.

Prava trećih

Član 20

Povraćaj stvari ne utiče na zakupne i njima srodne ugovorne odnose koji su nastali pravnim poslovima uz naknadu, ako pravnim poslom ili zakonom nije drugčije određeno.

Izuzetno od stava 1 ovog člana zakupni i njima srodni odnosi, čije je trajanje utvrđeno ili ugovorenog za period duži od pet godina, traju najviše pet godina od dana konačnosti rješenja o povraćaju prava svojine, osim ako bivši vlasnik i zakupac drugčije ne ugovore.

Hipoteka i drugi tereti koji su nastali nakon prelaska nepokretnosti u državnu-društvenu svojinu do stupanja na snagu ovog zakona gase se danom pravosnažnosti rješenja o vraćanju nepokretnosti.

Potraživanja koja su bila obezbijeđena teretima iz stava 3 ovog člana namiriće se iz preostale imovinske mase dužnika, a ukoliko ta imovinska masa ne bude dovoljna za namirenje potraživanja, za nedostajući iznos garantovaće Fond za obeštećenje.

Fond za obeštećenje ima pravo regresa prema dužniku za iznose koji su isplaćeni iz imovine Fonda za obeštećenje.

Stvarne službenosti ne prestaju povraćajem oduzete nepokretnosti.

Vlasnik poslužnog dobra može zahtijevati da prestane pravo stvarne službenosti kada ona postane nepotrebna za korišćenje povlasnog dobra ili kad prestane drugi razlog zbog koga je ona zasnovana.

Po uspostavljanju prava svojine, lične službenosti prestaju, osim ako su ustanovljene ili utvrđene sudskom odlukom ili poravnanjem zaključenim pred sudom, bez obzira na to da li su upisane u nekom od javnih registara.

Lična službenost će prestati i ako je stečena na osnovu besteretnog pravnog posla sa licem koje je smatrano vlasnikom stvari.

Preduzeća

Član 21

Bivši vlasnici oduzetih preduzeća imaju pravo na povraćaj akcija tih preduzeća, ako se u njima još uvijek nalazi imovina podržavljene preduzeća.

Ako, u skladu sa ovim zakonom, povraćaj nije moguć zbog zaštite prava vlasnika, bivši vlasnik ima pravo na obeštećenje.

Obeštećenje

Član 22

Bivši vlasnik koji nema pravo na povraćaj oduzetih imovinskih prava u skladu sa ovim zakonom može ostvariti pravo na obeštećenje:

- novčanim sredstvima koja se plaćaju iz Fonda za obeštećenje podnosiocima zahtjeva, proporcionalno iznosima zahtjeva u odnosu na ukupna potraživanja prema Fondu za obeštećenje; ili
- obveznicama, u skladu sa ovim zakonom.

Iznos ukupnog obeštećenja, koji se isplaćuje bivšim vlasnicima godišnje, ne može biti veći od 0,5 % Domaćeg bruto proizvoda (DBP) iz prethodne godine za koju je on zvanično poznat prema podacima nadležne institucije za statistiku.

Ukupan iznos obeštećenja po ovom zakonu ne može preći 10 % DBP-a za period primjene ovog zakona.

Obeštećenje iz stava 1 alineja 1 ovog člana isplaćuje se podnosiocima zahtjeva u jednogodišnjim ratama, čija se isplata vrši 15. jula svake godine po konačnim rješenjima dostavljenim Fondu za obeštećenje do 31. decembra prethodne godine, prema raspoloživosti sredstava u Fondu za obeštećenje, do njihove konačne isplate.

Dinamiku isplate obeštećenja iz stava 4 ovog člana utvrđice Vlada Republike Crne Gore (u daljem tekstu: Vlada).

Fond za obeštećenje može, ukoliko je to moguće, ponuditi pokretne ili nepokretne stvari u svojini Fonda za obeštećenje bivšim vlasnicima, kao naknadu za oduzeta imovinska prava.

Fond za obeštećenje može bivšim vlasnicima ponuditi i otkup duga po osnovu obeštećenja pod uslovima koje utvrđi Vlada.

Utvrđivanje vrijednosti oduzetih stvari

Član 23

Vrijednost oduzetih stvari ili prava utvrđuje se prema stanju imovine u momentu oduzimanja, a saglasno Uredbi o procjeni vrijednosti i utvrđivanju naknade za oduzetu imovinu.

Prigovor na procjenu vrijednosti

Član 24

Stranke u postupku mogu na visinu procijenjene imovine podnijeti prigovor Komisiji za povraćaj i obeštećenje (u daljem tekstu: Komisija) u roku od osam dana od dana dostavljanja zapisnika.

Komisija je dužna da u roku od osam dana razmotri prigovor i, ako nađe da je osnovan, izvršiće odgovarajuću primjenu podataka, o čemu donosi rješenje i obavještava stranke.

Ukoliko prigovor ne usvoji, Komisija donosi rješenje o odbijanju prigovora i dostavlja ga podnosiocu prigovora.

Izdavanje obveznica

Član 25

Za plaćanje naknade Fond za obeštećenje će izdati obveznice koje su nominovane u eurima, u procijenjenom iznosu svih podnijetih zahtjeva bivših vlasnika, s tim da se na ove obveznice neće obračunavati kamata.

Komisija je obavezna da, na zahtjev Fonda za obeštećenje, dostavi izvještaj o procjeni približne vrijednosti imovine čiji se povraćaj traži radi izdavanja obveznica.

Fond za obeštećenje će izdati nove serije obveznica, ukoliko prva serija ne bude dovoljna za namirenje zahtjeva bivših vlasnika.

Konačno rješenje o obeštećenju Komisija dostavlja Fondu za obeštećenje, koji izdaje potvrdu u cilju pribavljanja obveznica iz člana 22 ovog zakona kod Centralne depozitarne agencije.

Obveznice emitovane u skladu sa članom 22 stav 1 alineja 2 ovog zakona mogu se koristiti za kupovinu akcija, udjela i druge imovine Republike Crne Gore i državnih fondova za koje Vlada odredi da se mogu kupovati obveznicama Fonda za obeštećenje, kao i za isplatu poreskih obaveza (prihod Republike) bivših vlasnika, odn. njihovih nasljednika (isključeni su svi drugi sticaoci obveznica od ovog prava).

Rok važenja svih izdатих серија обveznica je десет година од дана ступања на снагу овог закона.

Nакон протека рока од 36 мјесеци од дана стicanja обveznica, власник обveznica (бивши власник или kupac obveznica na tržištu) ima pravo da vrati обveznice Fondu za obeštećenje i da zahtijeva da mu se ponovo prizna pravo na obeštećenje u novčanim sredstvima u iznosu враћених обveznica, u skladu sa članom 22 stav 1 alineja 1 ovog zakona.

Poslije isteka roka važenja obveznica iz stava 7 ovog člana, nerealizovane obveznice se povlače i poništavaju.

U roku od 30 dana od dana isteka roka važenja obveznica, Centralna depozitarna agencija dostaviće Fondu za obeštećenje spisak vlasnika obveznica koji nijesu iskoristili pravo kupovine imovine Republike Crne Gore i državnih fondova u datom roku.

Fond za obeštećenje će, na zahtjev vlasnika obveznica, donijeti rješenja kojima im se ponovo priznaje pravo na obeštećenje i to u novčanom iznosu neiskorišćenih obveznica.

Vlasnik obveznice (бивши власник или kupac obveznica na tržištu) ima pravo da, u roku od шест mjeseci po isteku važenja obveznice, podnese Fondu za obeštećenje zahtjev da mu se iznos, na koji glase obveznice, naknadi u novcu na način utvrđen u članu 22 stav 1 alineja 1 ovog zakona.

Ostala pravila o povraćaju i obeštećenju

Član 26

Бивши власник који је ostvario pravo на povraćaj oduzetog dužan је да vrati revalorizovanu primljenu naknadu за oduzete stvari ili prava u iznosu utvrđenom rješenjem o povraćaju, u roku od dvije godine od dana pravosnažnosti ovog rješenja.

U slučaju ostvarivanja prava na obeštećenje, utvrđeni iznos obeštećenja umanjuje se za visinu naknade коју је бивши власник primio prilikom oduzimanja stvari ili prava.

Način i postupak revalorizacije iznosa duga, као и način uplate utvrdiće Ministarstvo finansija.

Бивши власник nema pravo da zahtijeva od obveznika povraćaja naknadu vrijednosti plodova i proizvoda nastalih upotrebom određene stvari, naknadu troškova ni naknadu štete.

Pokretanje postupka

Član 27

Postupak za povraćaj imovinskog prava ili obeštećenje pokreće bivši vlasnik zahtjevom koji podnosi Komisiji, najkasnije u roku od 18 mjeseci od dana obrazovanja Komisije u opštini na čijoj teritoriji se stvar nalazi.

Ukoliko je na istoj stvari postojala susvojina ili zajednička svojina, podnošenjem zahtjeva bilo kog bivšeg vlasnika može se pokrenuti postupak povraćaja ili obeštećenja.

Postupak za povraćaj ili obeštećenje može pokrenuti nadležni državni organ kad utvrdi da je to u javnom interesu.

Komisija za povraćaj i obeštećenje

Član 28

Postupke započete po zahtjevima bivših vlasnika nastaviće komisije za povraćaj i obeštećenje, i to:

1. Komisija za povraćaj i obeštećenje u Podgorici za teritoriju opština: Podgorica, Danilovgrad, Nikšić, Šavnik, Plužine i Cetinje.
2. Komisija za povraćaj i obeštećenje u Baru za teritoriju opština: Budva, Herceg Novi, Tivat, Kotor, Bar i Ulcinj i
3. Komisija za povraćaj i obeštećenje u Bijelom Polju za teritoriju opština: Bijelo Polje, Berane, Kolašin, Andrijevica, Plav, Rožaje, Mojkovac, Pljevlja i Žabljak.

Komisije iz stava 1 ovog člana imaju po tri člana koje imenuje ministar finansija, u roku od 60 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Za predsjednika Komisije imenuje se lice koje je diplomirani pravnik sa položenim pravosudnim ispitom i pet godina radnog iskustva, a za članove diplomirani pravnik i jedno lice geodetske ili gradjevinske i ekonomskе struke.

Članovi komisije imaju položaj službenih lica, ovlašćeni su za vodjenje postupka i obavljanje drugih radnji u postupku.

Komisija iz stava 1 preuzeće dokumentaciju od glavnih administratora opština sa teritorija opština za koje je formirana u roku od 30 dana od dana donošenja rješenja o njenom imenovanju sa stanjem na dan stupanja na snagu ovog zakona, uz zapisnik o izvršenoj primopredaji dokumentacije.

Obavljanje stručnih i administrativnih poslova za potrebe komisija iz stava 1 ovog člana obezbijediće Ministarstvo finansija.

Bivši vlasnici u opštinama u kojima nije istekao rok za podnošenje zahtjeva, mogu, do formiranja komisije iz stava 1 ovog člana, zahtjeve podnosići Ministarstvu finansija.

Sadržaj zahtjeva

Član 29

Zahtjev za povraćaj oduzetog ili obeštećenje sadrži:

- podatke o oduzetoj imovini, uključujući adresu i broj lista nepokretnosti, lokaciju i površinu;
- pravni osnov, način i vrijeme podržavljenja;
- pravni osnov zahtjeva za povraćaj ili obeštećenje, uključujući dokaze koji utvrđuju da je lice koje podnosi zahtjev bivši vlasnik u smislu ovog zakona;
- predmet povraćaja ili obeštećenja;
- lične podatke o nasljednicima ili drugim licima koja mogu imati pravo na oduzeta imovinska prava, a koja su poznata licu koje podnosi zahtjev.

Lice koje podnosi zahtjev može priložiti uz zahtjev dokaze za koje smatra da su značajni za postupak.

Sporazumno rješavanje

Član 30

Prije ili poslije podnošenja zahtjeva bivši vlasnik je ovlašćen da obvezniku vraćanja predloži sporazumno rješavanje (poravnanje).

Poravnanje može obuhvatiti sva imovinska prava ili samo neka od njih.

Poravnanje će se obaviti pred Komisijom.

Stranke u postupku

Član 31

Stranke u postupku za povraćaj oduzetog ili obeštećenje su bivši vlasnik, obveznik vraćanja, obveznik obeštećenja, Fond za obeštećenje, kao i drugo pravno ili fizičko lice koje, radi zaštite svojih prava ili pravnih interesa, ima pravo da učestvuje u postupku.

U pogledu pravnog sljedbeništva dovoljno je da se ono iskaže vjerovatnim.

Zabilježba "restitucije"

Član 32

Kad Komisija utvrdi da je zahtjev podnesen u skladu sa ovim zakonom obavijestiće, bez odlaganja, područni organ Direkcije za nekretnine radi upisa zabilježbe "restitucije" nepokretnosti čiji se povraćaj traži.

Dejstvo zabilježbe "restitucije" je u tome da se pravosnažno i izvršno rješenje o povraćaju može neposredno izvršiti i protiv svakog docnjeg vlasnika nepokretnosti.

Na predlog bivšeg vlasnika sud može donijeti privremenu mjeru zabrane raspolaganja imovinom, neizgrađenim građevinskim zemljишtem, zabranu sječe šuma i korišćenja drvnih sortimenata, ukoliko bivši vlasnik učini vjerovatnim postojanje potraživanja i da postoji opasnost otuđenja imovine ili iz drugih opravdanih razloga, a podnio je zahtjev za povraćaj oduzetih imovinskih prava.

Zabilježba "restitucije" izbrisala će se na predlog sadašnjeg vlasnika nepokretnosti, ako zahtjev za povraćaj bude odbijen.

Ništavi su pravni poslovi zaključeni nakon stupanja na snagu ovog zakona koji za premet obaveze imaju oduzeta imovinska prava, osim ako su pribavioci tih stvari vlasnici.

Izjave stranaka

Član 33

Povodom zahtjeva za povraćaj ili obeštećenje sve zainteresovane stranke daju izjavu u roku koji odredi Komisija, o čemu ih je dužna blagovremeno i na pogodan način obavijestiti.

Sve zainteresovane strane imaju pravo da dostave dokaze na saslušanju.

Obveznici vraćanja i treća lica dužni su da bivšim vlasnicima, odnosno njihovim punomoćnicima dozvole uvid u isprave i podatke koji su značajni za utvrđivanje postojanja prava za povraćaj oduzetog i obeštećenje i podnošenje zahtjeva.

Organi koji raspolažu podacima i vode službene evidencije (katastar nepokretnosti, arhiv i sl.) dužni su da hitno odgovore na zahtjev obveznika, bivšeg vlasnika i organa koji vodi postupak.

Rješenje Komisije

Član 34

U roku od 30 dana od okončanja usmene rasprave Komisija donosi prvostepeno rješenje kojim odlučuje o zahtjevu za povraćaj ili obeštećenje.

Rješenje je u pisanoj formi i sadrži označenje o:

- bivšem vlasniku kome su imovinska prava oduzeta;
- licima koja imaju pravo na povraćaj ili obeštećenje;
- obvezniku povraćaja ili obeštećenja;
- imovinskim pravima koja su oduzeta, kao i osnov, odnosno akt o oduzimanju;
- obimu i vrijednosti imovinskog prava koje se vraća, kao i drugim podacima o tom pravu, sa oznakama identifikacije prema stanju na dan donošenja rješenja;
- visini naknade;
- roku za predaju u državinu stvari koja se vraća ili roku za obeštećenje;
- pravnom obrazloženju odluke u kojem se navode značajne odredbe ovog zakona i drugih propisa.

Ako je bivši vlasnik umro, rješenje o povraćaju imovinskih prava ili obeštećenju glasi na njegove neimenovane nasljednike koji su imaoći prava po ovom zakonu.

U slučaju iz stava 3 ovog člana objekti imovinskih prava se rješenjem povjeravaju na privremeno upravljanje staraocu za posebne slučajeve i preuzimaju se druge mjere za obezbjeđenje zaostavštine u skladu sa zakonom.

U rješenju o vraćanju imovinskih prava Komisija nalaže nadležnim organima izvršenje rješenja, kao i eventualno brisanje tereta i odlučuje o troškovima postupka.

Konačno rješenje dostavlja se po službenoj dužnosti organu koji vodi katastar nepokretnosti.

Dostavljanje rješenja

Član 35

Rješenje o povraćaju imovinskih prava ili obeštećenju dostavlja se strankama u postupku u roku od 15 dana od dana donošenja.

Prvostepeni i drugostepeni organ rješenje dostavlja Državnom tužiocu Republike Crne Gore, u roku od 15 dana od dana donošenja.

Državni tužilac dužan je da podnese tužbu za poništenje rješenja koje je donijeto suprotno propisima.

Žalba na rješenje

Član 36

Stranke mogu uložiti žalbu na rješenje o povraćaju i obeštećenju Komisiji za žalbe u roku od 15 dana od dana prijema rješenja.

Član 36 a

Komisija za žalbe ima tri člana.

Predsjednika i članove Komisije za žalbe imenuje i razrješava Vlada, na predlog Ministarstva finansija.

Komisiju iz stava 2 ovog člana Vlada će imenovati u roku od 60 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Za predsjednika Komisije za žalbe može se imenovati lice koje je diplomirani pravnik sa položenim pravosudnim ispitom i koje ima najmanje pet godina radnog iskustva.

Za člana Komisije za žalbe može se imenovati lice koje je diplomirani pravnik, diplomirani ekonomista, diplomirani inženjer geodezije ili diplomirani gradjevinski inženjer.

Predsjednik i članovi Komisije za žalbe imenjuju se na period od četiri godine, uz mogućnost ponovnog imenovanja.

Predsjednik i član Komisije za žalbe može se razriješiti prije isteka mandata na lični zahtjev ili ako poslove ne vrši uredno i savjesno.

Način rada Komisije za žalbe uredjuje se Poslovnikom koji donosi Komisija.

Protiv odluke Komisije za žalbe stranka može pokrenuti upravni spor u roku od 30 dana od dana prijema rješenja.

Komisija iz stava 1 preuzeće dokumentaciju od Ministarstva finansija kao drugostepenog organa u roku od 30 dana od dana donošenja rješenja o njenom imenovanju sa stanjem na dan stupanja na snagu ovog zakona, uz zapisnik o izvršenoj primopredaji dokumentacije.

Član 36 b

Komisije iz člana 28 donose rješenje nakon pribavljanja saglasnosti Komisije za ujednačavanje postupka.

Komisiju za ujednačavanje postupka imenuje ministar finansija, u roku od 60 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Ukoliko Komisija iz stava 2 ovog člana uskrati prethodnu saglasnost na rješenje Komisije iz člana 28 ovog zakona, dužna je da u pisanoj formi obrazloži razloge za uskraćivanje saglasnosti, sa uputstvom za dalje postupanje, po kojem je prvostepena komisija dužna da postupi.

Stručne i administrativne poslove za komisiju iz stava 1 ovog člana obavljaće Ministarstvo finansija.

Komisija iz stava 1 ovog člana ima tri člana od kojih je jedan izvjestilac Komisije.

Izvršenje rješenja

Član 37

Konačno rješenje o vraćanju nepokretnosti izvršava organ uprave nadležan za poslove katastra.

Konačno rješenje o obeštećenju izvršava Fond za obeštećenje.

Konačno rješenje o obeštećenju u akcijama u smislu člana 21 ovog zakona izvršava država Crna Gora, Fond za razvoj Republike Crne Gore, Republički fond penzijskog i invalidskog osiguranja i Zavod za zapošljavanje, u skladu sa zakonom.

Rješenje iz stava 2 ovog člana u slučajevima iz člana 40 ovog zakona, Fond izvršava na osnovu pravnosnažnog rješenja nadležnog suda o raspodjeli naknadno pronađene imovine.

Takse i troškovi postupka

Član 38

Stranke u postupku za povraćaj imovinskih prava ili obeštećenje po ovom zakonu ne plaćaju takse.

O troškovima postupka odlučuje nadležni organ po propisima koji se primjenjuju pred tim organom.

Sporne činjenice

Član 39

(brisano)

Ostavinski postupak

Član 40

Nasljednopravni zahtjev nad imovinom bivšeg vlasnika u slučaju iz člana 34 stava 3 ovog zakona raspraviće se pred nadležnim sudom kao nasljednopravni zahtjevi nad naknadno pronađenom imovinom, u skladu sa odredbama Zakona o vanparničnom postupku.

Imovinska prava bivšeg vlasnika o kojima se odlučuje u postupku iz stava 1 ovog člana prelaze na njegove nasljednike danom pravosnažnosti rješenja o povraćaju imovinskih prava.

Rokovi koji po propisima o nasljeđivanju teku od dana smrti ostavioca, u postupku povraćaja imovinskih prava teku od dana pravosnažnosti rješenja.

Ako se na nasljeđivanje, u skladu sa važećim propisima, primjeni pravo strane države, u obzir se uzimaju i materijalno-pravne odredbe propisane ovim zakonom.

Za raspravljanje zaostavštine po ovom zakonu isključivo je nadležan sud Republike Crne Gore.

Rješavanje o zahtjevima drugih lica

Član 41

U toku postupka zahtjev mogu istaći i lica koja su dužna da trpe povraćaj prava, kao što je pravo na povraćaj isplaćene naknade (regresni zahtjevi) i druga prava propisana ovim zakonom, kao i lica koja imaju neko drugo stvarno ili obligaciono pravo na stvarima ili pravima čiji se povraćaj traži.

Konfiskacija

Član 42

(brisano)

Eventualni zahtjevi

Član 43

(brisano)

Fond za obeštećenje

Član 44

Radi obezbjeđenja sredstava za obeštećenje, Vlada obrazuje Fond za obeštećenje.

Fond za obeštećenje ima svojstvo pravnog lica.

Sjedište Fonda za obeštećenje je u Podgorici.

Izvori sredstava Fonda za obeštećenje su:

- akcije koje su, po propisima o privatizaciji privrede, opredijeljene za obeštećenje bivših vlasnika;
- obveznice Republike Crne Gore;
- namjenska sredstva iz budžeta Republike Crne Gore koja se svake godine utvrđuju zakonom;
- sredstva iz kredita i druga sredstva koja opredijele međunarodne organizacije za ovu namjenu;
- 10% od prodaje državne imovine;
- 10% od prodatih akcija državnih fondova;
- 7% prihoda koncesionih naknada;
- prihodi ostvareni po osnovu naplate revalorizovanog iznosa koji plaćaju bivši vlasnici na osnovu odredaba iz ovog zakona;
- prihodi od prodaje imovine u državnoj svojini koja je prenesena Fondu za obeštećenje, u kom slučaju će Fond za obeštećenje odlučiti da li će prodaja imovine Fonda za obeštećenje biti otvorena samo za vlasnike obveznica izdatih u skladu sa ovim zakonom ili za sva lica;
- ostali izvori.

U periodu od stupanja na snagu ovog zakona do obrazovanja Fonda, sredstava koja se ostvare iz izvora navedenih u stavu 4 ovog člana deponovaće se na poseban račun. Po obrazovanju Fonda ta sredstva biće sredstva Fonda.

Organizacija i način rada Fonda za obeštećenje urediće se propisom Vlade, na predlog Ministarstva finansija, u roku od 90 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Plan evidencije i izvještaji

Član 45

Fond za obeštećenje će, u roku od 60 dana od dana osnivanja, usvojiti plan na osnovu kojeg će se vršiti raspodjela prikupljenih novčanih sredstava i raspoloživih akcija namijenjenih za obeštećenje bivših vlasnika na sve opštine srazmjerno vrijednosti imovine čiji se povraćaj traži.

Fond za obeštećenje vodi evidenciju o donesenim odlukama o isplati novčanih sredstava, izdatim potvrdama za pribavljanje obveznica, o prodatim obveznicama, kao i o izvršenim isplatama.

Fond za obeštećenje će, najmanje jedanput godišnje, Vladi podnosići izvještaj o prikupljenim sredstvima, raspoloživim akcijama i izdatim obveznicama i predlagati izdavanje obveznica saglasno usvojenim zahtjevima.

Član 45 a

O podnijetim zahtjevima i pravosnažnim rješenjima za povraćaj i obeštećenje Komisija iz člana 34 ovog zakona vodi evidenciju.

Evidencija iz stava 1 ovog člana sadrži podatke: datum prijema zahtjeva, redni broj rješenja, ime i prezime bivšeg vlasnika odnosno nasljednika, vrstu (pokretna, nepokretna) i površinu vraćene imovine, iznos revalorizacije, iznos obeštećenja, vrstu i površinu imovine koja se obeštećuje.

Na osnovu podataka iz evidencije u smislu st. 1 i 2 ovog člana Komisija dostavlja mjesecni izvještaj Ministarstvu finansija.

Član 45 b

Evidencije iz čl. 45 i 45 a ovog zakona vode se u elektronskoj formi.

Podzakonski akti

Član 46

Podzakonski akti za sprovođenje ovog zakona kojima se definišu finansijska obeštećenja donijeće se u roku od devet mjeseci, a ostali podzakonski akti, u roku od 90 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Pravosnažno okončani postupci

Član 47

Podnošenje zahtjeva i odlučivanje o pitanjima iz ovog zakona dopušteno je bez obzira na to da li je do stupanja na snagu ovog zakona sud ili drugi državni organ pravosnažno već odlučivao o zahtjevu za povraćaj ili obeštećenje, a zahtjevu bivšeg vlasnika nije bilo udovoljeno.

Prestanak ranijeg zakona

Član 48

Danom stupanja na snagu ovog zakona prestaje da važi Zakon o pravednoj restituciji ("Službeni list RCG", broj 34/02).

Član 49

Danom stupanja na snagu Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o povraćaju oduzetih imovinskih prava i obeštećenju prestaju sa radom opštinske komisije.

Komisije iz stava 1 ovog člana dužne su da danom prestanka sa radom dokumentaciju predaju Glavnom administratoru opštine, uz sastavljanje zapisnika o primopredaji."

Član 50

Na predmete čije je rješavanje započeto prije stupanja na snagu Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o povraćaju oduzetih imovinskih prava i obeštećenju primjenjivaće se odredbe ovog zakona, ako postupak nije konačno završen."

Član 51

Stupanjem na snagu Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o povraćaju oduzetih imovinskih prava i obeštećenju, obaveze prema bivšim vlasnicima utvrđene dosadašnjom dinamikom isplate Fonda za obeštećenje, a koje dospijevaju do 31. decembra 2007. godine, isplatiće se 15. jula 2008. godine, shodno članu 22 ovog zakona."

Član 52

Uredba iz člana 8 Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o povraćaju oduzetih imovinskih prava i obeštećenju donijeće se u roku od 90 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona."

Stupanje na snagu

Član 53

Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o povraćaju oduzetih imovinskih prava i obeštećenju stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Republike Crne Gore".

6. Zakon o lokalnoj samoupravi

296.

Na osnovu člana 88 tačke 2 Ustava Republike Crne Gore, donosim

U
K
A
Z

O PROGLAŠENJU ZAKONA O LOKALNOJ SAMOUPRAVI ("Sl. list RCG", br. 42/03, 28/04, 75/05, 13/06)

Proglašava se Zakon o lokalnoj samoupravi, koji je donijela Skupština Republike Crne Gore na drugoj sjednici prvog redovnog zasjedanja u 2003. godini, dana 9. jula 2003. godine.

Broj: 01-450/2

Podgorica, 10. jula
2003. godine
Predsjednik Republike
Crne Gore, Filip
Vujanović, s.r.

Z
A
K
O
N

O LOKALNOJ SAMOUPRAVI I OSNOVNE ODREDBE

Član 1

Lokalna samouprava obuhvata pravo građana i organa lokalne samouprave da, u granicama utvrđenim zakonom,

uređuju i upravljaju određenim javnim i drugim poslovima, na osnovu sopstvene odgovornosti i u interesu lokalnog stanovništva.

Č
I
a
n

2

Lokalna samouprava ostvaruje se u opštini, glavnom gradu i prestonici (u daljem tekstu: opština).

**č
i
a
n**

3

Lokalna samouprava ostvaruje se na načelima demokratije, decentralizacije, depolitizacije, autonomnosti, zakonitosti, profesionalnosti, efikasnosti rada organa lokalne samouprave i međusobne saradnje države i opštine.

**č
i
a
n**

4

U opštini se ostvaruje zadovoljavanje potreba od neposrednog i zajedničkog interesa za lokalno stanovništvo. Radi stvaranja uslova za što neposrednije i efikasnije vršenje poslova i zadovoljavanje potreba lokalnog

stanovništva lokalna samouprava ostvaruje se i u mjesnoj samoupravi.

**č
i
a
n**

5

Poslove iz svoje nadležnosti opština vrši preko svojih organa, organa mjesne samouprave i javnih službi, u skladu sa zakonom, statutom i drugim aktima.

Za vršenje poslova organi i javne službe iz stava 1 ovog člana su odgovorni lokalnom stanovništvu.

**č
i
a
n**

6

Građani učestvuju u odlučivanju o svojim potrebama i interesima neposredno i preko slobodno izabranih predstavnika u organima lokalne samouprave.

**č
i
a
n**

7

U vršenju svojih poslova organi lokalne samouprave obezbjeđuju jednaku zaštitu prava i na zakonu zasnovanih pravnih interesa lokalnog stanovništva i pravnih lica.

**č
i
a
n**

8

U vršenju poslova lokalne samouprave opština je samostalna i njena prava ne mogu biti uskraćena ili ograničena aktima državnih organa, osim u slučajevima i pod uslovima utvrđenim zakonom, u skladu sa Ustavom.

Član 9

Opština ima imovinu i svoje
prihode.

Imovinom i prihodima opština samostalno raspolaže, u skladu sa zakonom.

Član 10

Opština obezbeđuje uslove za zaštitu i unapređenje i manjinskih prava, u skladu sa Ustavom, međunarodnim pravnim aktima i posebnim zakonom.

Član 11

Zabranjeno je političko organizovanje u organima lokalne uprave.

Zaposlenim u organima lokalne uprave zabranjeno je da u vršenju svojih poslova izražavaju i zastupaju svoja politička uvjerenja.

Član 12

Rad organa lokalne samouprave je javan.

Član 13

U pripremi zakona i drugih akata kojima se utvrđuju položaj, prava i obaveze lokalne samouprave, naročito u oblastima utvrđenim ovim zakonom, obezbeđuje se izjašnjavanje opština.

Član 14

Opština ima pravo da iskaže svoje mišljenje ili pokrene inicijativu prema nadležnim državnim organima o problemima koji nijesu u okviru njene nadležnosti, ali su od interesa za lokalnu samoupravu.

U slučaju iz stava 1 ovog člana nadležni državni organ dužan je da da odgovor opštini.

Član 15

Odnosi između organa opštine i državnih organa zasnivaju se na načelima međusobne saradnje, u skladu sa zakonom.

Član 16

Opštine se mogu slobodno udruživati, u skladu sa ovim zakonom.

Član 17

Opština uživa pravnu zaštitu, u skladu sa Ustavom i zakonom.

Član 18

Lokalna samouprava u glavnom gradu i prestonici ostvaruje se prema odredbama ovog zakona, ukoliko posebnim zakonom nije drukčije određeno.

Član 19

Pojedini izrazi u ovom zakonu imaju sljedeća značenja:

- 1) "opština, glavni grad, prestonica" su teritorijalne jedinice i tipovi lokalnih zajednica u kojima lokalno stanovništvo ostvaruje pravo na lokalnu samoupravu;
- 2) "lokalno stanovništvo" podrazumijeva sva lica koja su naseljena ili koja imaju neprekidnu

- imovinu na teritoriji opštine;
- 3) "građani" su lica koja su naseljena i žive na teritoriji opštine;
 - 4) "birač" je lice koje ima pravo da bira i da bude birano za odbornike;
 - 5) "organi lokalne samouprave" su skupština i predsjednik opštine;
 - 6) "organi lokalne uprave" su lokalni organi koji obavljaju prvenstveno upravne poslove (sekretarijati, direkcije, uprave);
 - 7) "javne službe" su ustanove, privredna društva i drugi oblici organizovanja koje osniva opština u cilju pružanja javnih usluga;
 - 8) "lokalni službenici i namještenici" su zaposleni u organima lokalne uprave;
 - 9) "lokalni javni prihodi" su prihodi koje opština ostvaruje u skladu sa posebnim zakonima i opštinskim odlukama.

II PRAVNI STATUS

Pravno lice

Član 20

Opština ima svojstvo pravnog lica.

Teritorija

Član 21

Opština ima naziv i teritoriju utvrđenu zakonom.

Član 22

Opština ima statut i druge opšte akte.

Simboli

Član 23

Opština može imati grb i zastavu (u daljem tekstu: simboli). Opština može imati i praznik.

Oblik i sadržina simbola i praznik uređuju se statutom opštine.

Na odredbe statuta kojim se uređuje oblik i sadržina simbola i praznik saglasnost daje Vlada Republike Crne

Gore (u daljem tekstu: Vlada).

Član 24

Upotreba simbola uređuje se aktom skupštine opštine.

Simboli imaju sadržaje koji odgovaraju istorijskim, kulturnim, prirodnim i drugim obilježjima opštine i ne mogu biti u istovjetnom ili modifikovanom obliku sa državnim, odnosno nacionalnim simbolima, niti sa državnim simbolima drugih država ili sa znakom političke stranke, privrednog društva, ustanove, drugog pravnog lica ili organizacije.

Pečat

Član 25

Opština i njeni organi imaju pečat.

Član 26

Pečat opštine sadrži naziv Republike Crne Gore, naziv opštine i sjedište.

Pečat organa opštine, pored elemenata iz stava 1 ovog člana, sadrži i naziv organa. U sredini pečata je grb opštine, ukoliko je utvrđen.

Tekst pečata ispisuje se u skladu sa zakonom kojim se uređuje pitanje pečata državnih organa.

Član 27

Izrada, upotreba, čuvanje i uništavanje pečata i druga pitanja koja se odnose na upotrebu pečata, propisuju se posebnom odlukom skupštine opštine.

III POSLOVI LOKALNE SAMOUPRAVE

Vrste poslova

Član 28

Opština vrši poslove lokalne samouprave koji su od neposrednog i zajedničkog interesa za lokalno stanovništvo. Opština vrši i poslove koji su joj zakonom prenijeti ili propisom Vlade povjereni.

1. Sopstveni poslovi

Član 29

Sopstveni poslovi opštine utvrđuju se zakonom i statutom opštine.

Poslove iz stava 1 ovog člana opština bliže uređuje svojim aktima i obezbeđuje uslove za njihovo izvršavanje.

Član 30

Opština može obavljati i druge poslove koji su od interesa za lokalno stanovništvo, koji nijesu u nadležnosti državnih organa ili drugih organa i organizacija.

Član 31

Opština, u skladu sa zakonom i drugim propisima,
donosi:

- 1) planove i programe razvoja;
- 2) program uređivanja građevinskog zemljišta;
- 3) prostorne i urbanističke planove;
- 4) budžet i završni račun budžeta;
- 5) plan kapitalnih poboljšanja i investicionu politiku;
- 6) planove i programe u pojedinim upravnim oblastima, u skladu sa posebnim zakonima;
- 7) program razvoja i zaštite životne sredine.

Član 32

Opština, u skladu sa zakonom, uređuje i
obezbjeđuje:

- 1) uslove za obavljanje i razvoj komunalnih djelatnosti;
- 2) uslove za razvoj preduzetništva;
- 3) vršenje poslova uređenja, korišćenja i zaštite građevinskog zemljišta;
- 4) korišćenje poslovnog prostora;
- 5) uslove za očuvanje i zaštitu prirodnih vrijednosti;
- 6) socijalnu zaštitu koja se odnosi na kućnu njegu i kućnu pomoć stariim i invalidnim licima, rješavanje stambenih pitanja lica u stanju socijalne potrebe i dodatnih oblika socijalne zaštite;
- 7) dječiju zaštitu koja se odnosi na odmor i rekreaciju djece, smještaj, ishranu i druge dodatne oblike dječje zaštite;
- 8) uslove za očuvanje, korišćenje, upravljanje i unapređivanje područja sa prirodnim ljekovitim svojstvima;
- 9) javni prevoz putnika u lokalnom saobraćaju;
- 10) poslove utvrđivanja, naplate i kontrole lokalnih javnih prihoda;
- 11) odnose u oblasti stanovanja, stvara uslove za održavanje i zaštitu stambenih zgrada i zaštitu prava etažnih vlasnika;
- 12) uslove građenja i upotrebu objekata;
- 13) uslove za informisanje lokalnog stanovništva;
- 14) uslove za zaštitu od elementarnih nepogoda, požara, eksplozija, havarija i drugih akcidentnih i vanrednih događaja i stvara uslove za njihovo otklanjanje;
- 15) uslove za unapređivanje sporta i fizičke kulture, rekreaciju djece, omladine i odraslih, izgradnju i održavanje objekata fizičke kulture i razvijanje međuopštinske sportske saradnje;
- 16) odnose u vezi sa izgradnjom i postavljanjem privremenih i drugih objekata;
- 17) uslove za zaštitu spomenika i spomen obilježja lokalnog značaja;
- 18) nadzor i zaštitu od buke;
- 19) uslove za razvoj bibliotekarstva i arhivske djelatnosti od lokalnog značaja;
- 20) uslove za razvoj izdavačke djelatnosti;
- 21) uslove za linijsku plovidbu na svojoj teritoriji;
- 22) radno vrijeme i uslove za rad objekata koji pružaju usluge građanima;

- 23) uslove za obavljanje auto taksi prevoza;
- 24) uslove za održavanje javnih sajmova lokalnog značaja.

Član 33

U okviru sopstvenih nadležnosti opština vrši i sljedeće poslove:

- 1) stara se o zaštiti erozivnih područja;
- 2) utvrđuje javni interes za eksproprijaciju nepokretnosti za lokalne potrebe;
- 3) upravlja, raspolaže i štiti lokalnu imovinu;
- 4) vrši poslove inspekcijskog nadzora;
- 5) propisuje prekršaje za povrede svojih propisa i vodi prekršajni postupak;
- 6) organizuje pružanje pravne pomoći građanima;
- 7) vodi evidencije stanovništva i biračke spiskove i druge evidencije, u skladu sa zakonom; izdaje vodoprivredne uslove, vodoprivredne saglasnosti i vodoprivredne dozvole;
- 8) vodi evidenciju komunalnih i otpadnih voda, korisnika i zagađivača vodoprivrednih objekata i postrojenja i druge poslove;
- 9) ustanavljava javna priznanja i nagrade;
- 10) odlučuje o pravima i obavezama građana u poslovima iz svoje nadležnosti;
- 11) stara se o zadovoljavanju određenih potreba građana i u drugim oblastima od neposrednog interesa za građane;
- 12) vrši druge poslove u skladu sa potrebama i interesima lokalnog stanovništva.

Član 34

Radi obezbeđivanja vršenja poslova od neposrednog interesa za lokalno stanovništvo opština osniva:

- 1) organe lokalne uprave;
- 2) javne službe u oblasti turizma, obrazovanja, kulture, fizičke kulture i sporta, tehničke kulture, socijalne i dječje zaštite, zapošljavanja, primarne zdravstvene zaštite i u drugim oblastima.

Član 35

Javne službe iz člana 34 stav 1 tačka 2 ovog zakona opština može osnovati ako je obavljanje djelatnosti nezamjenljiv uslov života i rada lokalnog stanovništva, a zadovoljenje potreba građana u tim djelatnostima se ne može kvalitetno i ekonomično obezbijediti privatnom inicijativom ili na drugi način.

Član 36

Način i uslove obavljanja sopstvenih poslova opština vrši u skladu sa mogućnostima, interesima i potrebama lokalnog stanovništva.

Član 37

Kada ocijeni da je vršenje sopstvenih poslova od zajedničkog interesa za dvije ili više opština, Vlada može da zahtjeva od opština da zajednički obezbijede vršenje tih poslova ili utvrdi javni interes i obezbijedi njihovo vršenje.

2. Preneseni i povjereni poslovi

Član 38

Zakonom se može vršenje pojedinih poslova iz nadležnosti organa državne uprave prenijeti opštini kada se, na taj način, obezbjeđuje njihovo efikasnije i ekonomičnije vršenje.

Propisom Vlade može se vršenje pojedinih poslova iz nadležnosti organa državne uprave povjeriti opštini. Uslovi pod kojima se prenose, odnosno povjeravaju poslovi opštini uređuju se zakonom.

Član 39

Prenesene poslove u oblastima obrazovanja, primarne zdravstvene zaštite, socijalne i dječje zaštite, zapošljavanja i drugim oblastima od interesa za lokalno stanovništvo opština vrši u skladu sa posebnim zakonom.

IV IMOVINA OPŠTINE

Član 40

Imovinu opštine čine nepokretne i pokretne stvari, novčana sredstva, hartije od vrijednosti i druga imovinska prava, u skladu sa zakonom.

Opština raspolaže i upravlja svojom imovinom shodno njenoj namjeni, u skladu sa zakonom i dobrom praksom ekonomskog i finansijskog menadžmenta.

Opština i javne službe čiji je ona osnivač dužne su da vode evidenciju o svojoj imovini. Imovina opštine iskazuje se u skladu sa zakonom.

V ORGANI OPŠTINE

Član 41

Organi opštine su: skupština opštine (u daljem tekstu: skupština) i predsjednik opštine.

Skupština je predstavnički organ građana opštine. Predsjednik opštine je izvršni organ opštine.

Član 42

Izbore za skupštinu raspisuje predsjednik opštine. Izbore za predsjednika opštine raspisuje skupština.

Izbori iz st. 1 i 2 ovog zakona održavaju se najkasnije 15 dana prije isteka izbornog perioda odbornika i predsjednika opštine kojima teče mandat.

Od dana raspisivanja do dana održavanja izbora iz st. 1 i 2 ovog člana ne može proteći manje od 60 ni više od

100 dana.

U slučaju da se izbori ne raspišu u skladu sa stavom 3 ovog člana izbore raspisuje Vlada.

Član 43

Građani biraju skupštinu i predsjednika opštine na osnovu slobodnog, opštег, jednakog i neposrednog biračkog prava, u skladu sa zakonom.

1. **Skupština**

Član 44

Skupština se bira na vrijeme od četiri godine.

U skupštinu se bira 30 odbornika i još po jedan odbornik na svakih 5000 birača.

Poslovi skupštine

Član 45

Skupština:

- 1) donosi statut;
- 2) donosi propise i druge opšte akte;
- 3) donosi planove i programe razvoja opštine;
- 4) donosi prostorne i urbanističke planove;
- 5) donosi program uređivanja i korišćenja građevinskog zemljišta;
- 6) donosi budžet i završni račun budžeta;
- 7) donosi plan kapitalnih poboljšanja i investicionu politiku;
- 8) utvrđuje visinu opštinskih poreza, taksa i naknada;
- 9) raspolaže imovinom;
- 10) utvrđuje uslove za osnivanje mjesnih zajednica i daje saglasnost na odluke o osnivanju;
- 11) raspisuje referendum za teritoriju opštine ili za dio teritorije;
- 12) odlučuje o građanskoj inicijativi;
- 13) odlučuje o raspisivanju samodoprinos za teritoriju opštine;
- 14) osniva javne službe;
- 15) odlučuje o zaduživanju i davanju garancija, u skladu sa zakonom;
- 16) vrši verifikaciju mandata i odlučuje o pravima odbornika;
- 17) bira i razrješava predsjednika skupštine, imenuje sekretara i članove radnih i savjetodavnih tijela;
- 18) podnosi predlog za ocjenu ustavnosti i zakonitosti akata državnih organa, kada ocijeni da je povrijeđeno pravo na lokalnu samoupravu;
- 19) razmatra izvještaje predsjednika opštine;
- 20) donosi poslovnik o svom radu;
- 21) daje autentično tumačenje propisa koje donosi;
- 22) vrši i druge poslove utvrđene zakonom i statutom.

Način sazivanja i odlučivanja skupštine opštine

Član 46

Skupštinu saziva predsjednik skupštine po potrebi, a najmanje jedan put u tri mjeseca.

Predsjednik saziva skupštinu, po sopstvenoj inicijativi, na zahtjev predsjednika opštine, jedne trećine odbornika i po inicijativi građana, u roku od 15 dana od dana podnošenja zahtjeva, odnosno inicijative.

Potreban broj građana za podnošenje inicijative, u smislu stava 2 ovog člana, utvrđuje se statutom opštine. Ako skupštinu ne sazove predsjednik skupštine u roku iz stava 2 ovog člana, skupštinu saziva podnositelj

zahtjeva odnosno inicijative.

U slučaju iz stava 4 ovog člana skupštinom predsjedava odbornik kojeg odredi podnositelj zahtjeva, odnosno inicijative.

Član 47

Pravo predlaganja odluka, drugih propisa i opštih akata ima predsjednik opštine, odbornik i broj građana utvrđen statutom opštine.

Skupština može da odlučuje ako sjednici prisustvuje većina ukupnog broja odbornika.

Skupština donosi odluke većinom glasova prisutnih odbornika, ukoliko zakonom ili statutom opštine za pojedina pitanja nije predviđena druga većina.

O donošenju statuta opštine odlučuje se većinom glasova ukupnog broja odbornika. Način rada i odlučivanja skupštine bliže se uređuje poslovnikom.

Član 48

Odbornik ne može biti pozvan na krivičnu odgovornost, pritvoren ili kažnjen za izneseno mišljenje ili glasanje u skupštini.

Radna tijela

Član 49

Radi efikasnog i racionalnog vršenja poslova iz nadležnosti skupštine, obrazuju se odbori i savjeti, kao stalna radna tijela, a mogu se obrazovati i komisije kao povremena radna tijela.

Za članove odbora skupština imenuje odbornike skupštine.

Za članove savjeta i komisija skupština, pored odbornika, imenuje i druga lica .

Odlukom o obrazovanju radnih tijela uređuje se djelokrug i način rada i odlučivanja radnih tijela i druga pitanja od značaja za njihov rad.

Član 50

Statutom ili odlukom skupštine odborima se može povjeriti odlučivanje o pojedinim poslovima iz nadležnosti skupštine.

Poslovi skupštine iz člana 45 tač. 1 do 19 ovog zakona ne mogu se povjeriti odborima. Odluke odbora stavljuju se na uvid skupštini na prvoj narednoj sjednici.

Ukoliko skupština ocijeni da su odluke odbora nezakonite ili necjelishodne poništiće ih ili ukinuti i odlukom urediti određeno pitanje.

Akti skupštine

Član 51

U vršenju poslova iz svog djelokruga skupština donosi statut, odluke i druge akte.

Statut je osnovni akt kojim se uređuje organizacija, rad i način ostvarivanja lokalne samouprave.

Odlukom se odlučuje o pravima i obavezama građana, osnivaju javne službe i odlučuje o drugim pitanjima, u skladu sa zakonom i statutom opštine.

Rješenjem se odlučuje o pojedinačnim pitanjima, u skladu sa zakonom i drugim propisom. Skupština donosi zaključke o pojedinim pitanjima od značaja za utvrđivanje i vođenje politike . Skupština donosi povelje i preporuke u kojima iznosi svoj stav u odnosu na pojedinačna sistema pitanja iz

sopstvene nadležnosti, odnosno pitanja koja se odnose na druge organe i javne službe. Skupština može donositi i druge akte iz svoje nadležnosti.

Član 52

Statutom opštine se uređuju, naročito: prava i dužnosti opštine i način njihovog ostvarivanja; poslovi i način odlučivanja lokalnog stanovništva; način i uslovi vršenja sopstvenih poslova; organizacija i način rada organa, način donošenja propisa; način vršenja nadzora nad radom organa opštine i javnih službi; način povjeravanja određenih poslova radnim tjerima skupštine; način obezbjeđenja javnosti rada organa i javnih službi; finansiranje ; ustanovljenje simbola, praznik opštine i način njegovog obilježavanja i druga pitanja od značaja za funkcionisanje lokalne samouprave.

Predsjednik skupštine

Član 53

Skupština ima
predsjednika.

Predsjednika skupštine bira, na predlog jedne trećine odbornika, skupština iz reda odbornika, većinom glasova ukupnog broja odbornika.

Mandat predsjednika skupštine traje koliko i mandat skupštine. Funkcija predsjednika je, po pravilu, volonterska.

Predsjednik skupštine može biti razriješen prije isteka vremena na koje je izabran, u skladu sa statutom opštine.

Član 54

Predsjednik skupštine saziva skupštinu, predsjedava i rukovodi njenim radom i stara se o realizaciji njenih odluka i drugih akata.

U slučaju odsutnosti ili spriječenosti predsjednika, skupštinom predsjedava odbornik kojeg odredi predsjednik skupštine.

**Sekretar
skupštine**

Član 55

Skupština može imati sekretara koji se stara o obavljanju stručnih i drugih poslova u vezi sa sazivanjem i održavanjem sjednica skupštine i njenih radnih tijela i vrši druge poslove utvrđene statutom i drugim aktima.

Sekretara skupštine imenuje skupština, na predlog predsjednika skupštine.

U pogledu uslova imenovanja i razrešenja sekretara skupštine shodno se primjenjuju odredbe ovog zakona o glavnem administratoru.

Mandat sekretara skupštine traje koliko i mandat predsjednika skupštine.

2. Predsjednik opštine

Član 56

Funkcija predsjednika opštine je profesionalna.

Predsjednik opštine se bira na vrijeme od pet godina.

Funkciju predsjednika opštine građanin Crne Gore može obavljati u najviše dva manda. Preuzimanjem dužnosti, predsjednik opštine daje, pred skupštinom opštine, svečanu izjavu:

"Svečano se obavezujem da ću dužnost predsjednika opštine obavljati u skladu sa Ustavom, zakonom i statutom opštine".

Poslovi predsjednika opštine

Član 57 ("Sl. list RCG", br. 75/05)

Predsjednik opštine:

- 1) predstavlja i zastupa opštinu;
- 2) predlaže propise i druge akte koje donosi skupština, kao i način rješavanja pojedinih pitanja iz nadležnosti skupštine;
- 3) stara se i odgovoran je za izvršavanje zakona, drugih propisa i opštih akata;
- 4) stara se i odgovoran je za izvršavanje prenešenih i povjerenih poslova;
- 5) utvrđuje organizaciju i način rada lokalne uprave, na predlog glavnog administratora;
- 6) imenuje i razrešava potpredsjednika opštine;
- 7) imenuje i razrješava glavnog administratora, direktore agencija, menadžera, daje saglasnost na postavljenje i razrješenje starešina organa lokalne uprave, ako ovim zakonom nije drukčije određeno;
- 8) podnosi građanima i skupštini izvještaj o svom radu i ostvarivanju funkcija lokalne samouprave, najmanje jedanput godišnje;
- 9) usmjerava i usklađuje rad organa lokalne uprave, javnih službi i agencija čiji je osnivač, radi efikasnijeg ostvarivanja njihovih funkcija i kvalitetnijeg pružanja javnih usluga, o čemu donosi odgovarajuće akte;
- 10) vrši nadzor nad radom lokalne uprave;
- 11) donosi akte iz svoje nadležnosti i akte u izvršavanju prenesenih i povjerenih poslova, ukoliko posebnim propisom nije drukčije određeno;

- 12) odgovoran je za izvršavanje odluka i drugih akata koje donosi skupština i donosi akte za njihovo izvršavanje;
- 13) donosi akte kojima obezbeđuje izvršenje budžeta opštine;
- 14) saziva konstitutivnu sjednicu skupštine;
- 15) vrši i druge poslove utvrđene zakonom, statutom i drugim aktima opštine.

Član 58

Predsjednik opštine, privremeno, donosi akte iz nadležnosti skupštine, ukoliko skupština nije u mogućnosti da se sastane ili je iz drugih razloga onemogućen njen rad, a njihovim nedonošenjem bi se ugrozio život građana ili imovina veće vrijednosti.

Predsjednik je dužan da akt iz stava 1 ovog člana podnese na potvrdu skupštini na prvoj narednoj sjednici.

Ako skupština ne potvrdi akt iz stava 1 ovog člana ili ga predsjednik ne podnese na potvrdu, taj akt prestaje da važi danom završetka sjednice skupštine.

Član 59

Za poslove iz nadležnosti lokalne samouprave, predsjednik odgovara za svoj rad građanima i skupštini. Za vršenje prenesenih i povjerenih poslova predsjednik odgovara i Vladi.

U slučaju nezakonitog vršenja ili nevršenja prenesenih i povjerenih poslova, Vlada obavještava skupštinu i predlaže preduzimanje mjera.

Ukoliko se ne preduzmu mjere iz stava 3 ovog člana, Vlada će upozoriti skupštinu na posledice nepreduzimanja

mjera i preduzeti druge aktivnosti, u skladu sa svojim ovlašćenjima.

Prestanak mandata predsjednika opštine

Član 60

Predsjedniku opštine prestaje mandat prije isteka vremena na koje je izabran: opozivom, izglasavanjem nepovjerenja, podnošenjem ostavke i po sili zakona.

Prestanak mandata predsjednika opštine skupština konstatiše aktom.

Opoziv

Član 61 ("Sl. list RCG", br. 75/05)

Građani mogu pokrenuti postupak opoziva predsjednika opštine. Postupak opoziva može pokrenuti najmanje 20% birača u opštini.

Postupak ponovnog opoziva ne može se pokrenuti prije isteka roka od godinu dana od dana glasanja o ranijem predlogu opoziva.

Postupak opoziva, vrijeme glasanja i druga pitanja u vezi opoziva bliže se uređuju zakonom i statutom opštine.

Pitanje povjerenja

Član 62

Predsjednik opštine može postaviti pitanje svog povjerenja građanima.

Pitanje povjerenja predsjedniku opštine može postaviti i skupština, u slučaju kada se uskraćuju prava ili slobode građana, nekvalitetno obavljaju poslovi, neizvršavaju razvojni programi i drugi akti, nanosi znatna materijalna

šteta opštini, ne podnese skupštini izvještaj o radu i kada skupština ne potvrdi akt iz člana 58 stav 1 ovog zakona ili ga predsjednik ne podnese skupštini na potvrdu.

Inicijativu za pokretanje postupka nepovjerenja može pokrenuti najmanje jedna trećina odbornika ili najmanje

10% građana u opštini i Vlada.

O podnijetoj inicijativi iz stava 3 ovog člana skupština odlučuje većinom glasova ukupnog broja odbornika, u roku od 30 dana od dana podnošenja inicijative.

Član 63

Ukoliko skupština prihvati inicijativu iz člana 62 stava 3 ovog zakona, pokreće postupak povjerenja predsjedniku opštine.

Odlukom o pokretanju postupka povjerenja utvrđuje se rok glasanja koji ne može biti duži od 60 dana od dana pokretanja postupka i druga pitanja od značaja za glasanje.

Član 64 ("Sl. list RCG", br. 75/05)

O nepovjerenju predsjedniku opštine odlučuju građani, u skladu sa zakonom.

Ako je predsjedniku opštine izglasano nepovjerenje, skupština aktom konstatiše prestanak mandata.

Pitanje ponovnog povjerenja predsjedniku opštine ne može se postaviti u roku od godinu dana od dana glasanja o nepovjerenju.

Ostavka

Član 65

Predsjednik opštine može podnijeti ostavku.

O ostavci predsjednik opštine obavještava skupštinu.

Prestanak mandata po sili zakona

Član 66

Predsjedniku opštine prestaje mandat po sili zakona:

- 1) istekom mandata;
- 2) kada se utvrdi da je pravosnažnom odlukom lišen poslovne sposobnosti;
- 3) kada je pravosnažno osuđen za djelo koje ga čini nedostojnim za vršenje funkcije;
- 4) kada je pravosnažno osuđen na kaznu zatvora dužu od šest mjeseci; promjenom mjesta prebivališta;
- 5) u drugim slučajevima propisanim zakonom.

Član 67

Kada predsjedniku opštine, u slučajevima utvrđenim zakonom, prestane mandat, funkciju predsjednika, do izbora novog predsjednika opštine, vrši potpredsjednik, odnosno glavni administrator.

Član 68

Odluku o raspisivanju izbora za predsjednika opštine, kome je prestao mandat prije isteka vremena na koji je izabran, donosi skupština u roku od 15 dana od dana prestanka mandata.

U slučaju iz stava 1 ovog člana, izbori se održavaju najkasnije u roku od 60 dana od dana raspisivanja izbora.

Potpredsjednik opštine

Član 69 ("Sl. list RCG", br. 75/05)

Opština može imati jednog ili više potpredsjednika.

Potpredsjednika imenuje i razrješava predsjednik opštine.

Mandat potpredsjednika traje koliko i mandat predsjednika opštine, ukoliko ovim zakonom nije drugčije određeno.

Potpredsjednik zamjenjuje predsjednika opštine u slučaju njegove odsutnosti ili sprječenosti i vrši druge poslove koje mu predsjednik povjeri.

U slučaju da potpredsjednik nije imenovan, predsjednika opštine zamjenjuje glavni administrator.

3. Lokalna uprava i javne

službe Vrste organa lokalne

uprave Član 70

Za vršenje poslova uprave obrazuju se organi lokalne uprave (sekretarijati, uprave, direkcije, biroi i sl.).

Za vršenje specifičnih poslova osniva se komunalna policija, posebne službe i centri.

Za vršenje poslova koji zahtijevaju posebna stručna znanja i samostalnost u radu mogu se, odlukom predsjednika opštine osnovati agencije.

Akt o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji organa i službi iz st. 1 i 2 ovog člana, donosi glavni administrator, a agencije direktor, uz saglasnost predsjednika opštine.

3.1. Poslovi organa lokalne uprave

Poslovi lokalne uprave

Član 71

Lokalna uprava:

- 1) izvršava zakone, druge propise i opšte akte;

- 2) priprema nacrte odluka i drugih akata koje donose organi lokalne samouprave;
- 3) vrši upravni nadzor;
- 4) vrši stručne i druge poslove koje joj povjere organi lokalne samouprave;
- 5) rješava u prvostepenom upravnom postupku o pravima i obavezama građana, pravnih i drugih lica;
- 6) vodi javne i druge evidencije propisane zakonom i opštim aktima organa lokalne samouprave;
- 7) rješava u prekršajnom postupku;
- 8) vrši i druge poslove utvrđene statutom i drugim aktima.

Upravni nadzor

Član 72

Organj lokalne uprave vrše upravni nadzor,
i to:

- 1) nadzorom nad zakonitošću akata javnih službi kojima se rješava o pravima, obavezama i pravnim interesima građana i pravnih lica;
- 2) nadzorom nad zakonitošću i cjelishodnošću rada javnih službi;
- 3) inspekcijskim nadzorom.

Član 73

U obavljanju upravnog nadzora organi lokalne uprave:

- 1) predlažu glavnom administratoru obustavljanje od izvršenja opštih akata ili pojedinih njihovih odredbi koje nijesu u saglasnosti sa statutom i drugim aktima organa lokalne samouprave, do okončanja postupka ustavnosti i zakonitosti opštih akata;
- 2) pokreću inicijativu za ocjenu ustavnosti i zakonitosti opštih akata javnih službi;
- 3) nalažu mjere za izvršavanje utvrđenih obaveza;
- 4) predlažu mjere za prevazilaženje problema, odnosno otklanjanje propusta u radu;
- 5) pokreću inicijativu za izmjenu propisa ;
- 6) podnose zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka, krivičnu prijavu ili prijavu za privredni prestup;
- 7) obavještavaju druge organe, ako postoje razlozi za preduzimanje mjera iz njihovih nadležnosti;
- 8) preduzimaju druge mjere predviđene posebnim propisima.

3.2. Organizacija lokalne uprave

Glavni administrator

Član 74

Lokalnom upravom rukovodi i koordinira glavni administrator. Poslovi glavnog administratora obavljaju se profesionalno.

Glavni administrator organizuje rad lokalne uprave i odgovoran je za zakonitost, efikasnost i ekonomičnost njenog rada.

Glavni administrator ima ovlašćenja drugostepenog organa u upravnim stvarima.

Član 75 ("Sl. list RCG", br. 75/05)

Glavnog administratora imenuje i razrešava predsjednik opštine.

Glavni administrator se imenuje na osnovu javnog oglašavanja, na neodređeno vrijeme.

Za glavnog administratora može biti imenovano lice koje ima završen pravni fakultet, položen stručni ispit za rad u organima uprave i najmanje pet godina radnog iskustva.

Glavni administrator za svoj rad i rad organa lokalne uprave odgovara predsjedniku opštine i skupštini.

Član 76

Glavni administrator može biti razriješen dužnosti ukoliko ne obavlja poslove u skladu sa odredbom člana 74 stav 3 ovog zakona i u drugim slučajevima propisanim zakonom.

U postupku razrješenja glavni administrator ima pravo da se na sjednici skupštine izjasni o razlozima razrešenja.

3.3. Starješina organa lokalne uprave

Član 77

Radom organa lokalne uprave rukovodi starješina organa.

Starješinu organa postavlja i razrješava glavni administrator, uz saglasnost predsjednika opštine, ukoliko ovim zakonom nije drukčije određeno.

Starješina organa za svoj rad odgovara glavnom administratoru i predsjedniku opštine.

Starješina organa odlučuje o izboru i raspoređivanju službenika i namještenika i vrši druge poslove, u skladu sa zakonom i statutom opštine.

Postupak, način i uslovi utvrđivanja odgovornosti starještine organa lokalne uprave uređuje se statutom opštine, u skladu sa zakonom.

3.4. Ostale službe opštine

Menadžer

Član 78

Opština može imati menadžera.

Menadžer učestvuje u izradi razvojnih programa, predlaže projekte u skladu sa utvrđenim razvojnim programom i stara se o njihovoj realizaciji.

Menadžera postavlja i razrešava predsjednik opštine.

Menadžer se postavlja na osnovu javnog oglašavanja na neodređeno vrijeme.

Menadžer najmanje jedanput godišnje podnosi izvještaj o svom radu predsjedniku opštine. Menadžer odgovara za svoj rad predsjedniku opštine.

Komunalna policija

Član 79

Opština ima službu za vršenje komunalnog nadzora (u daljem tekstu: komunalna policija). Nadzor nad zakonitošću i celishodnošću rada komunalne policije vrši glavni administrator.

Komunalna policija obezbeđuje komunalni red u oblasti parkiranja, deponovanja otpada, snabdijevanja vodom, odvođenja otpadnih i atmosferskih voda, javne čistoće, javne rasvjete, održavanja pijaca, parkova, zelenih površina, saobraćajnih oznaka i signalizacije, sahranjivanja, lokalnih puteva, buke, radnog vremena, prevoza putnika u gradskom i prigradskom saobraćaju, auto taksi prevoza, pruža informativne usluge građanima i vrši druge poslove iz nadležnosti opštine propisane zakonom i odlukom skupštine.

Član 80

U pogledu prava i družnosti i postupka vršenja poslova komunalne policije shodno se primjenjuju odredbe zakona kojima se uređuje inspekcijska kontrola i drugi propisi.

Komunalna policija ima legitimacije, službena odijela i oznake.

Oblik i sadržinu legitimacija, oznake, izgled, sadržaj i korišćenje uniforme i druga pitanja od značaja za rad komunalne policije propisuje skupština opštine.

Služba zaštite

Član 81

Opština ima službu zaštite.

Služba zaštite obezbeđuje spašavanje i zaštitu imovine i lica od požara, eksplozija, havarija i drugih akcidentnih i vanrednih situacija.

Nadzor nad zakonitošću i cjelishodnošću rada službe zaštite vrši predsjednik opštine.

Informacioni centar

Član 82

Organi opštine, javne službe i pravna lica koji vrše javna ovlašćenja i pružaju javne usluge građanima, u obavljanju svojih poslova i zadataka, koriste sredstva savremene informacione i komunikacione tehnologije.

Sredstva iz stava 1 ovog člana pribavljaju se i koriste u skladu sa jedinstvenim standardima propisanim na nivou

Republike.

Opština osniva informacioni centar za obavljanje poslova iz stava 1 ovog člana.

3.5. Pravila upravnog

postupka Primjena

upravnog postupka Član 83

U postupku pred opštinskim organima i javnim službama koje vrše javna ovlašćenja primjenjuju se propisi o upravnom postupku.

**Sukob
nadležnosti**

Član 84

Sukob nadležnosti između organa lokalne uprave rješava glavni administrator.

Sukob nadležnosti između organa lokalne uprave, javnih službi i pravnih lica kojima je odlukom skupštine povjereno vršenje određenih poslova rješava predsjednik opštine.

Izuzeće

Član 85

O izuzeću službenika u organima lokalne uprave odlučuje starješina organa lokalne uprave. O izuzeću starještine organa lokalne uprave odlučuje glavni administrator.

O izuzeću glavnog administratora odlučuje predsjednik opštine.

**4. Pravni status funkcionera i
službenika**

**Lokalni
funkcioneri**

Član 86

Predsjednik i potpredsjednik opštine, predsjednik skupštine i glavni administrator su lokalni funkcioneri.

Član 87

Zaradu i druga prava po osnovu rada lokalni funkcioneri ostvaruju u skladu sa zakonom i propisima skupštine opštine.

Predsjednik skupštine opštine koji funkciju vrši volonterski ima pravo na naknadu za vrijeme vršenja funkcije, u skladu sa propisom skupštine.

**Lokalni
službenici**

Član 88

Zaposleni u organima lokalne uprave su lokalni službenici i namještenici koji profesionalno obavljaju poslove iz nadležnosti lokalne samouprave.

Lica iz stava 1 ovog člana zapošljavaju se na osnovu javnog oglašavanja. Službena zvanja i uslove za njihovo vršenje propisuje Vlada.

Član 89

Licima zaposlenim u lokalnoj upravi i javnim službama ne može prestati služba niti se može pogoršati položaj zbog članstva u političkoj ili sindikalnoj organizaciji.

Član 90

U pogledu pravnog statusa lokalnih funkcionera, lokalnih službenika i namještenika shodno se primjenjuju propisi kojima se uređuje status republičkih funkcionera, državnih službenika i namještenika, ukoliko ovim zakonom nije drugčije određeno.

**Klaузула конфликта
интереса**

Član 91

Poslovi predsjednika i potpredsjednika opštine i glavnog administratora nespojivi su sa funkcijom odbornika. Poslovi lokalnih funkcionera nespojivi su sa vršenjem drugih lokalnih javnih funkcija i članstvu u organima

upravljanja javnih službi.

Poslovi starještine organa, lokalnih službenika i namještenika su nespojivi sa članstvom u skupštini i organima upravljanja javnih službi.

Lica iz st. 1 i 2 ovog člana ne mogu biti angažovana od javnih službi, pravnih i fizičkih lica za obavljanje bilo kojih poslova koji su povezani sa poslovima organa lokalne samouprave i u funkciji su ostvarivanja njihovih prava i interesa pred lokalnim organima.

VI FINANSIRANJE OPŠTINA

Javni prihodi i rashodi Član

92

Za vršenje poslova iz sopstvene nadležnosti opštini pripadaju javni prihodi utvrđeni zakonom.

Član 93

Za obavljanje sopstvenih poslova od neposrednog i zajedničkog interesa za lokalno stanovništvo opština može propisivati visinu poreza, taksa i naknada, u skladu sa zakonom.

Član 94

Primici i izdaci iskazuju se u budžetu opštine, u skladu sa zakonom.

Sredstva za rad organa lokalne samouprave obezbeđuju se u budžetu opštine, u skladu sa zakonom.

VII MJESNA SAMOUPRAVA

Mjesne zajednice

**Član 95 ("Sl. list RCG", br.
75/05)**

U mjesnoj zajednici građani odlučuju i učestvuju u odlučivanju o ostvarivanju lokalnih potreba i interesa u oblastima: uređivanja naselja, stanovanja, zaštite potrošača, kulture, fizičke kulture, zaštite i unapređivanja životne sredine, kao i drugim oblastima života i rada, u skladu sa statutom.

Član 96

Građani osnivaju mjesnu zajednicu u skladu sa zakonom.

Odlukom skupštine opštine uređuju se uslovi osnivanja, poslovi, organi i postupak izbora, organizacija i rad organa, način odlučivanja, finansiranja i druga pitanja od značaja za rad mjesne zajednice.

Izuzetno od stava 1 ovog člana, skupština može, kada je to neophodno radi ostvarivanja prava i dužnosti građana, privremeno do samoorganizovanja, obrazovati mjesne zajednice.

Član 97

Sredstva za zadovoljavanje potreba lokalnog stanovništva u mjesnoj zajednici obezbeđuju se iz:

- 1) prihoda opštine, koji se ustupaju mjesnoj zajednici;
- 2) sopstvenih sredstava lokalnog stano-vništva, koja udružuju neposredno, putem samodoprinosu ili na drugi način;
- 3) sredstava koja, za aktivnosti određenog oblika lokalne samouprave, mogu dati zainteresovana pravna i fizička lica;
- 4) naknada za usluge koje, svojim aktivnostima, ostvaruje mjesna zajednica;
- 5) poklona, donacija i drugih sredstava.

Član 98

Registrar mjesnih zajednica vodi nadležni opštinski organ.

Upisom u registar mjesna zajednica stiče svojstvo pravnog lica.

Obrazac i način vođenja registra mjesnih zajednica utvrđuje ministarstvo nadležno za poslove lokalne samouprave.

**Mjesni koordinacioni
centar**

**Član 98a ("Sl. list RCG", br.
75/05)**

Radi ostvarivanja zajedničkih potreba i interesa građana u oblastima iz člana 95 ovog zakona, više teritorijalno povezanih i razvojno i ekonomski upućenih mjesnih zajednica mogu osnovati mjesni koordinacioni centar (u daljem tekstu: mjesni centar).

Inicijativu za osnivanje mjesnog centra može pokrenuti nadležni organ jedne ili više teritorijalno povezanih i razvojno i ekonomski međusobno upućenih mjesnih zajednica.

Inicijativa o osnivanju mjesnog centra sadrži:

- naziv i sjedište;
- razloge za osnivanje;
- vrstu, obim i način obavljanja poslova koje mjesne zajednice prenose mjesnom centru;
- način finansiranja;

- druga pitanja od značaja za rad mjesnog centra.

**Član 98b ("Sl. list RCG", br.
75/05)**

Mjesni centar se osniva sporazumom.

Sporazum iz stava 1 ovog člana se smatra prihvaćenim ukoliko ga, po prethodno pribavljenom mišljenju zbora mjesne zajednice, u istovjetnom tekstu potpišu svi predsjednici savjeta mjesnih zajednica iz člana 98a ovog zakona.

Sporazum o osnivanju mjesnog centra sadrži:

- osnivače;
- naziv i sjedište;
- način predstavljanja i zastupanja mjesnog centra do izbora organa mjesnog centra;
- vrstu, obim i način obavljanja poslova;
- način finansiranja;
- način vršenja nadzora od strane osnivača;
- odgovornost za vršenje poslova;
- javnost rada;
- postupak istupanja iz koordinacionog odbora;
- prestanak rada koordinacionog odbora;
- druga pitanja od značaja za rad mjesnog centra.

Mjesni centar može obavljati i druge poslove iz nadležnosti lokalne samouprave koje mu povjeri skupština opštine.

Odlukom iz stava 4 ovog člana uređuje se način obavljanja poslova i način finansiranja.

Sporazum o osnivanju mjesnog centra dostavlja se predsjedniku opštine, glavnom administratoru i Savjetu za razvoj i zaštitu lokalne samouprave, na uvid.

Član 98v ("Sl. list RCG", br. 75/05)

Organi mjesnog centra su:

- odbor mjesnog centra i
- predsjednik mjesnog centra.

Odbor mjesnog centra biraju savjeti mjesnih zajednica koji osnivaju mjesni centar. Odbor mjesnog centra ima najmanje sedam članova.

Predsjednici savjeta mjesnih zajednica su, po položaju, članovi odbora mjesnog centra. Poslovnikom o radu bliže se uređuje način rada mjesnog odbora.

Član 98g ("Sl. list RCG", br. 75/05)

Mjesni centar ima predsjednika.

Predsjednika mjesnog centra biraju članovi odbora mjesnog centra iz reda svojih članova.

U pogledu pitanja koja se tiču načina izbora i razrješenja članova odbora mjesnog centra i predsjednika mjesnog centra shodno se primjenjuju odredbe propisa o mjesnim zajednicama.

Član 98d ("Sl. list RCG", br. 75/05)

Mjesni centar može da ima stručnu službu. Radom stručne službe rukovodi sekretar.

O izboru sekretara mjesnog centra odlučuje odbor mjesnog centra.

Član 98d ("Sl. list RCG", br. 75/05)

Za obavljanje određenih poslova iz nadležnosti lokalne uprave, posebno u odnosu na ostvarivanje prava građana, organi lokalne uprave mogu organizovati rad u mjesnom centru.

Član 98e ("Sl. list RCG", br. 75/05)

Mjesni centar se upisuje u registar.

Registar iz stava 1 ovog člana vodi nadležni opštinski organ. Upisom u registar mjesni centar stiče svojstvo pravnog lica.

VIII UČEŠĆE GRAĐANA U OSTVARIVANJU LOKALNE SAMOUPRAVE

Član 99

Opština stvara uslove, podstiče i pomaže učešće lokalnog stanovništva u ostvarivanju lokalne samouprave putem

različitim oblicima učešća stanovništva u izjašnjavanju i odlučivanju o poslovima od zajedničkog interesa.

U cilju zadovoljavanja kulturnih, sportskih, obrazovnih, zdravstvenih, informativnih i drugih potreba, lokalno stanovništvo učestvuje u organima upravljanja javnih službi i drugim pravnim licima koja vrše javna ovlašćenja i pružaju usluge građanima, na način utvrđen posebnim zakonima i drugim propisima.

1. Oblici učešća građana

Član 100

Oblici neposrednog učešća građana u izjašnjavanju i odlučivanju su: inicijativa, građanska inicijativa, zbor građana, referendum (mjesni i opštinski) i drugi oblici izjašnjavanja i odlučivanja utvrđeni statutom.

Statutom, u skladu sa zakonom, bliže se uređuje način i postupak učešća lokalnog stanovništva u izjašnjavanju i odlučivanju o poslovima od zajedničkog interesa.

Inicijativa

Član 101

Građani imaju pravo da pokrenu inicijativu pred nadležnim organima radi razmatranja i odlučivanja o određenim pitanjima od interesa za lokalno stanovništvo.

O podnijetoj inicijativi nadležni organ je dužan da zauzme stav i u roku od 30 dana o tome obavijesti podnosioca inicijative.

Ako organ ne postupi po inicijativi iz stava 1 ovog člana, podnositelj inicijative može da se obrati predsjedniku opštine ili skupštini.

Građanska inicijativa

Član 102

Građani imaju pravo na građansku inicijativu.

Građanskom inicijativom se predlaže donošenje ili promjena akta kojim se uređuju značajna pitanja iz nadležnosti lokalne samouprave.

Statutom se utvrđuju pitanja o kojima se može pokrenuti građanska inicijativa, potreban broj potpisa građana za pokretanje inicijative, postupak po inicijativi i druga pitanja od značaja za građansku inicijativu.

Ako nadležni organ ne prihvati građansku inicijativu, o pitanju o kojem se pokrenula građanska inicijativa može se raspisati referendum koji će se održati u roku od 90 dana od dana donošenja odluke.

Zbor građana

Član 103

Zbor građana, većinom glasova prisutnih građana, usvaja zahtjeve i predloge i upućuje ih nadležnom organu. Organi lokalne samouprave dužni su da, u roku od 60 dana od dana održavanja zбора građana, razmotre zahtjeve

i predloge i o njima obavijeste građane.

Način sazivanja zбора građana, način rada i odlučivanja uređuje se statutom opštine ili posebnim aktom.

Mjesni referendum

Član 104

Na mjesnom referendumu građani sa dijela teritorije opštine se izjašnjavaju o pitanjima iz nadležnosti lokalne samouprave.

Zakonom, odnosno statutom se utvrđuje o kojim pitanjima će se građani izjašnjavati mjesnim referendumom, kao i postupak raspisivanja i sprovođenja tog referendumu.

Opštinski referendum

Član 105

Opštinski referendum se može raspisati radi prethodnog izjašnjavanja građana na teritoriji opštine o pojedinim pitanjima iz nadležnosti lokalne smaouprave u slučajevima, na način i po postupku utvrđenim statutom opštine, u skladu sa zakonom.

2. Drugi oblici izjašnjavanja građana

Član 106

Pored oblika neposrednog odlučivanja i izjašnjavanja, građani mogu učestvovati u ostvarivanju lokalne samouprave i putem peticija, predloga i žalbi, u skladu sa statutom opštine.

Pravo na građansku žalbu ili peticiju

Član 107

Svako ima pravo da podnese građansku žalbu ili uputi peticiju organima lokalne samouprave, kao i da od organa traži obavještenja iz njihovog djelokruga rada.

Postupak podnošenja i postupanja organa po građanskoj žalbi i peticiji, bliže se uređuje statutom opštine.

Organi kojima su upućeni zahtjevi iz stava 1 ovog člana dužni su da donesu odluku, odnosno daju obavještenje u roku od 30 dana od dana prijema zahtjeva.

Plan i program učešća lokalnog stano-vništva u vršenju javnih poslova

Član 108

U cilju učešća lokalnog stanovništva u donošenju odluka od neposrednog i zajedničkog interesa, skupština posebnom odlukom uređuje način i postupak učešća stanovnika u vršenju javnih poslova.

Odlukom iz stava 1 ovog člana uređuju se: oblici, mehanizmi (anketiranje, medija planovi, table za obavještavanje, kutije primjedbi, predloga i sugestija, njeb sajtovi, dežurni telefoni, organizovanje radionica u

mjesnim zajednicama, informacioni centri, gostovanja predavača, stručni skupovi i okrugli stolovi i sl.), subjekti, postupci, rokovi i načini učešća lokalnog stanovništva u vršenju javnih poslova, izvještaj o uspješnosti postupka i druga pitanja od značaja za aktivnosti lokalnog stanovništva u donošenju odluka.

Član 109

Prije donošenja programa razvoja opštine, prostornih i urbanističkih planova, budžeta i opštih akata kojima se utvrđuju prava i obaveze građana, opština će utvrditi plan učešća građana u donošenju odluka i odrediti organ koji će sprovesti javnu raspravu.

Javna rasprava se može sprovoditi i povodom drugih akata kojima se odlučuje o pitanjima od značaja za lokalno stanovništvo, u skladu sa statutom i odlukom opštine.

Javna rasprava ne može trajati kraće od 15 dana.

Član 110

Učešće lokalnog stanovništva u odlučivanju u poslovima iz člana 109 ovog zakona obezbjeđuje se, naročito:

- 1) da se prije utvrđivanja nacrta planova i programa razvoja opštine, budžeta i opštih akata, kojima se utvrđuju prava i obaveze građana, svim građanima, organima uprave, pravnim i fizičkim licima, nevladinim organizacijama i drugim zainteresovanim subjektima (u daljem tekstu: učesnici javne rasprave) omoguće informacije o aktivnostima koje se planiraju i koje će se sprovoditi u toku godine na nivou opštine i prikupe njihove potrebe u tim oblastima;
- 2) javnim objavljinjem nacrta plana i programa razvoja opštine, budžeta i opštih akata, kojima se utvrđuju prava i obaveze građana, na način koji će biti dostupan svim učesnicima javne rasprave; programa javnih rasprava po pojedinim mjesnim zajednicama o potrebama lokalnog stanovništva, a posebno u stambenoj, komunalnoj, urbanističkoj i ekološkoj oblasti, obrazovnoj, zdravstvenoj i socijalnoj djelatnosti i dr.;
- 3) obavještavanjem o načinu, rokovima, mjestu i vremenu održavanja sa potrebnim informacijama o predmetu javne rasprave;
- 4) u opštinama gdje većinu ili značajan dio stanovništva čine pripadnici nacionalnih i etničkih grupa plan sadrži i način obezbjeđivanja učešća nacionalnih i etničkih grupa i na njihovom jeziku;
- 5) obavezivanjem organa lokalne samouprave da razmotre sve prispeje komentare, predloge ili sugestije učesnika javne rasprave, sačine rezime komentara i stavova o prihvatanju, odnosno razlozima neprihvatanja, sačine izvještaj o rezultatima javne rasprave i uz nacrt plana i programa razvoja opštine, budžeta i opštih akata, kojima se utvrđuju prava i obaveze građana dostave predlagajući;
- 6) obavezom da usvojeni dokumenti budu dostupni javnosti, a naročito licima sa posebnim potrebama koja za to iskažu interes.

IX ODNOŠI I SARADNJA LOKALNE SAMOUPRAVE I GRAĐANA

Standardi postupanja sa građanima

Član 111

Organi lokalne samouprave obavezni su da obezbijede ostvarivanje prava i dužnosti lokalnog stanovništva na zakonit i efikasan način, uz poštovanje ličnosti i dostojanstva građanina.

Lokalni funkcioneri i službenici, u odnosu prema građaninu, obavezni su da se pridržavaju etičkog kodeksa utvrđenog za državne službenike i namještenike.

Član 112

Organi lokalne samouprave obavezni su da građanima u ostvarivanju njihovih prava i interesa daju potrebne podatke, objašnjenja i obavještenja.

Davanje obavještenja ostvaruje se i putem tehničkih sredstava, brošura i sredstava javnog informisanja.

Za postupanje u upravnim stvarima organi lokalne uprave su obavezni da javno istaknu standarde postupanja.

Član 113

Lokalni funkcioneri i starješine organa lokalne uprave obavezni su da odrede vrijeme prijema građana.

Na javnim objektima gdje su smješteni organi lokalne samouprave i javne službe mora biti istaknut naziv organa, odnosno javne službe.

Na vidnom mjestu u organu, odnosno javnoj službi mora biti istaknut raspored prostorija.

Na ulazu službenih prostorija mora biti istaknuto lično ime i zvanje, odnosno zanimanje službenika i namještenika.

Zaposleni su obavezni da za vrijeme službe nose vidljive službene oznake sa ličnim imenom, slikom i zvanjem, u skladu sa propisom koji donosi ministarstvo nadležno za poslove lokalne samouprave.

Primjedbe i pritužbe građana

Član 114

Organi lokalne uprave dužni su da obezbjede knjigu utisaka i sanduče za primjedbe, predloge i pritužbe i prijem kod starještine organa, radi saopštavanja primjedbi ili prigovora na rad organa ili na nepravilan odnos službenika.

Na podnijete primjedbe nadležni organ je dužan da pisano odgovori u roku od 15 dana od dana prijema primjedbi ili prigovora, ukoliko to građanin zahtijeva.

Organi lokalne uprave kojima su upućene primjedbe obavezno ih jedanput mjesечно analiziraju i preduzimaju mjere za rješavanje problema zbog kojih se građani obraćaju.

Dekoncentracija poslova uprave

Član 115

Za obavljanje određenih poslova iz nadležnosti organa lokalne uprave, posebno u odnosu na ostvarivanje prava građana, organi uprave mogu organizovati rad u mjesnim zajednicama.

Poslove iz stava 1 ovog člana, način i mjesto njihovog vršenja određuje glavni administrator. O načinu vršenja poslova iz stava 2 ovog člana građani moraju biti javno obaviješteni.

X ODNOŠI ORGANA LOKALNE SAMOU-PRAVE I NEVLADINIH ORGANIZACIJA

Član 116

U cilju afirmisanja otvorenog i demokratskog društva, organi lokalne samouprave sarađuju sa nevladnim organizacijama.

Saradnja iz stava 1 ovog člana ostvaruje se naročito:

- 1) informisanjem o svim pitanjima značajnim za nevladin sektor;
- 2) konsultovanjem nevladinog sektora o programima razvoja lokalne samouprave i nacrtima opštih akata koje donosi skupština;
- 3) omogućavanjem učešća u radu radnih grupa za pripremu normativnih akata ili izradu projekata i programa;
- 4) organizovanjem zajedničkih javnih rasprava, okruglih stolova, seminara i sl.;
- 5) finansiranjem projekata nevladinih organizacija od interesa za lokalno stanovništvo, pod uslovima i po postupku propisanim opštim aktom opštine;
- 6) obezbjeđivanjem uslova za rad nevladinih organizacija, u skladu sa mogućnostima lokalne samouprave;
- 7) na drugi način propisan statutom opštine.

XI ODNOŠI ORGANA LOKALNE SAMOU-PRAVE I JAVNIH SLUŽBI ČIJI JE OSNIVAČ DRŽAVA

Odnosi sa javnim službama

Član 117

Organi lokalne samouprave ostvaruju saradnju sa javnim službama i drugim pravnim licima čiji je

osnivač država, učestvuju u postupku utvrđivanja i sprovođenja planova i programa razvoja i daju predloge, sugestije i mišljenja u pogledu vršenja djelatnosti na teritoriji opštine.

Organizacije iz stava 1 ovog člana obavezne su da opštinskim organima, na njihov zahtjev, dostave izvještaje o ostvarivanju planova i programa svoje djelatnosti na njihovoj teritoriji.

Član 118

U slučaju neostvarivanja saradnje na način propisan ovim zakonom, nadležni organi lokalne samouprave mogu obavijestiti Vladu i zahtijevati preduzimanje odgovarajućih mjera.

O preduzetim mjerama Vlada će obavijestiti nadležni organ lokalne samouprave u roku od 30 dana od dana prijema obavještenja.

XII ODNOSI ORGANA LOKALNE SAMO-UPRAVE I DRŽAVNIH ORGANA

Član 119

Odnosi između organa lokalne samouprave i državnih organa zasnivaju se na međusobnoj saradnji i nadzoru

državnih organa nad zakonitošću rada organa lokalne samouprave.

Član 120

U vršenju poslova i zadataka lokalne samouprave, koji se odnose na utvrđivanje i ostvarivanje sloboda, prava i dužnosti građana, nadležni državni organi vrše nadzor nad zakonitošću rada organa lokalne samouprave i imaju prava i dužnosti utvrđene zakonom.

Saradnja organa lokalne samouprave i državnih organa

Član 121

Organi lokalne samouprave u vršenju poslova iz svog djelokruga:

- 1) daju državnim organima inicijative za uređenje odnosa od značaja za lokalnu samoupravu i preuzimanje mjera od značaja za rješavanje pitanja u okviru prava i dužnosti lokalne samouprave;
- 2) daju predloge za preuzimanje aktivnosti državnih organa na razvijanju lokalne samouprave;
- 3) traže mišljenje od nadležnih državnih organa u vezi sa primjenom zakona koji su od neposrednog uticaja na razvoj i ostvarivanje lokalne samouprave i rad organa lokalne samouprave;
- 4) učestvuju u pripremi zakona i drugih akata čija je sadržina od interesa za ostvarivanje i razvoj lokalne samouprave.

Član 122

U ostvarivanju saradnje sa organima lokalne samouprave državni organi:

- 1) obavještavaju organe lokalne samouprave, po sopstvenoj inicijativi, ili na njihov zahtjev, o mjerama koje preuzimaju ili namjeravaju preuzeti u izvršavanju zakona i drugih propisa o zaštiti zakonitosti, pojavnama koje ih narušavaju i mjerama za otklanjanje, o ostvarivanju prava građana na lokalnu samoupravu, kao i drugim pitanjima od neposrednog interesa za ostvarivanje lokalne samouprave i rad organa;
- 2) pružaju stručnu pomoć organima lokalne samouprave u vezi sa obavljanjem njihovih poslova;
- 3) traže izvještaje, podatke i obavještenja o obavljanju poslova u okviru prava i dužnosti lokalne samouprave, kao i drugim pitanjima koja su od interesa za ostvarivanje funkcije državnih organa;
- 4) vrše druge poslove, u skladu sa zakonom.

Član 123

Organi lokalne samouprave, na zahtjev državnih organa, dužni su da dostavljaju podatke i obavještenja od značaja za ostvarivanje funkcija tih organa.

Državni organi i organi lokalne samouprave ne mogu utvrđivati naknade za međusobno pružene usluge i razmјenu službenih podataka potrebnih za ostvarivanje njihovih funkcija.

Odnosi organa lokalne samouprave i Vlade

Član 124

Vlada ima pravo da, do odluke Ustavnog suda, obustavi od izvršenja propis ili opšti akt skupštine ili predsjednika opštine, ako smatra da nije u skladu sa Ustavom i zakonom ili se njime ograničavaju Ustavom ili zakonom utvrđene slobode, prava i dužnosti građanina.

Kad obustavi od izvršenja propis ili opšti akt, Vlada je dužna da, bez odlaganja, a najkasnije u roku od osam dana, pokrene postupak pred Ustavnim sudom.

Ukoliko, u roku iz stava 2 ovog člana, Vlada ne pokrene postupak, propis ili opšti akt se primjenjuje.

Član 125

Kada skupština opštine duže od tri mjeseca ne održava sjednice, neizvršava odluke nadležnih sudova ili neizvršava zakonom utvrđene obaveze čime se onemogućava ostvarivanje prava građana ili nanosi znatna materijalna šteta, Vlada će upozoriti skupštinu da, u određenom roku, obezbijedi ostvarivanje svojih funkcija, odnosno izvrši zakonom utvrđene obaveze.

Ako skupština, u roku iz stava 1 ovog člana, ne uspostavi obavljanje svojih funkcija, odnosno ne izvrši zakonom utvrđene obaveze, Vlada će, na predlog ministarstva nadležnog za poslove lokalne samouprave, raspuštiti skupštinu.

U slučaju raspuštanja, funkciju skupštine, do njenog konstituisanja, vrši predsjednik opštine.

Član 126

U slučaja raspuštanja skupštine, predsjednik opštine raspisuje izbore u roku od 15 dana od dana raspuštanja.

XIII SARADNJA I UDRUŽIVANJE LOKALNE SAMOUPRAVE

Sloboda udruživanja lokalnih samouprava

Član 127

U vršenju poslova iz sopstvene nadležnosti, lokalne samouprave mogu, na principima dobrovoljnosti i solidarnosti, slobodno sarađivati i udruživati sredstva za vršenje poslova od zajedničkog interesa, u cilju zadovoljavanja potreba lokalnog stanovništva.

Član 128

Opštine mogu osnovati svoju asocijaciju opština za teritoriju Republike Crne Gore.

Asocijacijom, u smislu stava 1 ovog člana, smatra se asocijacija koju je osnovalo više od polovine opština.

Član 129

Upisom u evidenciju asocijacija opština stiče svojstvo pravnog lica.

Organizacija, način rada i finansiranje asocijacije iz stava 1 ovog člana uređuje se statutom asocijacije. Obrazac i način vođenja evidencije asocijacije opština propisuje ministarstvo nadležno za poslove lokalne samouprave.

Član 130

Opštine i asocijacija iz člana 128 ovog zakona, u okviru svojih nadležnosti, mogu slobodno sarađivati sa lokalnim zajednicama i asocijacijama drugih zemalja, radi ostvarivanja zajedničkih interesa i udruživati se u regionalne i međunarodne organizacije lokalnih vlasti.

Međuopštinska zajednica

Član 131

Skupštine opština mogu, radi zajedničkog, ekonomičnijeg i efikasnijeg vršenja određenih upravnih poslova i poslova javnih službi osnovati međuopštinsku zajednicu (u daljem tekstu: zajednica).

Zajednica se osniva sporazumom skupština opština.

Član 132

Sporazum o osnivanju zajednice sadrži:

- 1) osnivače;
- 2) naziv i sjedište zajednice;
- 3) predstavljanje i zastupanje zajednice;
- 4) vrstu, obim i način obavljanja poslova;
- 5) organe zajednice, način rada i odlučivanja;
- 6) način finansiranja;
- 7) način vršenja nadzora od strane opština nad radom zajednice;
- 8) odgovornost zajednice za vršenje poslova;
- 9) javnost rada;
- 10) postupak istupanja iz zajednice;

- 11) prestanak rada zajednice;
- 12) druga pitanja od značaja za organizaciju i rad zajednice.

Član 133

Na akte o osnivanju i prestanku rada zajednice iz člana 131 ovog zakona saglasnost daje Vlada.

Član 134

Zajednica se upisuje u evidenciju koju vodi ministarstvo nadležno za poslove lokalne samouprave.

Član 135

Kada je sporazumom utvrđeno da zajednica rješava o pravima i obvezama građana u upravnim stvarima, protiv upravnih akata organa zajednice rješava glavni administrator opštine.

Mjesna nadležnost glavnog administratora iz stava 1 ovog člana utvrđuje se u skladu sa odredbama Zakona o opštem upravnom postupku.

Član 136

Zaposleni u organima zajednice prava, obaveze i odgovornosti ostvaruju u organima opštine gdje je sjedište zajednice.

Član 137

U pogledu nadzora nad radom zajednice, shodno se primjenjuju odredbe ovog zakona kojima se uređuju odnosi i saradnja organa lokalne samouprave i državnih organa.

XIV JAVNOST I TRANSPARENTNOST RADA

Član 138

Javnost i transparentnost rada organa lokalne uprave i javnih službi obezbeđuje se:

- 1) neposrednim uvidom građana u akte i druge službene spise koji se tiču ostvarivanja funkcija lokalne samouprave i ostvarivanja prava građana;
- 2) učešćem građana u javnoj raspravi u postupku donošenja odluka kojima se uređuju pitanja od neposrednog interesa za lokalno stanovništvo;
- 3) putem javnog objavljivanja opštih i drugih akata u službenom listu i sredstvima javnog informisanja;
- 4) organizovanjem različitih oblika edukacije građana;
- 5) na drugi način propisan statutom opštine.

Način ostvarivanja prava iz stava 1 ovog člana bliže se uređuje statutom, odnosno poslovnikom skupštine.

Član 139

Organi lokalne uprave i javne službe obavezni su da upoznaju javnost o vršenju poslova iz svog djelokruga i izvještavaju je o svom radu putem sredstava javnog informisanja ili na drugi pogodan način.

Davanje određenih podataka i izvještaja može se uskratiti samo ako bi to predstavljalo povredu dužnosti čuvanja državne, vojne ili službene tajne koji se odnose na zaštitu bezbjednosti i privatnosti građanina.

Član 140

Izvještaje, informacije i podatke o vršenju poslova organa lokalne uprave daje starješina organa ili lice koje on ovlasti i lično su odgovorni za njihovu tačnost i blagovremenost.

Član 141

Organi lokalne uprave obavezni su da javno objave održavanje savjetovanja ili drugih oblika stručne obrade i rasprave o pitanjima iz svog djelokruga, omoguće učešće građana i praćenje rada od strane sredstava javnog informisanja.

XV ZAŠTITA LOKALNE SAMOUPRAVE

Oblici zaštite

Član 142

Svako ima pravo da podnese inicijativu pred Ustavnim sudom za pokretanje postupka za ocjenu ustavnosti i zakonitosti opštih akata državnih organa, kojima se narušava pravo na lokalnu samoupravu utvrđeno Ustavom ili zakonom.

Skupština opštine ima pravo da pokrene postupak ocjene ustavnosti i zakonitosti zakona i drugih opštih akata državnih organa, kojima se narušavaju prava na lokalnu samoupravu utvrđena Ustavom ili zakonom.

Član 143

Kada se pojedinačnim aktima ili radnjama državnih organa ili organizacija koje vrše javna ovlašćenja narušava pravo građana na lokalnu samoupravu i kada protiv takvih akata ili radnji nije predviđena druga sudska zaštita, nadležni organ opštine može podnijeti ustavnu žalbu Ustavnom sudu.

Član 144

Kada se usvojenim zakonom narušava pravo građana na lokalnu samoupravu, asocijacija iz člana 128 ovog zakona može podnijeti inicijativu predsjedniku Republike da takav zakon ne proglaši.

Savjet za razvoj i zaštitu lokalne samouprave

Član 145

Radi ostvarivanja unapređenja lokalne samouprave u opštini se osniva Savjet za razvoj i zaštitu lokalne samouprave (u daljem tekstu: Savjet).

Članove Savjeta bira skupština opštine iz reda istaknutih i uglednih građana opštine i stručnjaka iz oblasti od značaja za lokalnu samoupravu.

Savjet ima pravo da državnim organima, organima lokalne samouprave i javnim službama podnosi predloge za unapređenje i razvoj lokalne samouprave, podizanje nivoa kvaliteta javnih usluga, zaštitu Ustavom i zakonom utvrđenih prava i dužnosti opštine i zaštitu sloboda i prava lokalnog stanovništava.

Organi i službe iz stava 2 ovog člana dužni su da se izjasne o predlozima Savjeta u primjerenom roku, a najduže u roku od 60 dana od dana podnošenja predloga.

Statutom opštine i aktom o osnivanju Savjeta bliže se utvrđuju prava i dužnosti, sastav i način izbora i rada

Savjeta i druga pitanja od značaja za njegovo funkcionisanje.

XVI PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 146 ("Sl. list RCG", br. 28/04)

Statuti i drugi opšti akti opština uskladiće se sa odredbama ovog zakona u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 147

Zakoni i drugi propisi kojima se utvrđuju poslovi iz sopstvene nadležnosti lokalne samouprave usaglašiće se sa odredbama ovog zakona u roku od jedne godine od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 148

Propise za izvršavanje ovog zakona ministarstvo nadležno za poslove lokalne samouprave donijeće u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 149

Prve izbore za odbornike u skupštinu opštine i predsjednika opštine, u skladu sa ovim zakonom, raspisuje predsjednik Republike.

Konstitutivnu sjednicu skupštine opštine, izabranu po odredbama ovog zakona, saziva dosadašnji predsjednik opštine, u roku od 15 dana od dana izbora odbornika.

Ako konstitutivna sjednica nije sazvana u skladu sa stavom 2 ovog člana, sjednicu će zakazati predsjednik Vlade.

Član 149a ("Sl. list RCG", br. 13/06)

Prve izbore za odbornike u skupštinu opštine i predsjednika opštine, u skladu sa ovim zakonom, u opštinama: Andrijevica, Bar, Berane, Bijelo Polje, Danilovgrad, Kolašin, Plav, Plužine, Pljevlja, Rožaje, Ulcinj i Šavnik, predsjednik Republike raspisaće istovremeno sa raspisivanjem izbora za poslanike u Skupštinu Republike Crne Gore u 2006. godini.

Odbornicima u skupštini opštine i predsjedniku opštine, u opštinama iz stava 1 ovog člana, produžava se mandat do izbora odbornika i predsjednika opštine koji će se održati u smislu stava 1 ovog člana.

Član 150 ("Sl. list RCG", br. 28/04)

Poglavlje "V ORGANI OPŠTINE" osim člana 47 stav 4 i člana 52 ovog zakona primjenjivaće se od sproveđenja narednih izbora za odbornike u skupštinu opštine i izbora za predsjednika opštine, u skladu sa zakonom.

Član 151

Uspostavljanjem nove organizacije i vršenja poslova lokalne uprave, glavni administrator će preuzeti drugostepeni upravni postupak iz sopstvene nadležnosti lokalne samouprave.

Ako je upravni postupak za ostvarivanje prava započet, a nije završen pred organima lokalne uprave okončaće se do pravosnažnosti po dosadašnjim propisima.

**Član 152 ("Sl. list RCG", br.
28/04)**

Danom stupanja na snagu ovog zakona prestaje da važi Zakon o lokalnoj samoupravi, osim poglavlja "V Organizacija i rad organa opštine" ("Službeni list RCG", br. 45/91, 16/95 i 23/96) izuzev člana 36 u tom poglavljiju i Zakon o prenošenju poslova državne uprave na organe lokalne uprave ("Službeni list RCG", broj 30/92).

Član 153

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Republike Crne Gore".

NAPOMENA IZDAVAČA:

Članovi 8. i 9. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj samoupravi ("Sl. list RCG", br. 75/05), koji nijesu ušli u prečišćen tekst,
glase: "Član 8

Statuti opština uskladiće se sa odredbama ovog zakona u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 9

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Republike Crne Gore".

7. Zakon o finansiranju lokalne samouprave

297.

Na osnovu člana 88 tačke 2 Ustava Republike Crne Gore, donosim

U
K
A
Z

O PROGLAŠENJU ZAKONA O FINANSIRANJU LOKALNE SAMOUPRAVE

("Sl. list RCG", br. 42/03, 44/03, "Sl. list Crne Gore", br. 05/08 od 23.01.2008, 51/08 od 22.08.2008)

Proglašava se Zakon o finansiranju lokalne samouprave, koji je donijela Skupština Republike Crne Gore na drugoj sjednici prvog redovnog zasjedanja u 2003. godini, dana 9. jula 2003. godine.

Broj 01- 451/2

Podgorica, 10. jula
2003. godine
Predsjednik Republike
Crne Gore, Filip
Vučanović, s.r.

Z
A
K
O
N

O FINANSIRANJU LOKALNE SAMOUPRAVE I OPŠTE ODREDBE

Č
I
a
n

1

- (1) Ovim zakonom uređuju se izvori sredstava, način finansijskog izravnjanja i korišćenja uslovnih dotacija, kao i način finansiranja sopstvenih poslova lokalne samouprave (u daljem tekstu: opština) utvrđenih Ustavom, zakonom i drugim propisima.
- (2) Odredbe ovog zakona odnose se i na finansiranje glavnog grada i prestonice.

č
l
a
n

2

(1) Sredstva za finansiranje sopstvenih poslova opštine obezbjeđuju se u budžetu opštine. (2) Opština samostalno raspolaže sredstvima iz stava 1 ovog člana.

č
l
a
n

3

Opštini za obavljanje prenesenih i povjerenih poslova sredstva se obezbjeđuju iz budžeta Države, u skladu sa propisom o prenošenju, odnosno povjeravanju tih poslova.

**II IZVORI
SREDSTAVA**

Član 4

Opština stiče sredstva
iz:

- 1) sopstvenih prihoda,
- 2) zajedničkih prihoda,
- 3) Egalizacionog fonda,
- 4) budžeta Države.

1. Sopstveni izvori

Član 5

Sopstveni prihodi opštine su:

- 1) opštinski porezi, u skladu sa ovim zakonom;
- 2) porez na igre na sreću i zabavne igre, u skladu sa posebnim zakonom;
- 3) naknade za korišćenje opštinskih puteva, u skladu sa posebnim zakonom;
- 4) boravišna taksa, u skladu sa posebnim zakonom;
- 5) lokalne administrativne takse, u skladu sa posebnim zakonom;
- 6) lokalne komunalne takse, u skladu sa posebnim zakonom;
- 7) naknade za uređenje građevinskog zemljišta, u skladu sa posebnim zakonom;
- 8) naknada za zaštitu i unapređenje životne sredine, u skladu sa posebnim zakonom;
- 9) prihodi od imovine u vlasništvu opštine i prihodi od imovinskih prava;

- 10) prihodi od preduzeća i drugih pravnih lica u vlasništvu opštine, odnosno u kojima ona ima udjele ili dionice;
 - 11) novčane kazne izrečene u prekršajnom postupku, kao i oduzeta imovinska korist u tom postupku;
 - 12) prihodi od koncesione naknade za obavljanje komunalne djelatnosti i prihodi od drugih koncesionih poslova koje opština zaključi u skladu sa zakonom;
 - 13) prihodi koje svojom djelatnošću ostvare opštinski organi, službe i organizacije;
 - 14) prihodi od kamata na deponovana sredstva;
 - 15) prihodi od samodoprinosa uvedenih za teritoriju opštine;
 - 16) prihodi po osnovu donacija i subvencija;
 - 17) drugi prihodi utvrđeni zakonom.
- (2) Opštine su dužne da o ostvarenju i korišćenju prihoda iz stava 1 tačka 9) ovog člana obavještavaju Ministarstvo finansija, na način propisan ovim zakonom.

1) Opštinski porezi

Član 6

Opština može uvesti sledeće poreze:

- 1) pritez porezu na dohodak fizičkih lica;
- 2) porez na nepokretnosti;
- 3) porez na potrošnju;
- 4) porez na neizgrađeno građevinsko zemljište;
- 5) porez na firmu ili naziv;
- 6) porez na igre na sreću i zabavne igre.

Pritez porezu na dohodak fizičkih lica

Član 7

- (1) Opština može pravnim i fizičkim licima sa svoga područja propisati obavezu plaćanja priteza porezu na dohodak fizičkih lica po stopi do 13%.
- (2) Pritez porezu na dohodak plaća se na porez na prihode od ličnih primanja, porez na dohodak od samostalne djelatnosti, porez na prihode od imovine i imovinskih prava i porez na prihode od kapitala.
- (3) Izuzetno od stava 1 ovog člana stopa priteza porezu na dohodak fizičkih lica za glavni grad i prestonicu može iznositi do 15% poreske obaveze iz stava 2 ovog člana.

Član 8

- (1) Pritez porezu na dohodak fizičkih lica plaća se po stopi koju utvrdi opština svojim propisom.
- (2) U pogledu načina obračunavanja i plaćanja priteza porezu na dohodak fizičkih lica i drugih pitanja koja nijesu posebno uređena ovim zakonom, shodno se primjenjuju odredbe zakona kojim je uređen porez na dohodak fizičkih lica.
- (3) Pravna i fizička lica, banke i druge finansijske organizacije dužne su, na zahtjev nadležnog poreskog organa opštine, dostaviti podatke, odnosno omogućiti uvid u poslovne knjige i evidencije

zbog kontrole obračunavanja i plaćanja prikeza.

**Porez na
nepokretnosti**

Član 9

- (1) Porez na nepokretnosti plaćaju pravna i fizička lica, vlasnici nepokretnosti.
- (2) Nepokretnostima iz stava 1 ovog člana smatraju se zemljište, zgrade, stambene i poslovne jedinice zgrada i drugi građevinski objekti.
- (3) Prihodi iz stava 1 ovog člana pripadaju budžetu opštine na čijoj se teritoriji nalazi nepokretnost.

Član 10

Osnovica poreza na nepokretnosti je tržišna vrijednost nepokretnosti na dan 1. januara godine za koju se utvrđuje porez.

Član 11

- (1) Stopa poreza na nepokretnosti je proporcionalna i može iznositi od 0,08% do 0,80% od tržišne vrijednosti nepokretnosti.
- (2) Stopu poreza na nepokretnosti opština može utvrđivati po vrstama i namjenama nepokretnosti.

- (3) U pogledu načina obračunavanja i plaćanja poreza na nepokretnosti i drugih pitanja koja nijesu posebno uređena ovim zakonom primjenjuju se odredbe zakona kojim se uređuje porez na nepokretnosti.

Porez na potrošnju

Član 12

(1) Porez na potrošnju plaća se na potrošnju alkoholnih i bezalkoholnih pića u ugostiteljskim objektima. (2) Bezalkoholnim pićima, u smislu stava 1 ovog člana, smatraju se prirodni voćni sokovi, kao i sva

osvježavajuća gazirana bezalkoholna pića, mineralna i gazirana voda, kafa i čaj.

Član 13

Obveznik poreza na potrošnju je pravno ili fizičko lice koje pruža ugostiteljske usluge.

Član 14

Osnovicu poreza na potrošnju čini prodajna cijena pića koja se prodaju u ugostiteljskom objektu, u koju nije uključen porez na dodatu vrijednost i porez na potrošnju.

Član 15

Stopu poreza na potrošnju propisuje opština i može iznositi do 5% od poreske osnovice iz člana 14 ovog zakona.

Član 16

- (1) Obračunati porez na potrošnju iskazuje se u evidencijama koje propisuje opština.
- (2) U pogledu načina obračunavanja i plaćanja poreza na potrošnju, upotrebe poreskih registar kasa i drugih pitanja koja nijesu posebno uređena ovim zakonom, shodno se primjenjuju odredbe zakona kojim je uređen porez na dodatu vrijednost.

Porez na neizgrađeno građevinsko zemljište

Član 17

- (1) Porez na neizgrađeno građevinsko zemljište plaćaju pravna i fizička lica, vlasnici neizgrađenog građevinskog zemljišta.
- (2) Pod neizgrađenim građevinskim zemljištem iz stava 1 ovog člana smatra se zemljište koje se nalazi unutar granica građevinskog područja naselja na kojem se, u skladu sa prostornim planom, mogu graditi građevinski objekti, a na kojem nije izgrađen nikakav građevinski objekat.
- (3) Neizgrađenim građevinskim zemljištem smatra se i zemljište na kojem se nalazi privremeni građevinski objekat za čiju izgradnju nije potrebno odobrenje za građenje, kao i zemljište na kome se nalaze ostaci nekadašnje građevine.

Član 18

- (1) Osnovica poreza na neizgrađeno građevinsko zemljište je površina neizgrađenog

građevinskog zemljišta izražena u m².

- (2) Porez na neizgrađeno građevinsko zemljište plaća se godišnje u visini od 0,03 do 0,30 EURA po m² neizgrađenog građevinskog zemljišta.

Član 19

Visinu poreza na neizgrađeno građevinsko zemljište propisuje svojom odlukom opština, zavisno od lokacije, veličine i drugih okolnosti bitnih za korišćenje neizgrađenog građevinskog zemljišta.

Član 20

Način obračunavanja i plaćanja poreza na neizgrađeno građevinsko zemljište uređuje se propisom opštine.

Član 21

- (1) Obveznici poreza na neizgrađeno građevinsko zemljište moraju nadležnom poreskom organu opštine dostaviti podatke o mjestu i veličini neizgrađenog građevinskog zemljišta.
- (2) Podaci iz stava 1 ovog člana dostavljaju se do 31. marta godine za koju se utvrđuje porez.

Porez na firmu ili naziv

Član 22

- (1) Obveznici poreza na firmu ili naziv su pravna i fizička lica koja su obveznici poreza na dobit ili poreza na dohodak fizičkih lica i koja su registrovana za obavljanje djelatnosti.
- (2) Lica iz stava 1 ovog člana koja u svom sastavu imaju poslovne jedinice obveznici su poreza na firmu za svaku poslovnu jedinicu.
- (3) Porez na firmu ili naziv plaća se u godišnjem iznosu koji propisuje opština i po firmi, odnosno nazivu može iznositi :
 - za pravna lica do 500 €,
 - za fizička lica do 100 €.
- (4) Opština može visinu poreske obaveze za pravna lica određivati u zavisnosti od ostvarenih prihoda, visine aktive i broja zaposlenih.

Porez na firmu ili naziv ne plaćaju novoosnovana pravna i fizička lica za prvu godinu obavljanja djelatnosti.

Član 23

Način obračunavanja i plaćanja poreza na firmu ili naziv uređuje se aktom opštine.

2) Prihodi od samodoprinosa

Član 24

- (1) Za zadovoljavanje određenih potreba građana opština može uvesti samodoprinos.
- (2) Propisom opštine uređuje se namjena, područje, vrijeme za koje se uvodi samodoprinos, ukupan iznos sredstava koji se prikuplja, obveznik samodoprinosa, lica koja se oslobođaju obaveze, visina samodoprinosa (osnovica, proporcionalna stopa i dr.), način obračunavanja i ostvarivanja nadzora građana nad namjenskim korišćenjem sredstava i druga pitanja od značaja za uvođenje samodoprinosa.

2. Zajednički prihodi

Član 25

- (1) Opština ostvaruje prihode od zajedničkih poreza i naknada koje uvodi Država. (2) Zajednički prihodi iz stava 1 ovog člana su:

- 1) prihodi od poreza na dohodak fizičkih lica;
- 2) prihodi od poreza na promet nepokretnosti;
- 3) prihodi od koncesionih i drugih naknada za korišćenje prirodnih dobara koje dodjeljuje Država.

Prihodi od poreza na dohodak fizičkih lica

Član 26

- (1) Opštini pripada 10% prihoda od poreza na dohodak fizičkih lica ostvarenih na njenoj teritoriji.
- (2) Izuzetno od stava 1 ovog člana, prestonici pripada 15% prihoda od poreza na dohodak fizičkih lica ostvarenih na njenoj teritoriji.

- (3) Sredstva iz stava 1 ovog člana preko ovlašćenog nosioca platnog prometa direktno se uplaćuju na račune budžeta opština.

Prihodi od poreza na promet nepokretnosti

Član 27

Opštini pripada 50% prihoda od poreza na promet nepokretnosti ostvarenih na njenoj teritoriji.

Prihodi od koncesionih i drugih naknada

Član 28

- (1) Opštini pripada 30% prihoda od koncesionih i drugih naknada (u daljem tekstu: naknada) za korišćenje prirodnih bogatstava koja se nalaze na njenoj teritoriji.
- (2) Prirodna bogatstva iz stava 1 ovog člana obuhvataju: šume, vode, vodotoke, rudno blago, pijesak, šljunak i kamen.

III FINANSIJSKO IZRAVNANJE OPŠTINA

1. Egalizacioni fond

Član 29

- (1) Finansijsko izravnjanje, odnosno ujednačavanje finansiranja opština vrši se preko Egalizacionog fonda (u daljem tekstu: Fond).
- (2) Sredstva Fonda obezbjeđuju se iz prihoda od:
- poreza na dohodak fizičkih lica u visini od 11% ukupno ostvarenih prihoda po tom osnovu;
 - poreza na promet nepokretnosti u visini od 20% ukupno ostvarenih prihoda po tom osnovu.
- (3) Sredstva iz stava 2 ovog člana, preko ovlašćenog nosioca platnog prometa, izdvajaju se na poseban račun Fonda.

Član 30

- (1) Pravo na korišćenje sredstava Fonda imaju opštine čiji je fiskalni kapacitet po stanovniku u godini koja prethodi godini za koju se vrši fiskalna egalizacija manji od prosječnog fiskalnog kapaciteta po stanovniku za sve opštine.
- (2) Fiskalni kapacitet opštine iz stava 1 ovog člana utvrđuje se kao zbir fiskalnih lokalnih prihoda (u daljem tekstu: lokalni prihodi) i zajedničkih prihoda od poreza i naknada.

2. Kriterijumi za raspodjelu sredstava Fonda

Član 31

- (1) Fiskalna egalizacija opština vrši se na osnovu sledećih kriterijuma:
- 1) fiskalnog kapaciteta opštine,
 - 2) budžetskih potreba opštine.
- (2) Kriterijumi iz stava 1 ovog člana kod fiskalne egalizacije opština učestvuju u srazmjeri 90% : 10%.

Član 32

- (1) Fiskalna egalizacija primjenom kriterijuma fiskalnog kapaciteta opština vrši se u dvije faze.
- (2) Prva faza fiskalne egalizacije obuhvata izjednačavanje zajedničkih prihoda opština po stanovniku , i to:
- poreza na dohodak fizičkih lica do visine prosječno ostvarenih prihoda po tom osnovu po stanovniku za sve opštine,
 - poreza na promet nepokretnosti do visine prosječno ostvarenih prihoda po tom osnovu po stanovniku za opštine koje imaju pravo na korišćenje sredstava Fonda,
 - naknada za korišćenje prirodnih bogatstava do visine prosječno ostvarenih prihoda po tom osnovu po stanovniku za opštine koje imaju pravo na korišćenje sredstava Fonda.
- (3) Druga faza fiskalne egalizacije obuhvata ujednačavanje standardizovanih lokalnih prihoda opštine po stanovniku sa prosječno ostvarenim prihodima svih opština po tom osnovu po stanovniku u godini koja prethodi godini za koju se vrši egalizacija, a do iznosa sredstava preostalih poslije prve faze egalizacije.
- (4) Standardizaciju lokalnih prihoda iz stava 3 ovog člana vrši Ministarstvo finansija primjenom prosječnih poreskih stopa za sve opštine.
- (5) Opštini koja ima ispod 3.000 stanovnika, iznos sredstava dobijen primjenom prve i druge faze egalizacije uvećava se primjenom koeficijenta 2,00.

Član 33

Fiskalna egalizacija primjenom kriterijuma budžetskih potreba vrši se na sledeći način:

- 30% sredstava fiksno se raspoređuje opštinama koje su stekle pravo na korišćenje sredstava Fonda,
- 70% sredstava raspoređuje se na osnovu površine i dužine lokalnih puteva opština koje su stekle pravo na korišćenje sredstava Fonda, u сразмјери 50% : 50%.

Član 34

- (1) Opštinama se sredstva Fonda dodjeljuju tokom godine u vidu mjesecnih akontacija i po isteku godine, po konačnoj raspodjeli.
- (2) Opštinama se, tokom godine, sredstva dodjeljuju u visini 90% raspoloživih sredstava Fonda.
- (3) Plan akontativne raspodjele sredstava Fonda za narednu godinu donosi se do kraja oktobra tekuće godine. (4) Konačna raspodjela sredstava Fonda za prethodnu godinu vrši se do kraja maja naredne godine.
- (5) O raspodjeli sredstava iz st. 3 i 4 ovog člana odlučuje Ministarstvo finansija.
- (6) Akti o raspodjeli sredstava iz stava 5 ovog člana objavljaju se u "Službenom listu Crne Gore". (7) Bliže uputstvo o načinu i postupku raspodjele sredstava Fonda propisuje Ministarstvo finansija.

3. Komisija za praćenje razvoja sistema fiskalne egalizacije opština

Član 35

- (1) U cilju praćenja razvoja sistema fiskalne egalizacije opština, a posebno obezbjeđenja pravičnosti, efikasnosti i transparentnosti tog sistema, osniva se Komisija za praćenje razvoja sistema fiskalne egalizacije opština (u daljem tekstu: Komisija).
- (2) Komisija iz stava 1 ovog člana ima sledeće nadležnosti:
- prati primjenu kriterijuma za fiskalnu egalizaciju,
 - daje preporuke za prevazilaženje uočenih nedostataka kod primjene kriterijuma za fiskalnu egalizaciju,
 - daje mišljenje na akta Ministarstva finansija o raspodjeli sredstava Fonda,
 - priprema izvještaje o razvoju sistema fiskalne egalizacije opština i daje predloge za njegovo unapređenje.
- (3) Komisija ima sedam članova, od kojih pet imenuje asocijacija opština Crne Gore, a po jednog Ministarstvo finansija i ministarstvo nadležno za poslove lokalne samouprave.
- (4) Komisija se imenuje na period od pet godina.
- (5) Komisija iz redova predstavnika asocijacije opština bira predsjednika Komisije na prvoj konstitutivnoj sjednici. Predsjednik Komisije se bira na period od godinu dana.
- (6) Poslovnikom o radu Komisije uređuju se pitanja od značaja za njen rad.
- (7) Sredstva za rad Komisije obezbjeđuju se iz sredstava Fonda.
- (8) Stručne i administrativne poslove za potrebe Komisije obavlja Ministarstvo finansija.

IV USLOVNE DOTACIJE BUDŽETA REPUBLIKE

Član 36

Opština za finansiranje investicionih projekata koji su od posebnog interesa za opština ili više opština ima pravo na korišćenje uslovnih dotacija iz budžeta Republike.

Član 37

- (1) Pravo na korišćenje uslovnih dotacija iz člana 36 ovog zakona ima opština koja je donijela višegodišnji investicioni plan.
- (2) Višegodišnjim investicionim planom utvrđuje se naročito: kapitalni zahtjevi (lista svih potreba za postizanje optimalnog nivoa javnih usluga), kapitalne nabavke (sredstva i oprema), prioriteti uticaja na životnu sredinu, uticaj na budžet, izvori finansiranja i obrazloženje za svaki projekat u planu.
- (3) Višegodišnji investicioni plan donosi se za period od pet godina.

Član 38

- (1) Opštini se, na ime uslovnih dotacija, može odobriti najviše do 50% iznosa sredstava predviđenih za realizaciju investicionog projekta.
- (2) Visina uslovnih dotacija utvrđuje se u zavisnosti od nivoa ostvarenih prihoda od naknade za uređivanje građevinskog zemljišta opštine po stanovniku u odnosu na prosjek tih prihoda za sve opštine u godini koja prethodi realizaciji investiconog projekta i to:
- 1) ako su prihodi opštine po stanovniku u poređenju sa prosjekom ostvarenih prihoda svih opština manji od 50%, opština ima pravo na uslovnu dotaciju u visini do 50% vrijednosti investicionog projekta;
 - 2) ako prihodi opštine po stanovniku u poređenju sa prosjekom ostvarenih prihoda svih opština iznose od 50%-70%, opština ima pravo na uslovnu dotaciju u visini do 35% vrijednosti investicionog

projekta;

3) ako prihodi opštine po stanovniku u poređenju sa prosjekom ostvarenih prihoda svih opština iznose od

70%-90%, opština ima pravo na uslovnu dotaciju u visini do 20% vrijednosti investicionog projekta;

4) ako su prihodi opštine po stanovniku u poređenju sa prosjekom ostvarenih prihoda svih opština veći od

90%, opština ima pravo na uslovnu dotaciju u visini do 10% predračunske vrijednosti investicionog projekta.

(3) O dodjeli uslovnih dotacija odlučuje Vlada Republike Crne Gore (u daljem tekstu: Vlada), na predlog

Ministarstva finansija.

(4) Obrazloženi zahtjev za dodjelu uslovnih dotacija podnosi se Ministarstvu finansija do kraja marta tekuće godine.

(5) Uz zahtjev iz stava 4 ovog člana prilaže se i mišljenje ministarstva nadležnog za oblast u kojoj se namjerava realizovati investicioni projekat.

V NAČIN FINANSIRANJA OPŠTINA

1. Budžet

Član 39

- (1) Opština ima svoj budžet.
- (2) U budžetu opštine se iskazuju sva primanja koja pripadaju opštini i svi izdaci iz djelokruga njene nadležnosti.

Član 40

- (1) Budžet opštine se donosi za fiskalnu godinu koja se poklapa sa kalendarskom godinom.
- (2) Budžetom opštine se iskazuju sva primanja koja pripadaju opštini i svi izdaci iz djelokruga njene nadležnosti.
- (3) Budžetom opština iskazuju se primanja po izvorima i izdaci po organizacionoj, funkcionalnoj i ekonomskoj klasifikaciji.

Član 41

- (1) Primanja i izdaci budžeta opštine moraju biti uravnoteženi.
- (2) Izdaci budžeta opština mogu biti finansirani iz prihoda i budžetskih rezervi, uključujući i kratkoročne zajmove za očekivane prihode ukoliko služe za zadovoljavanje kratkoročnih potreba za likvidnošću.

Član 42

- (1) Predlog odluke o budžetu utvrđuje predsjednik opštine i dostavlja ga skupštini opštine do kraja novembra godine koja prethodi godini za koju se donosi budžet.
- (2) Odluka o budžetu naročito sadrži:
 - 1) normativni dio kojim se bliže uređuje njegovo izvršenje;
 - 2) procjenu primanja i izdataka iskazanu po ekonomskoj i funkcionalnoj klasifikaciji;
 - 3) izdatke potrošačkih jedinica;
 - 4) upotrebu suficita i pokriće deficit;
 - 5) tekuću i stalnu budžetsku rezervu.

Član 43

Uz predlog odluke o budžetu dostavlja se na uvid:

- 1) izvještaj o sprovedenoj javnoj raspravi o budžetu;
- 2) pregled prihoda i rashoda za prethodnu fiskalnu godinu;
- 3) izvještaj o izvršenju budžeta za devet mjeseci tekuće fiskalne godine i procjenu izvršenja budžeta za preostala tri mjeseca tekuće fiskalne godine;
- 4) pregled planiranih prihoda i rashoda za naredne tri fiskalne godine.

Član 44

- (1) Budžet mora biti donesen prije početka godine na koju se odnosi.
- (2) Ako se budžet ne donese u roku iz stava 1 ovog člana, donosi se odluka o privremenom finansiranju i to najduže za razdoblje od tri mjeseca.
- (3) Privremeno finansiranje iz stava 2 ovog člana može se vršiti najviše do iznosa koji odgovara 1/12 (jednoj dvanaestini) ostvarenih rashoda u prethodnoj fiskalnoj godini.

(4) Odluku o privremenom finansiranju donosi skupština opštine.

Član 45

U slučajevima kada tokom fiskalne godine dođe do smanjenja planiranih prihoda ili povećanja planiranih rashoda vrši se izmjena budžeta po postupku propisanom za njegovo donošenje.

Član 46

Opština kojoj se iz državnog budžeta obezbjeđuju namjenska sredstva mora ta sredstva držati odvojeno od sopstvenih sredstava i može ih koristiti samo za namjene za koje su odobrena.

Član 47

U pogledu pripreme, planiranja, upravljanja budžetom i ostalih pitanja koja nijesu posebno uređena ovim zakonom shodno se primjenjuju odredbe Zakona o državnom budžetu.

2. Izvršenje budžeta

Član 48

- (1) Po donošenju budžeta lokalni organ uprave nadležan za poslove finansijske obavještava korisnike budžetskih sredstava o odobrenim sredstvima (apropriacijama).
- (2) Budžetska sredstva se koriste za namjene utvrđene posebnim zakonima i propisima opštine.

- (3) Svi korisnici budžetskih sredstava moraju sredstva koristiti za utvrđene namjene štedljivo i u skladu sa propisom o korišćenju, odnosno raspolaganju tim sredstvima.

Član 49

- (1) Budžetska sredstva tokom godine, po pravilu, stavljuju se na raspolaganje svim nosiocima i korisnicima sredstava u okviru ostvarenih prihoda i u zavisnosti od dospjelosti obaveza, ukoliko zakonom ili propisom opštine ili ugovorom sa nosiocem ili korisnikom budžetskih sredstava nije drukčije određeno.
- (2) Potrošačka jedinica odobrena sredstva koristi po dinamici koju odobri predsjednik opštine.

Član 50

Ukoliko se uslijed neravnomjernog priliva prihoda budžeta ne može obezbijediti izvršenje planiranih rashoda, za pokriće tih rashoda mogu se koristiti sredstva rezerve i kratkoročni zajam u granicama propisanim ovim zakonom.

Član 51

- (1) U slučaju nastanka okolnosti koje nijesu bile poznate u vrijeme usvajanja budžeta, predsjednik opštine može, na osnovu obrazloženog zahtjeva potrošačke jedinice, vršiti preusmjeravanje sredstava potrošačkih jedinica po pojedinim namjenama (kroz povećanje ili smanjenje), a najviše do 10% sredstava određenih za potrošačku jedinicu.
- (2) Potrošačke jedinice mogu, uz odobrenje predsjednika opštine, preusmjeriti odobrena sredstva po pojedinim namjenama, u visini do 10% iznosa sredstava predviđenih za namjene čiji se iznos mijenja.

Član 52

- (1) Za izvršenje budžeta opštine odgovoran je predsjednik opštine.
- (2) Za namjensko korišćenje budžetskih sredstava odgovoran je budžetski izvršilac.

3. Budžetska rezerva

1) Tekuća budžetska rezerva

Član 53

- (1) U okviru budžeta, dio planiranih prihoda ne raspoređuje se unaprijed već se zadržava na ime tekuće budžetske rezerve.
- (2) Sredstva tekuće budžetske rezerve koriste se za nepredviđene ili nedovoljno predviđene poslove koji se finansiraju iz budžeta.
- (3) Sredstvima tekuće budžetske rezerve raspolaže predsjednik opštine, u skladu sa propisom skupštine opštine. (4) Predsjednik opštine može ovlastiti budžetskog izvršioca da do određenog iznosa raspolaže sredstvima tekuće budžetske rezerve.

2) Stalna budžetska rezerva

Član 54

(1) U budžetu se obezbeđuju sredstva za stalnu budžetsku rezervu koja se iskazuje kao posebna pozicija rashoda. (2) Stalna budžetska rezerva koristi se za finansiranje rashoda na ime učešća lokalne vlasti u otklanjanju

posledica vanrednih okolnosti, kao što su poplava, suša, zemljotres, požar, ekološke katastrofe i druge elementarne nepogode, odnosno drugih vanrednih događaja koji mogu da ugroze život i zdravlje ljudi ili prouzrokuju štetu većih razmjera.

(3) Stalna budžetska rezerva može se koristiti i za privremeno izvršavanje obaveza budžeta usled smanjenog obima prihoda i pokriće budžetskog deficit-a.

(4) U stalnu budžetsku rezervu izdvaja se najviše 2,0% ukupnih prihoda za budžetsku godinu. (5) Skupština opština donosi odluku o upotrebi sredstava stalne budžetske rezerve.

4. Završni račun budžeta

Član 55

(1) Po isteku godine za koju je budžet donesen, skupština opštine donosi završni račun budžeta. (2) Završni račun budžeta opštine sadrži:

- 1) bilans stanja;
- 2) bilans prihoda i rashoda, iskazanih u skladu sa organizacionom, funkcionalnom i ekonomskom klasifikacijom;

- 3) izvještaj o kapitalnim rashodima i finansiranju;
- 4) izvještaj o novčanim tokovima;
- 5) izvještaj o izvršenju budžeta, sačinjen tako da prikazuje razliku između odobrenih sredstava i izvršenja;
- 6) objašnjenje većih odstupanja između odobrenih sredstava i izvršenja;
- 7) izvještaj o primljenim donacijama i kreditima, domaćim i inostranim i izvršenim otplatama dugova;
- 8) izvještaj o korišćenju sredstava iz tekuće i stalne budžetske rezerve;
- 9) izvještaj o garancijama datim u toku fiskalne godine;
- 10) izvještaj eksterne revizije o finansijskim izvještajima iz tačke 1 - 9 ovog stava.

Član 56

- (1) Predlog završnog računa budžeta utvrđuje predsjednik opštine i dostavlja ga skupštini opštine do kraja maja tekuće godine.
- (2) Završni račun budžeta dostavlja se na uvid Ministarstvu finansija u roku od 30 dana od dana usvajanja.

Član 57

Uz završni račun budžeta skupštini opštine dostavljaju se i računi dobitaka i gubitaka javnih preduzeća i javnih ustanova, stalne rezerve i stanje bilansa imovine na dan 31. decembra godine za koju se odnosi budžet.

Član 58

Javna preduzeća, odnosno ustanove čiji je osnivač opština, kao i druga pravna lica u kojima opština ima većinski udio u vlasništvu nadležnom lokalnom organu za poslove finansija dostavljaju na uvid godišnji račun u roku od 30 dana od dana usvajanja.

5. Investiciona politika

Član 59

- (1) Opštine vode investicionu politiku u skladu sa dobrom praksom finansijskog menadžmenta.
- (2) Odlukom skupštine opštine o investicionoj politici uređuje se način raspolaganja slobodnim sredstvima, vrste hartija od vrijednosti u koje se mogu ulagati slobodna sredstva, politika diversifikacije ulaganja, kvalitet instrumenata u koje se ulažu sredstva i druga pitanja od značaja za investiciona ulaganja.
- (3) Odluku o ulaganjima, u skladu sa utvrđenom investicionom politikom, donosi predsjednik opštine, na predlog lokalnog organa uprave nadležnog za poslove finansija.

IV ZADUŽIVANJE

Član 60

- (1) Opština se može zaduživati izdavanjem hartija od vrijednosti ili uzimanjem zajmova.
- (2) Opštine izdaju hartije od vrijednosti u skladu sa zakonom.

Član 61

- (1) Opština može uzimati kratkoročne zajmove radi zadovoljenja kratkoročnih potreba za likvidnošću.

- (2) Pod kratkoročnim zajmovima, u smislu stava 1 ovog člana, smatra se bilo koji kredit kod kojeg je period otplate glavnice kraći od 12 mjeseci.
- (3) Odluka o zaduživanju objavljuje se u "Službenom listu Crne Gore".

Član 62

- (1) Opština se može dugoročno zaduživati i davati garancije.
- (2) Dugoročni zajam u smislu stava 1 ovog člana, smatra se bilo koji kredit kod kojeg je period otplate glavnice duži od 12 mjeseci.
- (3) Opština može uzimati dugoročne zajmove samo za svrhu finansiranja kapitalnih investicionih rashoda ili radi kupovine kapitalnih sredstava u skladu sa odobrenim višegodišnjim planom investicija.
- (4) Dugoročni zajam se ne može koristiti za finansiranje tekućih rashoda. (5) Odluka o zaduživanju objavljuje se u "Službenom listu Crne Gore".

Član 63

- (1) Ugovore o zaduživanju, na osnovu odluke skupštine, zaključuje predsjednik opštine.
- (2) Lokalni organ uprave nadležan za poslove finansija vodi evidenciju o postojećem dugu opštine i uzetim kratkoročnim i dugoročnim zajmovima.

Član 64

(1) Opština se može zaduživati tako da ukupna otplata glavnice i kamate u pojedinoj godini otplate ne smije preći

10% realizovanih tekućih prihoda u godini koja prethodi zaduženju, a uz prethodnu saglasnost Vlade. (2) Bliže uputstvo o sadržaju zahtjeva za zaduživanje opština i ispunjenosti finansijskih uslova za njihovo

zaduživanje propisuje Ministarstvo finansija.

Član 65

(1) Javna preduzeća, ustanove i druga pravna lica čiji je osnivač opština mogu se zaduživati samo uz saglasnost osnivača.

(2) Saglasnost iz stava 1 ovog člana daje skupština opštine.

(3) Ograničenje iz člana 64 ovog zakona uključuje i moguće zaduženje javnih preduzeća i ustanova čiji je osnivač opština.

V TREZOR LOKALNE SAMOUPRAVE

1. Konsolidovani račun trezora i glavna knjiga trezora

Član 66

(1) Lokalni organ uprave nadležan za poslove finansijskih sredstava otvara konsolidovani račun trezora. (2) Novčana sredstva budžeta deponuju se na konsolidovanom računu trezora.

(3) Sa konsolidovanog računa trezora ne može se vršiti plaćanje koje nije odobreno u budžetu.

(4) Lokalni organ uprave nadležan za poslove finansijskih sredstava ovlašćen je da odobri otvaranje podračuna, odnosno drugih računa kao integralnog dijela konsolidovanog računa trezora.

(5) Lokalni organ uprave nadležan za poslove finansijskih sredstava bliže određuje način korišćenja računa iz stava 4 ovog člana.

(6) Lokalni organ uprave nadležan za poslove finansijskih sredstava upravlja konsolidovanim računom trezora kao i podračunima i drugim računima.

(7) Lokalni organ uprave nadležan za poslove finansijskih sredstava vodi glavnu knjigu trezora.

(8) U glavnoj knjizi trezora vodi se posebna evidencija za svakog korisnika budžetskih sredstava.

(9) Transakcije i događaji u glavnoj knjizi korisnika budžetskih sredstava moraju u svakom trenutku biti u skladu sa transakcijama u glavnoj knjizi trezora i usklađene sa lokalnim konsolidovanim bankarskim računom.

2. Poslovi trezora

Član 67

(1) Poslove trezora obavlja lokalni organ uprave nadležan za poslove finansijskih sredstava vršenjem sledećih funkcija:

1) finansijsko planiranje, koje obuhvata:

- projekcije i praćenje priliva na konsolidovani račun trezora i zahtjeve za plaćanje rashoda, koji sadrže analizu: gotovinskih tokova, plana izvršenja budžeta i servisiranja duga;

- definisanje tromjesečnih, mjesecnih i dnevnih kvota preuzetih obaveza i plaćanja;

2) upravljanje gotovinskim sredstvima, koje obuhvata:

- upravljanje konsolidovanim računom trezora na koji se uplaćuju sva primanja i iz kojeg se vrše sva plaćanja iz budžeta, koji se odnose na: otvaranje i kontrolu bankarskih računa i podračuna i upravljanje bankarskim odnosima;

- upravljanje likvidnošću;

- razradu postupaka za naplatu primanja preko bankarskog sistema;

- upravljanje finansijskim sredstvima, uključujući i investiranje slobodnih sredstava;

3) kontrola rashoda, koja obuhvata upravljanje procesima odobravanja preuzimanja obaveza, provjeru prijema dobara i usluga i odobravanje plaćanja na teret budžetskih sredstava;

4) upravljanje dugom koje obuhvata:

- upravljanje novim pregovorima i sporazumima o zajmovima;

- vođenje evidencije o dugovanjima;

- upravljanje prilivima po osnovu pozajmljivanja;

5) budžetsko računovodstvo i izvještavanje, koje obuhvata:

- računovodstvene poslove za: obradu plaćanja i evidentiranje primanja, vođenje dnevnika, glavne knjige i odabranih pomoćnih knjiga za sva primanja i izdatke i međunarodne donacije i druge vidove pomoći;

- finansijsko izvještavanje;

- računovodstvenu metodologiju, uključujući: održavanje sistema klasifikacije, propisivanje pravila budžetskog računovodstva i propisivanje zahtjeva u pogledu internog i eksternog izvještavanja;

6) upravljanje finansijskim informacionim sistemom.

Član 68

U pogledu ostalih pitanja u vezi funkcionisanja trezora lokalne samouprave, ukoliko ovim zakonom nije drukčije određeno, shodno se primjenjuju odredbe Zakona o budžetu.

VI NADZOR

Član 69

Skupština opštine, na način utvrđen statutom, obavlja nadzor nad izvršenjem budžeta i namjenskim korišćenjem sredstava koja se budžetom raspoređuju za pojedine namjene.

Član 70

Predsjednik opštine, na način utvrđen statutom, nadzire finansijsko, materijalno i računovodstveno poslovanje korisnika budžeta u pogledu namjene, obima i dinamike korišćenja sredstava.

Član 71

Upravni nadzor nad izvršenjem ovog zakona vrši nadležni organ lokalne uprave.

Član 72

- (1) Ministarstvo nadležno za poslove finansija vrši nadzor zakonitosti rada organa lokalne samouprave u sprovođenju ovog zakona.
- (2) Ministarstvo nadležno za poslove finansija može zahtijevati da nadležni državni organ za reviziju pregleda finansijsko poslovanje opštine u pogledu: sigurnosti, pouzdanosti, ekonomičnosti, djelotvornosti, svrsishodnosti upotrebe sredstava budžeta opštine koja su u vezi sa prenesenim i povjerenim poslovima opštine.

Član 73

Predsjednik opštine izještaj o kontroli u vezi sa članom 72 ovog zakona mora dostaviti skupštini opštine, a u roku od 30 dana izvijestiti ministarstvo nadležno za poslove finansija o preduzetim mjerama.

Član 74

- (1) Opštine su obavezne ministarstvu nadležnom za poslove finansija dostavljati podatke o prihodima i rashodima, kao i budžetskom zaduženju, najkasnije kvartalno u roku od 30 dana od dana isteka kvartala.
- (2) Način dostave i sadržaj podataka iz stava 1 ovog člana propisuje ministar finansija.
- (3) Opštini koja ne dostavi podatke iz st. 1 i 2 ovog člana privremeno se mogu obustaviti sredstva koja dobija iz zajedničkih prihoda.

VII POSEBNE ODREDBE

Shodna primjena propisa koji se odnose na poreski postupak

Član 75

U pogledu načina obračunavanja i plaćanja opštinskih poreza, poreskog postupka, funkcionisanja lokalnog poreskog organa i drugih pitanja koja nijesu posebno uređena ovim zakonom shodno se primjenjuju odredbe zakona kojim se uređuje poreska administracija.

VIII PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 76

Podzakonska akta za sprovođenje ovog zakona donijeće se u roku od 120 dana od dana njegovog stupanja na snagu.

Član 77

- (1) Komisija za finansiranje lokalne samouprave konstituisaće se u roku od 60 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.
- (2) Prvu sjednicu Komisije iz stava 1 ovog člana saziva ministar finansija.

Član 78

Danom početka primjene ovog zakona prestaje da važi Zakon o sistemu javnih prihoda ("Službeni list RCG", br.

30/93, 3/94, 42/94, 13/96 i 45/98) i odredbe čl. 1, 14, 15, 17, 19, 20, 21, 22 i 23 Zakona o komunalnim taksama i naknadama ("Službeni list RCG", br. 38/92, 30/93, 3/94, 27/94 i 45/98) u dijelu koji se odnosi na lokalne komunalne takse za isticanje firmi i plaćanja naknade za korišćenje komunalnih dobara od opštег interesa.

Č
I
a
n

7
9

Ovaj zakon stupa na snagu od osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Republike Crne Gore", a primjenjivaće se od 1. januara 2004. godine.

**** NAPOMENA**

IZDAVAČA

Odredbe Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o finansiranju lokalne samouprave ("Sl. list CG", br. 05/08 od

23.01.2008) koje nijesu ušle u prečišćen tekst propisa:

Č
I
a
n

3
4

- (1) Komisija za praćenje razvoja sistema fiskalne egalizacije opština konstituisaće se u roku od 30 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.
- (2) Prvu sjednicu Komisije iz stava 1 ovog člana saziva ministar finansija.

Č
I
a
n

3
5

Ovaj zakon stupa na snagu narednog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore", a primjenjivaće se od 1. januara 2008. godine.

**** NAPOMENA**

IZDAVAČA:

Danom stupanja na snagu Zakona o uređenju prostora i izgradnji objekata ("Sl. list CG", br. 51/08) u ovom

Zakonu, u članu 5 tačka 7 riječi: "naknada za korišćenje građevinskog zemljišta" brišu se počev od 1. januara

2009. godine.

8. Zakon o državnoj upravi

2
6
3
.

Na osnovu člana 88 tačke 2 Ustava Republike Crne Gore, donosim

U
K
A
Z

O PROGLAŠENJU ZAKONA O DRŽAVNOJ UPRAVI ("Sl. list RCG", br. 38/03, 22/08 od 02.04.2008)

Proglašava se Zakon o državnoj upravi, koji je donijela Skupština Republike Crne Gore na drugoj sjednici prvog redovnog zasijedanja u 2003. godini, dana 25. juna 2003. godine.

Broj
01-
332/2

Podgorica, 26. juna
2003. godine
Predsjednik Republike
Crne Gore Filip
Vučanović, s.r.

Z
A
K
O
N

O DRŽAVNOJ UPRAVI I OSNOVNE ODREDBE Član

1

Državna uprava vrši poslove uprave u okviru prava i dužnosti Crne Gore.

č
i
a
n

2

Državna uprava vrši poslove uprave na osnovu Ustava, zakona, drugih propisa i opštih akata. Državna uprava je profesionalna, nezavisna, samostalna i nepristrasna.

č
i
a
n

3

Poslove državne uprave vrše ministarstva i drugi organi uprave (u daljem tekstu: organi državne uprave). Pojedine poslove državne uprave vrši lokalna samouprava ili drugo pravno lice, kada su im ti poslovi prenijeti,
odnosno
povjereni.

Član 4

Rad organa državne uprave je javan.

Građanima su dostupni podaci, dokumenta, izvještaji i informacije organa državne uprave, osim u slučajevima određenim zakonom.

Član 5

U vršenju svojih poslova organi državne uprave obezbjeđuju jednaku i efikasnu zaštitu prava i na zakonu zasnovanih interesa fizičkih i pravnih lica.

Organi državne uprave dužni su da zakonito i blagovremeno odlučuju u stvarima iz svoje nadležnosti.

Član 6

Rad organa državne uprave podliježe kontroli.

Kontrola rada organa državne uprave ostvaruje se vršenjem upravnog i drugog nadzora, sudskom kontrolom i drugim oblicima kontrole, u skladu sa zakonom.

Član 7

Crna Gora je odgovorna za štetu koju organ državne uprave učini svojim nezakonitim ili nepravilnim radom.

Član 8

Organi državne uprave obezbjeđuju pripadnicima manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica ostvarivanje prava na upotrebu svog jezika i pisma u službenoj upotrebi, kao i na vođenje postupka i na njihovom jeziku u sredinama sa značajnim učešćem u stanovništvu, u skladu sa zakonom.

Član 9

Zabranjeno je političko organizovanje i djelovanje političkih organizacija u organima državne uprave. Zabranjeno je državnim službenicima i namještenicima da u vršenju svojih poslova izražavaju i zastupaju svoja politička uvjerenja.

Član 10

Sredstva i uslove za rad organa državne uprave obezbjeđuju se u budžetu Crne Gore.

II POSLOVI DRŽAVNE UPRAVE

Člana 11

Poslovi državne uprave su:

- 1) predlaganje unutrašnje i vanjske politike;
- 2) vođenje politike razvoja;
- 3) normativna djelatnost;
- 4) izvršavanje zakona i drugih propisa;
- 5) vršenje upravnog nadzora;
- 6) odlučivanje u upravnom postupku o pravima i obvezama građana i pravnih lica;
- 7) postupanje u prekršajnom postupku;
- 8) obezbjeđivanje vršenja poslova od javnog interesa;
- 9) drugi poslovi državne uprave utvrđeni zakonom i drugim propisima.

Član 12

Predlaganje unutrašnje i vanjske politike obuhvata izradu strategija, projekata, programa i međunarodnih dokumenata na osnovu praćenja izvršavanja zakona i drugih propisa i sagledavanja i analiziranja stanja u oblasti, u cilju usaglašavanja sistema sa savremenim, demokratskim i međunarodno priznatim standardima.

Član 13

Vođenje politike razvoja obuhvata utvrđivanje razvojnih strategija i podsticanje privrednog, socijalnog, kulturnog, ekološkog i ukupnog društvenog razvoja.

Član 14

Normativna djelatnost obuhvata izradu teksta nacrt-a i predloga zakona i drugih propisa i donošenje podzakonskih propisa.

Član 15

Izvršavanje zakona i drugih propisa obuhvata vođenje upravnog postupka, donošenje i izvršenje rješenja i drugih pojedinačnih akata, preduzimanje upravnih mjera i upravnih radnji, praćenje njihovog izvršavanja, davanje objašnjenja, izdavanje stručnih uputstava i instrukcija za rad i ukazivanje stručne pomoći.

Vršenje upravnog nadzora obuhvata:

- 1) nadzor nad zakonitošću upravnih akata; **Član 16**
- 2) nadzor nad zakonitošću i cjelishodnošću rada organa uprave, lokalne samouprave i drugih pravnih lica u vršenju prenijetih, odnosno povjerenih poslova;
- 3) inspekcijski nadzor.

Član 17

Nadzor nad zakonitošću upravnih akata obuhvata kontrolu zakonitosti upravnih akata kojima se, na osnovu zakona, rješava o pravima, obavezama i pravnim interesima fizičkih i pravnih lica i preduzimanje zakonom propisanih mjera.

Član 18

Nadzor nad zakonitošću i cjelishodnošću rada obuhvata:

- 1) kontrolu zakonitosti rada i postupanja;
- 2) kontrolu i ocjenu efikasnosti, ekonomičnosti i efektivnosti;
- 3) kontrolu cjelishodnosti organizacije obavljanja poslova i sposobljenosti službenika i namještenika za obavljanje tih poslova;
- 4) odnose državnih službenika prema strankama, fizičkim i pravnim licima. U vršenju nadzora iz stava 1 ovog člana se:

- 1) pokreće postupak za ocjenu ustavnosti i zakonitosti opštih akata;
- 2) nalaže izvršavanje utvrđenih obaveza;
- 3) predlaže prestanak, odnosno zabranu rada ustanove i drugog pravnog lica;
- 4) preduzimaju druge mjere predviđene posebnim propisom.

Član 19

Inspeksijski nadzor vrši se neposrednim uvidom kod ustanova i pravnih lica, organa opština, Glavnog grada, Prijestonice i Crne Gore, drugih organa i kod građana u pogledu pridržavanja zakona, drugih propisa i opštih akata i preduzimanjem upravnih i drugih mjera i radnji da se utvrđeno stanje uskladi sa propisom.

Inspeksijski nadzor uređuje se posebnim zakonom.

Član 20

Odlučivanje u upravnom postupku o pravima i obavezama fizičkih i pravnih lica obuhvata pokretanje i vođenje upravnog postupka, preduzimanje mjera i radnji u postupku, donošenje rješenja o pravima i obavezama fizičkih i pravnih lica i njihovo neposredno izvršavanje.

Član 21

Postupanje u prekršajnom postupku obuhvata pokretanje, vođenje, odlučivanje i izvršavanje u prekršajnom postupku.

Član 22

Obezbeđivanje vršenja poslova od javnog interesa obuhvata sprovođenje djelatnosti javnih poslova preko preduzeća i ustanova, preduzetnika, neposrednim izvršavanjem, davanjem koncesija, ulaganjem kapitala i drugim mjerama koje omogućavaju efikasno i racionalno vršenje tih djelatnosti.

Član 23

Drugi poslovi uprave obuhvataju izradu analitičkih, informativnih i drugih materijala, stručno metodološku obradu propisa u pojedinim oblastima, prikupljanje i obrađivanje podataka, kao i poslove kojima se doprinosi razvoju i ostvarivanju funkcija državne uprave.

III ORGANI DRŽAVNE UPRAVE

1. Osnivanje i nadzor

Član 24

Vlada Crne Gore (u daljem tekstu: Vlada) osniva organe državne uprave, utvrđuje organizaciju i način rada državne uprave i uređuje pitanja obezbeđenja izvršenja odluka Ustavnog suda Crne Gore, kao i druga pitanja od značaja za organizaciju i rad državne uprave.

Član 25

Nadzor nad zakonitošću rada organa uprave vrše ministarstva.

Aktom o osnivanju organa državne uprave određuje se ministarstvo koje vrši nadzor nad zakonitošću rada organa uprave.

2. Ministarstva

Član 26

Ministarstva se osnivaju za jednu ili više povezanih upravnih oblasti, zavisno od prirode, značaja i obima tih poslova i potrebe obezbjeđenja strategije razvoja.

Član 27

Ministarstva vrše poslove predlaganja unutrašnje i vanjske politike, vođenja razvojne politike, normativne djelatnosti i vršenja upravnog nadzora u skladu sa zakonom.

Ministarstva utvrđuju razvojne strategije i podstiču privredni, socijalni, kulturni, ekološki i opšti društveni razvoj praćenjem i razmjenom podataka i evidencija i statističkim i analitičkim praćenjem stanja u oblastima za koje su osnovana i predlaganjem i donošenjem mjera.

3. Drugi organi uprave

Član 28

Organi uprave se osnivaju za vršenje poslova izvršavanja zakona i drugih propisa, upravnih i stručnih poslova u upravnim oblastima u kojima se osnivaju ministarstva i u drugim oblastima, kada obim i priroda poslova zahtijevaju samostalnost u radu.

Član 29

Organi uprave su:

- 1) uprave, kao organi koji vrše pretežno upravne i sa njima povezane stručne poslove;
- 2) sekretarijati, zavodi, direkcije i agencije, kao organi koji vrše pretežno stručne poslove.

Član 30

Uprave su organi koji neposredno izvršavaju zakone i druge propise i odlučuju o pravima i obavezama fizičkih i pravnih lica i drugih subjekata.

Član 31

Sekretarijati su organi koji vrše pretežno stručne poslove, uz mogućnost vršenja određenih upravnih i drugih poslova.

Član 32

Zavodi su organi koji vrše stručne i sa njima povezane upravne poslove uz primjenu naučnih metoda i saznanja.

Član 33

Direkcije su organi koji vrše pretežno stručne i sa njima povezane upravne poslove koji se odnose na oblast privrede.

Član 34

Agencije su organi koji vrše stručne i sa njima povezane upravne poslove, koji se vrše uz primjenu tržišnih principa, odnosno pružanja usluga i obezbjeđuju unaprijeđenje i razvoj.

Član 35

Organi uprave mogu, u skladu sa aktom o osnivanju, imati svojstvo pravnog lica.

Organi uprave mogu, u okviru svog djelokruga, da vrše, uz naknadu, usluge fizičkim i pravnim licima.

IV UNUTRAŠNJA ORGANIZACIJA ORGANA DRŽAVNE UPRAVE

Član 36

Unutrašnja organizacija i sistematizacija organa državne uprave utvrđuje se zavisno od obima, vrste i složenosti poslova i na način kojim se obezbjeđuje njihovo efikasno, ekonomično i efektivno vršenje.

Član 37

Kriterijume za unutrašnju organizaciju, sistematizaciju i nomenklaturu poslova (nazivi grupa poslova, sadržaj tih poslova i uslovi za njihovo vršenje) i okvirni broj izvršilaca određuje Vlada.

Akt o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji organa državne uprave utvrđuje Vlada, na predlog ministra, odnosno starještine organa uprave.

U postupku utvrđivanja akta o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji organa uprave Vlada obavezno pribavlja mišljenje ministarstva koje vrši nadzor nad radom tog organa uprave.

V PROPISI MINISTARSTAVA

Član 38

Ministarstva donose pravilnike, naredbe i uputstva za izvršavanje zakona i drugih propisa.

Član 39

Pravilnikom se razrađuju pojedine odredbe zakona i drugih propisa.

Naredbom se naređuje ili zabranjuje postupanje u određenoj situaciji koja ima opšti značaj.

Uputstvom se propisuje način rada i vršenja poslova organa uprave, lokalne samouprave i drugih pravnih lica u vršenju prenijetih, odnosno povjerenih poslova.

Član 40

Propisom ministarstava ne mogu se ustanovljavati prava i obaveze za fizička i pravna lica.

VI UPRAVLJANJE I ODGOVORNOST U ORGANIMA DRŽAVNE UPRAVE

Član 41

Ministar predstavlja ministarstvo i upravlja i rukovodi njegovim radom.

Ministar za svoj rad, rad ministarstva, kao i za stanje u upravnoj oblasti odgovara Skupštini Crne Gore (u daljem tekstu: Skupština) i predsjedniku Vlade.

U slučaju prestanka funkcije ili duže spriječenosti ministra da vrši funkciju, radom ministarstva rukovodi član

Vlade koga odredi predsjednik Vlade.

Član 42

Ministarstvo ima sekretara.

Sekretar ministarstva koordinira rad organizacionih jedinica u ministarstvu, obezbjeđuje ostvarivanje odnosa i saradnje sa organima uprave u upravnim oblastima za koje je ministarstvo osnovano i drugim organima i za svoj rad odgovara ministru i Vladi.

Član 43

U ministarstvu se može postaviti jedan ili više pomoćnika ministra koji rukovode i organizuju rad u jednom ili više sektora rada i za svoj rad odgovaraju ministru i Vladi.

Član 44

Upravom, zavodom, direkcijom i agencijom rukovodi direktor, a sekretarijatom sekretar (u daljem tekstu: starješina organa uprave).

Starješinu organa uprave imenuje i razrješava Vlada, na predlog resornog ministra.

Starješini organa uprave prestaje dužnost ostavkom, razrješenjem i prestankom mandata Vlade.

Starješina organa uprave za svoj rad, rad organa uprave kojim rukovodi, kao i za stanje u oblasti odgovara resornom ministru i Vladi.

Član 45

U organu uprave može se postaviti jedan ili više pomoćnika starješine organa uprave.

Pomoćnik starješine organa uprave rukovodi i organizuje rad u jednom ili više sektora, odnosno oblasti rada, vrši najsloženije poslove organa uprave i za svoj rad odgovara starješini organa uprave i Vladi.

Član 46

Pitanja imenovanja, razrješenja i prestanka mandata, odnosno dužnosti sekretara ministarstva, pomoćnika ministra i pomoćnika starješine organa uprave uređiće se zakonom.

VII SLUŽBENIČKI ODNOSI

Član 47

Poslove državne uprave u organima državne uprave vrše državni službenici.

Administrativno - tehničke i pomoćne poslove za potrebe državne uprave vrše namještenici.

Član 48

Državni službenici i namještenici zapošljavaju se na osnovu javnog oglašavanja.

Postupak javnog oglašavanja sprovodi i utvrđuje listu kandidata organ uprave nadležan za upravljanje kadrovima, u skladu sa zakonom.

Član 49

Odluku o zapošljavanju donosi ministar, odnosno starješina organa uprave.

Ministar, odnosno starješina organa uprave, prilikom donošenja odluke iz stava 1 ovog člana, vodi računa o ostvarivanju prava na srazmjeru zastupljenost pripadnicima manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica, u skladu sa zakonom.

Član 50

Status državnih službenika i namještenika, kao i njihova prava, obaveze i odgovornosti uređuju se zakonom.

VIII DRŽAVNA UPRAVA I GRAĐANI

Član 51

Građani imaju slobodan pristup podacima, dokumentima, izveštajima i informacijama organa državne uprave. Pristup aktima iz stava 1 ovog člana koji se odnose na pojedina fizička i pravna lica dostupna su samo ako za to

postoji pravni interes povezan sa sudskim i drugim postupkom u kome građanin ostvaruje svoja prava, obaveze i pravne interese.

Svako uskraćivanje, odnosno odbijanje zahtjeva građaninu u smislu st. 1 i 2 ovog člana se mora obrazložiti u pisanoj formi i omogućiti korišćenje prava na podnošenje predstavke. Predstavka se podnosi organu koji vrši nadzor nad radom organa državne uprave.

Član 52

Organi državne uprave dužni su, na zakonit način i blagovremeno, postupati po zahtjevima građana koji oni podnose radi ostvarivanja prava i izvršavanja obaveza.

Organi državne uprave građanima daju potrebne podatke, obavještenja i objašnjenja i pružaju odgovarajuću stručnu pomoć.

Organi državne uprave su obavezni za ostvarivanje prava i obaveza građana, kada je to moguće, pripremiti potrebne obrasce i obavezno javno istaći standarde postupanja.

Član 53

Organi državne uprave u postupku ostvarivanja prava i obaveza stranaka, po službenoj dužnosti, pribavljaju podatke o činjenicama o kojima službenu evidenciju vode drugi organi državne uprave.

Član 54

Organi državne uprave pružaju obavještenja o svom radu i putem tehničkih sredstava, brošura i putem sredstava javnog informisanja.

Član 55

Za obavljanje određenih upravnih poslova iz nadležnosti organa uprave, posebno u ostvarivanju prava građana, organi uprave mogu organizovati rad u mjestima van svog sjedišta (upravni dani).

Poslove koji će se obavljati na način iz stava 1 ovog člana, mjesto i vrijeme njihovog vršenja određuje starješina organa uprave.

Građani moraju, na odgovarajući način, biti javno obaviješteni o poslovima, mjestu i vremenu iz stava 2 ovog člana.

Član 56

Organi državne uprave dužni su da obezbijede knjigu ili sanduče za pritužbe, odnosno na drugi način obezbijede strankama da saopšte prigovore i pritužbe na rad organa državne uprave ili nepravilan odnos službenika.

Na podnjete pritužbe organ državne uprave je obavezan pisano odgovoriti podnosiocu, u roku od 15 dana od dana podnošenja pritužbe, ako to građanin zahtijeva.

Organi državne uprave obavezno mjesечно analiziraju pritužbe građana i rješavaju probleme zbog kojih se građanin obraća sa pritužbom.

Član 57

Ministar, odnosno starješina organa uprave dužan je odrediti vrijeme prijema stranaka.

Trajanje radnog vremena u sedmici, dnevni raspored radnog vremena i druga pitanja u vezi radnog

vremena u organima državne uprave uređuje Vlada.

Član 58

Na zgradama u kojima su smješteni organi državne uprave mora biti istaknut naziv organa. Na odgovarajućem mjestu u zgradi mora biti istaknut raspored prostorija organa.

Na ulazu u službene prostorije mora biti istaknuto lično ime državnog službenika, sa naznakom poslova koje obavlja.

Član 59

Odredbe ovog poglavlja primjenjuju organi lokalne samouprave i druga pravna lica kada vrše prenijete ili povjerene poslove državne uprave.

IX ODNOSI I SARADNJA

1. Odnosi organa državne uprave i Vlade

Član 60

Ministarstva su dužna preuzimati mjere i radnje u cilju ostvarivanja programa Vlade. Ministarstvo je, na zahtjev Vlade, obavezno proučiti određeno pitanje ili obaviti određeni zadatak.

Ministarstvo je dužno da obezbijedi izvršavanje zaključaka i akata Vlade kojima se utvrđuju stavovi o pojedinim pitanjima od značaja za utvrđivanje i vođenje politike i realizaciju programa Vlade.

Član 61

Vlada će poništiti propis ministarstva kojim se, suprotno propisu Vlade, povređuju slobode i prava fizičkih i pravnih lica, kao i u drugim slučajevima predviđenim zakonom.

Vlada će ukinuti propis ministarstva koji je u suprotnosti sa propisom Vlade.

Član 62

Ministarstva, najmanje jedanput godišnje, podnose Vladi izvještaj o radu i stanju u upravnoj oblasti. Izvještaj obavezno sadrži prikaz izvršavanja zakona i drugih propisa, realizacije programa i zaključaka Vlade, mjera koje su preuzeli i njihovih rezultata.

Ministarstva su dužna, na zahtjev Vlade, podnijeti i poseban izvještaj o pojedinim pitanjima iz djelokruga, mjerama koje su preuzeli i njihovim rezultatima.

Član 63

Ministarstvo može Vladi dati predlog za uređivanje pitanja u upravnoj oblasti.

Ministarstvo može da zahtijeva da Vlada zauzme stav ili da dâ instrukcije za rješavanje pojedinih pitanja u upravnoj oblasti.

Član 64

Organi uprave odnose prema Vladi ostvaruju na način utvrđen čl. 62 i 63 ovog zakona.

Organi uprave odnose prema Vladi ostvaruju preko ministarstva koje vrši nadzor nad njihovim radom.

2. Odnosi između ministarstava

Član 65

Ministarstva su obavezna da sarađuju i da se međusobno obavještavaju o svom radu, naročito o pitanjima koja su od značaja za njihov rad.

Ministarstva su obavezna da zajednički obavljaju poslove, ako tako odluči Vlada ili ako to proizilazi iz njihove propisane obaveze.

Ministarstvo može zahtijevati da ga drugo ministarstvo uključi u vršenje određenih poslova koji su od interesa za to ministarstvo.

Član 66

U pripremi i donošenju propisa ministarstva su obavezna međusobno sarađivati, odnosno pribavljati mišljenja drugih zainteresovanih ministarstava.

Član 67

Kada izvršavanje pojedinih poslova spada u nadležnost dva ili više ministarstva, izvršenjem tih poslova rukovodi ministarstvo u čijem djelokrugu je pretežan dio poslova koje treba izvršiti.

Član 68

Odredbe ovog poglavlja primjenjuju se i na odnose između organa uprave.

3. Odnosi između ministarstava i organa uprave

Član 69

Ministarstvo, u vršenju nadzora nad zakonitošću i cjelishodnošću rada organa uprave: može obustaviti akte koji su donijeti van upravnog postupka kada su u suprotnosti sa zakonom i drugim propisom i predložiti Vladi da ih ukine ili poništi; traži izvještaje i obaveštenja o pojedinim pitanjima iz djelokruga, daje stručna uputstva i instrukcije, upozorava organ uprave o uočenim nepravilnostima u njegovom radu i vrši drugu kontrolu, u skladu sa propisom Vlade.

Član 70

Ministarstvo, u okviru svog djelokruga, odlučuje po žalbi na pojedinačne upravne akte koje u prvom stepenu donosi organ uprave.

Ministarstvo vrši i druge poslove koje po zakonu ima drugostepeni organ u upravnom postupku.

Član 71

Organ uprave može tražiti od ministarstava mišljenje, objašnjenje i instrukcije za primjenu pojedinih odredaba zakona i drugih propisa.

Član 72

Organ uprave, najmanje jedanput godišnje, podnosi ministarstvu izvještaj o radu i stanju u oblastima za koje je osnovan. Izvještaj obavezno sadrži prikaz izvršavanja zakona i drugih propisa, realizacije programa i zaključaka Vlade, mjera koje su preduzeli i njihovih rezultata.

Sadržaj izvještaja iz stava 1 ovog člana određuje Vlada.

Organi uprave su dužni, na zahtjev ministarstava, podnijeti i poseban izvještaj o pojedinim pitanjima iz djelokruga, mjerama koje su preduzeli i njihove rezultate.

4. Odnosi ministarstava prema Skupštini

Član 73

Ministarstvo je obavezno da prilikom razmatranja interpelacije dostavi Skupštini izvještaje o pojedinim pitanjima i tražene podatke iz upravne oblasti.

Ministarstvo je dužno da dostavi Skupštini spise, odnosno dokumenta samo u okviru parlamentarne istrage, ukoliko ti spisi, odnosno dokumenti ne predstavljaju državnu, vojnu ili službenu tajnu shodno posebnom zakonu.

Ukoliko spisi, odnosno dokumenti iz stava 2 ovog člana predstavljaju državnu, vojnu ili službenu tajnu, ministarstvo će omogućiti uvid i prepis istih.

Ministarstvo izvještaje, spise i dokumenta Skupštini dostavlja preko Vlade.

Član 74

Ministarstvo je obavezno davati odgovore na pitanja poslanika postavljena u Skupštini.

5. Odnosi organa državne uprave prema sudovima

Član 75

Organi državne uprave dužni su da na zahtjev suda, dostave spise i podatke na način i u rokovima utvrđenim zakonima kojima se uređuje postupak pred sudom.

6. Odnosi ministarstava prema organima lokalne samouprave

Član 76

Na odnose i saradnju ministarstava i organa lokalne samouprave u vršenju poslova iz izvorne

nadležnosti lokalne samouprave primjenjuju se odredbe zakona kojim se uređuje lokalna samouprava.

7. Odnosi organa uprave prema javnim ustanovama i javnim preduzećima i drugim pravnim licima čiji je osnivač država

Član 77

Organ uprave vrši kontrolu opštih akata koje donose javne ustanove i javna preduzeća i druga pravna lica čiji je osnivač država, upozorava njihove organe da opšti akt nije saglasan sa Ustavom ili zakonom i predlaže odgovarajuća rješenja, radi usklađivanja.

Ukoliko javne ustanove i javna preduzeća i druga pravna lica čiji je osnivač država ne postupe po upozorenju organa uprave, organ uprave može da zadrži od izvršenja takav akt, ukoliko njegovom primjenom mogu nastupiti teže štetne posljedice i pokrenuti postupak pred Ustavnim sudom za ocjenu ustavnosti i zakonitosti tog akta.

Član 78

Organ uprave odlučuje po žalbi na pojedinačna upravna akta koja u prvom stepenu donose javne ustanove i javna preduzeća i druga pravna lica čiji je osnivač država i vrši druge poslove koje po zakonu ima drugostepeni organ u upravnom postupku.

Član 79

Organ uprave vrši kontrolu nad obavljanjem poslova javnih ustanova i javnih preduzeća i drugih pravnih lica čiji je osnivač država.

U vršenju kontrole iz stava 1 ovog člana organ uprave obezbeđuje kontrolu obavljanja javnih poslova i, u tom cilju, vrši neposredan uvid, zahtijeva od javnih ustanova i javnih preduzeća i drugih pravnih lica čiji je osnivač država izvještaje, obaveštenja, mišljenja i podatke, kao i njihovu obaveznu saradnju.

8. Odnosi organa državne uprave prema nevladinim organizacijama

Član 80

Ministarstva i organi uprave dužni su da obezbijede saradnju sa nevladnim organizacijama, koja se ostvaruje naročito:

- 1) konsultovanjem nevladinog sektora o zakonskim i drugim projektima i propisima kojima se uređuje način ostvarivanja sloboda i prava građana;
- 2) omogućavanjem učešća u radu radnih grupa za sagledavanje pitanja od zajedničkog interesa ili za normativno uređenje odgovarajućih pitanja;
- 3) organizovanjem zajedničkih javnih rasprava, okruglih stolova, seminara i drugih vidova zajedničkih aktivnosti i drugim odgovarajućim oblicima;
- 4) informisanjem o sadržaju programa rada i izvještaja o radu organa državne uprave.

X PRENOŠENJE I POVJERAVANJE POSLOVA DRŽAVNE UPRAVE

Član 81

Pojedini poslovi državne uprave, u cilju njihovog efikasnijeg i ekonomičnijeg vršenja, prenose se zakonom na lokalnu samoupravu, ili drugo pravno lice odnosno propisom Vlade povjeravaju lokalnoj samoupravi, ili drugom pravnom licu (u daljem tekstu: organi).

Zakonom kojim se prenose poslovi, odnosno propisom Vlade kojim se povjeravaju poslovi, u smislu stava 1 ovog člana, utvrđuje se način njihovog finansiranja.

Aktu o povjeravanju u smislu stava 1 ovog člana prethodi elaborat o opravdanosti koji sadrži naročito:

- 1) opravdanost povjeravanja poslova;
- 2) precizno određenje poslova koji se povjeravaju;
- 3) subjekt kome se poslovi povjeravaju;
- 4) stavove i mišljenja organa o mogućnostima i uslovima vršenja povjerenih poslova;
- 5) postojanje uslova u odnosu na organizaciona, kadrovska, tehnička, finansijska i materijalna pitanja;
- 6) način i uslove finansiranja vršenja povjerenih poslova.

Član 82

Organ uprave kontroliše da li organi, u vršenju prenijetih, odnosno povjerenih poslova, postupaju u skladu sa zakonom, upozorava organ kada nađe da isti ne postupa u skladu sa zakonom i predlaže mјere koje organ treba da preduzme.

Član 83

Organ uprave odlučuje po žalbi na pojedinačne akte koje u prvom stepenu donose organi u vršenju prenijetih, odnosno povjerenih poslova i vrši druga prava koja po zakonu ima drugostepeni organ u

upravnom postupku.

Član 84

Organ uprave obavlja kontrolu rada organa u vršenju prenijetih i povjerenih poslova i ima pravo i obavezu da:

- 1) daje prethodnu saglasnost na sve propise i akte koje donose u vezi sa vršenjem prenijetih i povjerenih poslova;
- 2) daje saglasnost na organizaciju rada i uslove za vršenje prenijetih, odnosno povjerenih poslova;
- 3) daje obavezna uputstva za vršenje prenijetih, odnosno povjerenih poslova i pruža stručnu pomoć;
- 4) podataka, kao i neposrednim uvidom;
- 5) pisano upozori organ na nevršenje prenijetih, odnosno povjerenih poslova i naloži da, u određenom roku, obezbijedi izvršenje posla;
 - pisano upozori organ i odredi rok za otklanjanje nepravilnosti, kada utvrdi da prenijete, odnosno povjerenе poslove ne izvršava zakonito, pravilno i blagovremeno;
 - preduzima mjere odgovornosti.

Član 85

Kada organ ne postupi po upozorenju organa uprave iz člana 84 ovog zakona, organ uprave može, o trošku organa, neposredno obaviti pojedini zadatki iz prenijetih, odnosno povjerenih poslova.

Organ uprave mora postupiti na način iz stava 1 ovog člana kada propuštanjem obavljanja posla mogu nastati štetne posljedice za život i zdravlje ljudi, životnu sredinu ili imovinu i ostvarivanje prava i interesa građana.

Organ uprave donosi rješenje o troškovima iz stava 1 ovog člana.

Član 86

Organ uprave može predložiti Vladi da otpočne postupak za oduzimanje prenijetih, odnosno povjerenih poslova kada organ te poslove, i pored upozorenja, ne obavlja ili ih ne obavlja pravilno i ažurno.

Prenijete, odnosno povjerene poslove iz stava 1 ovog člana vrši nadležni organ uprave.

XI SREDSTVA ZA RAD ORGANA DRŽAVNE UPRAVE

Član 87

Kod utvrđivanja sredstava za vršenje redovne djelatnosti organa državne uprave vodiće se posebno računa o potrebi vršenja poslova kojima se obezbjeđuje ostvarivanje prava fizičkih i pravnih lica.

Član 88

Organi državne uprave samostalno raspolažu sredstvima za vršenje djelatnosti.

Član 89

Sredstva opreme obezbjeđuju se organima državne uprave u stvarima ili u novcu za nabavku opreme.

Član 90

Budžetom se mogu organima državne uprave, radi podmirivanja određenih društvenih potreba ili izvršavanja određenih zadataka, dodijeliti sredstva za posebne namjene, u skladu sa njihovom djelatnošću.

Sredstva za posebne namjene koriste se i sa njima se raspolaže na način utvrđen propisima i aktom kojim se sredstva obezbjeđuju.

Član 91

Organi državne uprave dužni su sredstva za rad koristiti tako da obezbijede što potpunije vršenje svojih funkcija, odnosno podmirivanje određenih društvenih potreba i izvršavanje određenih zadataka.

Član 92

Plate državnih službenika i namještenika uređuju se posebnim propisom.

Član 93

Za zakonito korišćenje sredstava organa državne uprave odgovorni su ministar, odnosno drugo ovlašćeno lice.

Član 94

Kontrolu zakonitosti korišćenja sredstava za rad organa državne uprave vrši Ministarstvo finansija, u skladu sa zakonom.

XII JAVNOST I TRANSPARENTNOST RADA ORGANA DRŽAVNE UPRAVE

Član 95

Ministarstva i organi uprave dužni su upoznati javnost o vršenju poslova iz svog djelokruga i izvještavati je o

svom radu putem sredstava javnog informisanja ili na drugi prigodan način.

Davanje određenih izvještaja i podataka može se uskratiti samo ako bi to predstavljalo, u skladu sa posebnim zakonom, povredu dužnosti čuvanja tajne (državne, vojne, službene) koje se odnose na zaštitu bezbjednosti i privatnosti građana.

Član 96

Organi državne uprave dužni su odrediti lice koje daje izvještaje, informacije i podatke o vršenju poslova organa državne uprave.

Državni službenici koji su ovlašćeni za pripremu odgovarajućih izvještaja, informacija i podataka lično su odgovorni za njihovu tačnost i blagovremenost.

Neovlašćeno davanje izvještaja, informacija i podataka ili davanje netačnih izvještaja, informacija i podataka predstavlja povredu službene dužnosti.

Član 97

Ministar je obavezan da u pripremi zakona, kojima se uređuju prava, obaveze i pravni interesi građana, tekst nacrtu zakona objavi putem sredstava javnog informisanja i uputi poziv svim zainteresovanim subjektima da iznesu primjedbe, predloge i sugestije.

Ministar može odlučiti da se i u pripremi drugih zakona sproveđe postupak javne rasprave.

Član 98

Ministarstva i organi uprave, kada održavaju savjetovanja ili druge oblike stručne obrade pitanja iz djelokruga, dužni su da to javno objave u sredstvima javnog informisanja i omoguće sredstvima javnog informisanja praćenje rada, savjetovanja ili drugog oblika stručne obrade pitanja.

XIIa KANCELARIJSKO POSLOVANJE

Član 98a

Kancelarijsko poslovanje organa državne uprave obuhvata prijem, evidentiranje, administrativno - tehničku

obradu i otpremanje akata, čuvanje predmeta, akata i drugog materijala i arhiviranje i čuvanje arhiviranih predmeta, kao i druga postupanja sa službenim materijalom.

Kancelarijsko poslovanje uređuje se propisom Vlade.

Član 98b

Propis iz člana 98a stav 2 ovog zakona primjenjuju državni organi, lokalna samouprava, kao i druga pravna lica kad vrše prenijete ili povjerene poslove državne uprave, ako zakonom nije drukčije propisano.

XIII IZUZEĆE I SUKOB NADLEŽNOSTI U UPRAVNIM STVARIMA

Član 99

O izuzeću službenog lica odlučuje ministar, odnosno starješina organa uprave.

O izuzeću ministra i starještine organa uprave odlučuje Vlada.

Član 100

Vlada rješava sukob nadležnosti
između:

- 1) ministarstava;
- 2) organa uprave;
- 3) ministarstava i organa uprave;
- 4) ministarstava i organa uprave i organa koji vrše poslove državne
uprave.

XIV PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 101

Podzakonski propisi na osnovu ovog zakona donijeće se u roku od jedne godine od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 101a

Podzakonski propisi doneseni na osnovu Zakona o državnoj upravi uskladiće se sa ovim zakonom u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

U roku iz stava 1 ovog člana donijeće se i propis iz člana 98 a stav 2 ovog zakona.

Član 102

Organizacija državne uprave, u skladu sa ovim zakonom, utvrdiće se u roku od jedne godine od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 103

Vršenje prenijetih i povjerenih poslova uskladiće se sa odredbama ovog zakona u roku od šest mjeseci od dana uspostavljanja nove organizacije vršenja poslova državne uprave.

Član 104

Stupanjem na snagu ovog zakona prestaje da važi Zakon o načelima organizacije državne uprave ("Službeni list

RCG", broj 56/93).

Član 105

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Republike Crne Gore."

9. Zakon o zaštitniku ljudskih prava i sloboda

282.

Na osnovu člana 88 tačke 2 Ustava Republike Crne Gore, donosim

U
K
A
Z

O PROGLAŠENJU ZAKONA O ZAŠTITNIKU LJUDSKIH PRAVA I SLOBODA ("Sl. list RCG", br. 41/03)

Proglašava se Zakon o Zaštitniku ljudskih prava i sloboda, koji je donijela Skupština Republike Crne Gore na drugoj sjednici prvog redovnog zasjedanja u 2003. godini, dana 8. jula 2003. godine.

Broj 01-441/2

Podgorica, 9. jul 2003.

godine Predsjednik

Republike Crne Gore,

Filip Vujanović, s.r.

Z
A
K
O
N

O ZAŠTITNIKU LJUDSKIH PRAVA I SLOBODA I. OSNOVNE ODREDBE

**Zaštitnik ljudskih prava i
sloboda**

Č
I
a
n

Ovim zakonom ustanovljava se Zaštitnik ljudskih prava i sloboda.

Zaštitnik ljudskih prava i sloboda (u daljem tekstu: Zaštitnik) štiti ljudska prava i slobode zajemčena Ustavom, zakonom, ratifikovanim međunarodnim ugovorima o ljudskim pravima i opšte prihvaćenim pravilima međunarodnog prava kada su povrijeđena aktom, radnjom ili nepostupanjem državnih organa, organa lokalne samouprave i javnih službi i drugih nosilaca javnih ovlašćenja (u daljem tekstu: organi).

Zaštitnik nema ovlašćenja u odnosu na rad sudova, osim u slučajevima utvrđenim ovim zakonom.

**Samostalnost i
nezavisnost**

Č
I
a
n

2

Zaštitnik je samostalan i nezavistan u vršenju svoje funkcije.

**Ustavnost i
zakonitost**

Č
I
a
n

3

Zaštitnik vrši svoju funkciju na osnovu Ustava i zakona i u svom radu pridržava se načela pravde i pravičnosti.

Dos
tup
nos
t

Č
I
a
n

Zaštitniku se može obratiti svako ko smatra da su aktom, radnjom ili nepostupanjem organa povrijeđena njegova prava ili slobode.

Zaštitnik može postupati i na svoju inicijativu.

Postupak pred zaštitnikom je besplatan.

**Javnost
rada**

Član 5

Rad Zaštitnika je javan, osim ako ovim zakonom nije drugčije određeno.

Javnost rada Zaštitnika obezbjeđuje se podnošenjem i objavljivanjem godišnjeg i posebnog izvještaja i na drugi način koji Zaštitnik odredi.

**Sjediš
te**

Član 6

Sjedište Zaštitnika je u Podgorici.

Zaštitnik može organizovati dane zaštitnika van svog sjedišta.

**Sredstv
a**

Član 7

Sredstva i uslove za rad Zaštitnika obezbjeđuje Republika Crna Gora.

II. IZBOR, PRESTANAK FUNKCIJE I RAZRJEŠENJE

Izbor

Član 8

Skupština Republike Crne Gore (u daljem tekstu: Skupština) bira Zaštitnika na predlog nadležnog radnog tijela

Skupštine, većinom glasova ukupnog broja poslanika.

U postupku utvrđivanja predloga kandidata za izbor Zaštitnika nadležno radno tijelo Skupštine obavlja konsultacije sa naučnim i stručnim institucijama, organima i predstavnicima civilnog sektora koji se bave pitanjima ljudskih prava i sloboda.

O pokretanju postupka predlaganja kandidata obavještava se javnost.

**Zamjenik
Zaštitnika**

Član 9

Zaštitnik ima najmanje jednog zamjenika Zaštitnika (u daljem tekstu: zamjenik). Odluku o broju zamjenika donosi Skupština, na predlog Zaštitnika.

Zamjenik obavlja poslove iz nadležnosti Zaštitnika.

Jedan od zamjenika bavi se i zaštitom manjinskih prava.

Izbor zamjenika

Član 10

Zamjenika bira Skupština na predlog Zaštitnika, većinom glasova ukupnog broja poslanika.

Mandat

Član 11

Zaštitnik i zamjenik biraju se na vrijeme od šest godina i nakon isteka mandata mogu biti još jedanput izabrani.

Uslovi za izbor

Član 12

Za Zaštitnika i zamjenika može biti biran državljanin Republike Crne Gore sa visokom stručnom spremom, iskustvom u oblasti ljudskih prava i sloboda i visokim ličnim i profesionalnim autoritetom.

Rok za izbor

Član 13

Postupak za izbor Zaštitnika pokreće se najkasnije tri mjeseca prije isteka mandata zaštitnika.

Imunitet

Član 14

Zaštitnik i zamjenik uživaju imunitet kao poslanici.

Zaštitnik i zamjenik ne mogu biti pozvani na odgovornost za mišljenje ili preporuku koju su dali u vršenju svoje funkcije.

Obaveza čuvanja tajnosti

Član 15

Zaštitnik i zamjenik obavezni su da čuvaju tajnost informacija ili ličnih podataka do kojih su došli kroz vršenje svoje funkcije.

Obaveza čuvanja tajnosti informacija i ličnih podataka ostaje na snazi i poslije prestanka funkcije,

odnosno razrješenja.

Nespojivost funkcije

Član 16

Zaštitnik i zamjenik ne mogu vršiti poslaničku i drugu javnu funkciju, niti profesionalno obavljati drugu djelatnost.

Zaštitnik i zamjenik ne mogu biti članovi ni saradnici organa političkih stranaka.

Ograničenja iz stava 1 ovog člana ne odnose se na naučnu, obrazovnu i umjetničku djelatnost, kao i na aktivnosti zaštićene autorskim pravima.

Zakletva

Član 17

Zaštitnik i zamjenik prije stupanja na funkciju polažu zakletvu koja glasi:

"Zaklinjem se da će svoju funkciju vršiti saglasno Ustavu i zakonu, da će štititi ljudska prava i slobode i da će se u radu pridržavati načela pravde i pravičnosti."

Zaštitnik polaže zakletvu pred Skupštinom, a zamjenik pred predsjednikom Skupštine.

**Zamjena
Zaštitnika**

Član 18

Zaštitnika, u slučaju odsutnosti, mijenja njegov zamjenik.

**Prestanak
funkcije**

Član 19

Zaštitniku, odnosno zamjeniku prestaje funkcija:

- 1) smrću;
- 2) istekom mandata;
- 3) ostavkom;
- 4) ispunjenjem uslova za starosnu penziju;
- 5) ako trajno izgubi sposobnost za vršenje funkcije;
- 6) ako postane član ili saradnik organa političke stranke;
- 7) prestankom državljanstva;
- 8) ako vrši poslaničku i drugu javnu funkciju ili profesionalnu djelatnost nespojivu sa tom funkcijom.

Kad nastupi neki od razloga za prestanak funkcije nadležno radno tijelo Skupštine o tome obavještava Skupštinu. Skupština svojim aktom konstatuje prestanak funkcije Zaštitnika i zamjenika.

**Razrješenje
zaštitnika**

Član 20

Zaštitnik se razrješava funkcije ako:

- 1) bude osuđen za krivično djelo koje ga čini nedostojnim za vršenje funkcije;
- 2) nestručno i nesavjesno obavlja svoju funkciju.

Postupak za razrješenje Zaštitnika pokreće se na inicijativu jedne trećine poslanika u Skupštini, a odluka o razrješenju donosi se većinom glasova ukupnog broja poslanika.

Prethodni postupak za utvrđivanje nestručnog i nesavjesnog obavljanja funkcije Zaštitnika vodi nadležno radno tijelo Skupštine, pružajući Zaštitniku mogućnost da se izjasni.

Nakon sprovedenog prethodnog postupka nadležno radno tijelo Skupštine daje Skupštini obrazloženi predlog odluke o inicijativi sa izjašnjenjem Zaštitnika.

Zaštitniku se pruža mogućnost da se na sjednici Skupštine izjasni o predlogu iz stava 4 ovog člana.

Razrješenje zamjenika

Član 21

Zamjenik se razrješava funkcije iz razloga utvrđenih za razrješenje Zaštitnika.

Zamjenik se razrješava na obrazloženi predlog Zaštitnika, većinom glasova ukupnog broja poslanika.

Uz predlog za razrješenje zamjenika, Zaštitnik je dužan da dostavi Skupštini izjašnjenje zamjenika na navode iz predloga za njegovo razrješenje.

Odluka o razrješenju

Član 22

Zaštitnik, odnosno zamjenik je razriješen funkcije danom donošenja odluke o njegovom razrješenju.

III. NADLEŽNOST I OVLAŠĆENJA

Nadležnost

Član 23

Zaštitnik ispituje povrede ljudskih prava i sloboda kada su povrijeđena aktom, radnjom ili nepostupanjem organa i preduzima aktivnosti, u skladu sa ovim zakonom, za njihovo otklanjanje.

Zaštitnik se bavi i opštim pitanjima od značaja za zaštitu i unaprjeđenje ljudskih prava i sloboda i ostvaruje saradnju sa odgovarajućim organizacijama i institucijama koje se bave ljudskim pravima i slobodama.

Posebna ovlašćenja za sudski postupak

Član 24

Zaštitnik će postupati po pritužbama koje se odnose na sudski postupak koji je u toku samo u slučaju odugovlačenja postupka, očigledne zloupotrebe procesnih ovlašćenja ili neizvršavanja sudskih odluka.

Učešće u zakonodavstvu

Član 25

Zaštitnik može dati inicijativu za izmjenu i dopunu pojedinih propisa, naročito radi njihovog usklađivanja sa međunarodno priznatim standardima u oblasti ljudskih prava i sloboda.

Zaštitnik daje mišljenje na nacrt zakona, drugog propisa ili opšteg akta ukoliko smatra da je to potrebno radi zaštite i unaprjeđenja ljudskih prava i sloboda.

Pokretanje postupka pred Ustavnim sudom

Član 26

Zaštitnik može dati predlog za pokretanje postupka pred Ustavnim sudom Republike Crne Gore za ocjenjivanje ustavnosti i zakonitosti propisa i opštih akata koji se odnose na ljudska prava i slobode.

Mišljenje tokom postupka

Član 27

Zaštitnik može dati mišljenje o zaštiti i unaprjeđenju ljudskih prava i sloboda, na zahtjev organa koji o tim pravima odlučuje, bez obzira na vrstu ili stepen postupka koji je u toku pred tim organom.

Ovlašćenja za zaštitu prava lica lišenih slobode

Član 28

Zaštitnik može da, bez najave, izvrši pregled svih prostorija u zatvorima i drugim mjestima gdje se nalaze lica lišena slobode.

Zaštitnik ima pravo da sa licima koja su lišena slobode razgovara bez prisustva službenih lica. Lica lišena slobode imaju pravo da pritužbu podnesu u zapečaćenoj koverti.

Pismena dobijena od lica koja su lišena slobode se odmah prosjeđuju Zaštitniku neotvarana i nepročitana, a na isti način se postupa i sa svakim odgovorom zaštitnika.

Prijem zaštitnika

Član 29

Predsjednik Republike, predsjednik Skupštine i predsjednik i članovi Vlade Republike Crne Gore, predsjednik opštine, glavnog grada i prestonice primiće, bez odlaganja, Zaštitnika na njegov zahtjev.

IV. POSTUPANJE

Povjerljivost

Član 30

Postupak pred Zaštitnikom je povjerljiv.

Lice koje podnese pritužbu ili učestvuje na bilo koji način u ispitivanju koje sprovodi Zaštitnik ne može zbog toga biti pozvano na odgovornost niti se, po tom osnovu, dovesti u nepovoljniji položaj.

Podnošenje pritužbe

Član 31

Svako ko smatra da su mu aktom, radnjom ili nepostupanjem organa povrijeđena ljudska prava i slobode može se obratiti Zaštitniku pritužbom.

Lice iz stava 1 ovog člana može se obratiti Zaštitniku i preko odgovarajućeg udruženja, odnosno organizacije kao i preko poslanika.

Pritužba se može podnijeti i usmeno na zapisnik kod Zaštitnika.

Pritužba

Član 32

Pritužba sadrži naziv organa na čiji se rad odnosi, opis povrede ljudskih prava i sloboda, činjenice i dokaze koji potkrjepljuju pritužbu, podatke o tome koja su pravna sredstva iskorišćena, lično ime i adresu podnosioca pritužbe i naznaku o tome da li je podnositelj saglasan da se njegovo ime otkrije u postupanju.

**Dopuna
pritužbe**

Član 33

Ako pritužba ne sadrži sve potrebne podatke, Zaštitnik može zatražiti da se pritužba dopuni u roku koji on odredi.

Postupanje po sopstvenoj inicijativi

Član 34

Zaštitnik postupa i po sopstvenoj inicijativi kada na osnovu pouzdanih informacija sazna da su aktom, radnjom ili nepostupanjem organa povrijeđena ljudska prava i slobode.

Ukoliko Zaštitnik započne postupanje po sopstvenoj inicijativi potrebna je saglasnost oštećenog .

Iscrpljivanje pravnih sredstava

Član 35

Zaštitnik može tražiti od podnosioca pritužbe da, prije njegovog postupanja po pritužbi, iscrpi druga pravna sredstva za otklanjanje povrede na koju podnosič pritužbe ukazuje, ukoliko smatra da je to efikasnije.

Rok za podnošenje pritužbe

Član 36

Pritužba se podnosi u roku od jedne godine od dana učinjene povrede ljudskih prava i sloboda, odnosno od dana saznanja o povredi.

Izuzetno, Zaštitnik može postupati i po isteku roka iz stava 1 ovog člana, ako ocijeni da je slučaj značajan.

Nepostupanje po pritužbi

Član 37

Zaštitnik neće postupiti po pritužbi:

- 1) ako je pritužba anonimna;
- 2) ako je podnijeta po isteku propisanog roka, izuzev u slučaju iz člana 36 stav 2 ovog zakona;

- 3) ako ne sadrži potrebne podatke, a podnositelj je u ostavljenom roku ne dopuni;
- 4) ako nijesu iscrpljena druga pravna sredstva za otklanjanje povrede na koja je podnositelj pritužbe uputio Zaštitnik;
- 5) ako je pritužba ponovljena, a nijesu podnijeti novi dokazi;
- 6) ako se radi o očiglednoj zloupotrebi prava podnošenja pritužbe.

Obavještenje

e

Član 38

Zaštitnik obaveštava podnositelja pritužbe o razlozima za nepostupanje po pritužbi i ukazuje na mogućnost za eventualno ostvarivanje zaštite njegovih prava pred drugim organom.

**Dostavljanje
pritužbe**

Član 39

Kada Zaštitnik ocijeni da pritužba ispunjava uslove za postupanje o tome obavještava podnosioca pritužbe i starješinu organa na čiji se akt, radnju ili nepostupanje pritužba odnosi.

U obavještenju starješini organa Zaštitnik navodi sadržinu pritužbe i određuje rok, koji ne može biti kraći od osam dana, u kome je starješina organa dužan da se izjasni na navode iz pritužbe.

Ako Zaštitnik ocijeni da izjašnjenje starještine organa ne sadrži sve potrebne podatke može zatražiti dodatne podatke i informacije u roku koji on odredi.

Obaveze organu

Član 40

Organ je dužan da Zaštitniku, na njegov zahtjev, stavi na raspolaganje sve podatke i obavještenja iz svoje nadležnosti, bez obzira na nivo tajnosti i da mu omogući slobodan pristup svim prostorijama.

Ukoliko organ ne postupi po zahtjevu Zaštitnika u određenom roku, mora bez odlaganja iznijeti razloge zbog kojih nije postupio po zahtjevu.

Organ je dužan da omogući Zaštitniku, na njegov zahtjev, neposredan uvid u službene spise, dokumentaciju, podatke, kao i da mu dostavi kopije traženih spisa i dokumenata, saglasno pravilima o rukovanju službenim spisima i dokumentima.

Nepostupanje po zahtjevu Zaštitnika smatra se kao ometanje njegovog rada i o tome zaštitnik može da obavijesti neposredno viši organ, Skupštinu ili javnost.

Obavezna saradnja

Član 41

Svi organi su dužni da Zaštitniku, na njegov zahtjev, pruže adekvatnu pomoć.

Obustava ispitivanja

Član 42

Zaštitnik neće nastaviti ispitivanje po pritužbi, ako:

- 1) utvrdi da je nakon podnošenja pritužbe pokrenut sudski postupak;

- 2) podnositac pritužbe ne sarađuje u postupku;
- 3) podnositac pritužbe povuče pritužbu;
- 4) organ u međuvremenu otkloni učinjenu povredu.

**Stručnjaci i
svjedoci**

Član 43

Zaštitnik može pozvati radi ispitivanja svako lice, kao stručnjaka ili svjedoka, koje posjeduje odgovarajuća znanja, odnosno informacije o navodima iz pritužbe.

Lica iz stava 1 ovog člana dužna su da se odazovu pozivu.

**Konačno
mišljenje**

Član 44

Nakon postupanja po pritužbi Zaštitnik daje konačno mišljenje.

Konačno mišljenje sadrži nalaz o tome da li je, na koji način i u kojoj mjeri došlo do povrede ljudskih prava i sloboda podnosioca pritužbe, preporuku o tome šta treba preuzeti da bi se otklonila povreda kao i rok za postupanje organa.

Organ na čiji rad se pritužba odnosi obavezan je da Zaštitniku, u roku koji on odredi, dostavi izvještaj o preduzetim radnjama radi izvršenja preporuke date u konačnom mišljenju.

Ukoliko organ ne postupi po preporuci, Zaštitnik se može obratiti javnosti, neposredno višem organu ili o tome podnijeti poseban izvještaj.

Inicijativa

Član 45

Zaštitnik može nadležnom organu da podnese inicijativu da se protiv lica, čijim radom je prouzrokovana povreda ljudskih prava i sloboda, pokrene disciplinski postupak, odnosno da se pokrene postupak za razrješenje.

Godišnji izvještaj o radu

Član 46

Zaštitnik podnosi Skupštini godišnji izvještaj o radu.

Na zahtjev Skupštine, Vlada Republike Crne Gore (u daljem tekstu: Vlada) je dužna da se izjasni o godišnjem izvještaju o radu Zaštitnika.

Godišnji izvještaj o radu sadrži, naročito, opšti statistički prikaz svih predmeta po kojima je postupao, opštu ocjenu o stanju ljudskih prava i sloboda u Republici Crnoj Gori i preporuke i mjere koje Zaštitnik predlaže za otklanjanje uočenih propusta.

Godišnji izvještaj o radu dostavlja se najkasnije do 31. marta tekuće godine za prethodnu godinu. Godišnji izvještaj o radu mora se učiniti dostupnim javnosti .

Poseban izvještaj

Član 47

Zaštitnik može da podnese Skupštini poseban izvještaj, ako ocijeni da to zahtijevaju naročito važni razlozi. Poseban izvještaj iz stava 1 ovog člana mora se učiniti dostupnim javnosti.

V. PRAVA ZAŠTITNIKA

Zarada

Član 48

Zaštitnik ima pravo na zaradu u visini koja je određena za predsjednika Ustavnog suda Republike Crne Gore. Zamjenik ima pravo na zaradu u visini koja je određena za sudiju Ustavnog suda Republike Crne Gore.

Ostala prava

Član 49

Zaštitnik i zamjenik ostvaruju druga prava iz rada i po osnovu rada u skladu sa propisima kojima su ova pitanja uređena za republičke funkcionere.

VI. FINANSIRANJE ZAŠTITNIKA

Finansijska sredstva za rad

Zaštitnika Član 50

Sredstva za rad Zaštitnika određuju se u posebnom razdjelu budžeta Republike Crne Gore. Predlog ovog razdjela budžeta Republike utvrđuje Zaštitnik i dostavlja ga Vladi.

VII. STRUČNA SLUŽBA

Obrazovanje Stručne

službe Član 51

Za vršenje stručnih i administrativnih poslova Zaštitnik obrazuje Stručnu službu. Stručnom službom rukovodi sekretar.

Sekretara postavlja i razrješava Zaštitnik.

Akt o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Stručne službe donosi zaštitnik, uz prethodno mišljenje nadležnog radnog tijela Skupštine.

Zaposleni u Stručnoj službi

Član 52

Na zaposlene u Stručnoj službi primjenjuju se propisi o državnim službenicima.

VIII. PRAVILA O RADU

Pravila o radu

Član 53

Zaštitnik donosi Pravila o radu kojima se bliže utvrđuje način rada i postupanja. Pravila o radu objavljaju se u "Službenom listu Republike

Crne Gore".

IX. KAZNENE ODREDBE

Prekršaj

Član 54

Novčanom kaznom od desetostrukog do dvadesetostrukog iznosa minimalne zarade u Republici kazniće se za prekršaj :

- 1) odgovorno lice u organu koje ne postupi po zahtjevu Zaštitnika u određenom roku (član 40);
- 2) lice koje se ne odazove pozivu Zaštitnika (član 43).

X. PRELAZNE I ZAVRŠNE

ODREDBE Član 55

Postupak za izbor Zaštitnika biće sproveden u roku od tri mjeseca od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Č
l
a
n

5
6

Zaštitnik će postupati u slučajevima povrede ljudskih prava i sloboda do kojih je došlo od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Č
l
a
n

5
7

Zaštitnik je dužan da doneše podzakonska akta u skladu sa ovim zakonom u roku od tri mjeseca od dana stupanja na funkciju.

Č
l
a
n

5
8

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Republike Crne Gore".

10. Nacionalna trening strategija za lokalnu samoupravu u Crnoj Gori

European Union

European Agency for
Reconstruction

Zajednica Opština
Crne Gore

EU-funded project managed by the European Agency for
Reconstruction and implemented by the Council of Europe

COUNCIL
OF EUROPE CONSEIL
DE L'EUROPE

Organization for Security and Co-
operation in Europe

Mission to Montenegro

Crna Gora
Ministarstvo unutrašnjih
poslova
i javne uprave

NACIONALNA TRENING STRATEGIJA ZA LOKALNU SAMOUPRAVU U

CRNOJ GORI

Nacrt jun 2008.

UPRAVLJAČKI KOMITET

Br.	IME	POZICIJA	KONTAKT
1.	Tarzan Milošević	Predsjednik opštine Bijelo Polje	protokolso@cg.yu
2.	Dejan Mandić	Predsjednik opštine Herceg Novi	hnovi@cg.yu
3.	Vuka Golubović	Predsjednik opštine Berane	berane@cg.yu
4.	Veselin Bakić	Predsjednik opštine Andrijevica	so_andrijevica@cg.yu
5.	Stanko Marić	Sekretar Zajednice opština Crne Gore	uom@cg.yu
6.	Branislav Lekić	Ministarstvo za ekonomski razvoj	lekitic@mn.yu
7.	Svetlana Vuković	Direktor Uprave za kadrove	svetlana.vukovic@uzk.cg.yu
8.	Hamdija Šarkinović	Ministarstvo unutrašnjih poslova i javne uprave	mup.kabinet@cg.yu
9.	Vladislav Karadžić	Ministarstvo finansija	vladislav.karadzic@mf.mn.yu
10.	Aleksandra Redžić	Konsultant SNV-a	aredzic@snvworld.org
11.	Raffaella Zoratti	Predstavnik OEBS-a	raffaella.zoratti@osce.org
12.	Regina de Dominicis	Predstavnika EAR-a	regina.de-dominicis@ear.europe.eu
13.	Silvia Ivanova	Predstavnika SE	sylvia.ivanova@coe.int

Konsultanti: Goran Đurović, Cezary Trutkowski, John Jackson

SADRŽAJ**STRANICA**

1. Pisma	3
2. Kratak pregled	4
3. Poglavlje 1: Uvod	6
4. Poglavlje 2: Opseg Nacionalne trening strategije	10

5. Poglavlje 3: Nalazi Procjene potreba za obukama	12
6. Poglavlje 4: Strateški ciljevi i zadaci	15

PISMA OBAVEZIVANJA

MINISTARSTVA UNUTRAŠNJIH POSLOVA I JAVNE UPRAVE:

ZAJEDNICE OPŠTINA:

SAVJETA EVROPE:

SNVa:

KRATAK PREGLED

STRATEŠKI CILJEVI I ZADACI NACIONALNE TRENING STRATEGIJE

- 1. Izgradnja kapaciteta lokalne samouprave za vršenje dobre lokalne uprave.**
 - 1.1 Uspostaviti kapacitete za upravljanje kadrovima u jedinicama lokalne samouprave.
 - 1.2 Utvrditi standarde upravljanja kadrovima u lokalnim samoupravama.
 - 1.3 Obezjediti odgovarajuću primjenu važećih propisa i standarda o zapošljavanju i napredovanju lokalnih službenika i namještenika (u daljem tekstu: lokalni službenik) i eliminisati politički uticaj.
 - 1.4 Uvesti sistem ocjenjivanja rada lokalnih službenika.
 - 1.5 Uspostaviti interne sisteme za pružanje obuka u lokalnim samoupravama.
- 2. Izgradnja kapaciteta Zajednice opština Crne Gore (u daljem tekstu: Zajednica opština) radi podrše jačanja kapaciteta jedinicama lokalne samouprave (da nadgleda realizaciju NTS).**
 - 2.1 Osigurati održivost realizacije NTS u Zajednici opština.
 - 2.2 Kreirati institucionalne kapacitete u Zajednici opština za realizaciju NTS.
- 3. Razvoj profesionalnog okruženja za obuke.**
 - 3.1 Uspostaviti sistem osiguranja kvaliteta.
 - 3.2 Uspostaviti biblioteku materijala o obukama.
 - 3.3 Uspostaviti kapacitete za izradu programa obuka.
 - 3.4 Uspostaviti sistemski pristup ocjenjivanja programa obuka.
- 4. Unapređenje zakonskog i finansijskog sistema lokalne samouprave.**
 - 4.1 Utvrditi odgovarajući radno-pravni status lokalnih službenika.
 - 4.2 Utvrditi odgovarajući pravni okvir za izbor odbornika.
- 5. Stvaranje institucionalnog okvira za obuke.**
 - 5.1 Osnovati Nacionalni savjet za obuke lokalne samouprave (Zajednica opština, Ministarstvo unutrašnjih poslova i javne uprave (u daljem tekstu: Ministarstvo), Uprava za kadrove).
 - 5.2 Ojačati kapacitete Uprave za kadrove za pružanje podrške profesionalnim obukama za lokalnu samoupravu.

POGLAVLJE 1 UVOD

IZAZOV

Lokalna samouprava u Crnoj Gori suočava se sa nekoliko ključnih izazova:

1. Zahtjev za većom **decentralizacijom**. Ostvarivanje ovog zahtjeva, s jedne strane, predstavlja odgovornost Vlade, koja treba da utvrdi nove poslove, sredstva i imovinu za lokalnu samoupravu, u skladu sa Evropskom poveljom o lokalnoj samoupravi i s druge strane, jedinica lokalne samouprave koje treba da pokažu svoju odgovornost za efektivno i efikasno vršenje poslova, kao i odgovornost za raspolaganje rastućim sredstvima.

„Lokalna samouprava znači pravo i odgovornost lokalnih vlasti da, u skladu sa zakonom, regulišu i upravljaju značajnim dijelom javnih poslova u sopstvenoj nadležnosti u interesu lokalnog stanovništva.“

Član 3. Evropske povelje o lokalnoj samoupravi

2. **Očekivanja** lokalnog stanovništva, organizacija i preduzetnika se povećavaju. Oni vide da se standardi i kvalitet života građana, organizacija i preduzetnika, u dobro organizovanoj i obučenoj lokalnoj samoupravi se poboljšavaju. Internet i mas-mediji ih izlažu širem svijetu. Od lokalne samouprave žele da napravi korak naprijed, da obezbjedi poslove i usluge u njihove zajednice i da poboljša njihove standarde življenja.
3. Evropske **integracije** pojačavaju motivisanost u cijeloj zemlji. Evropski standardi se smatraju neophodnim, posebno, za privlačenje biznisa i investicija, zaštitu životne sredine i poboljšanje zdravstvenog sistema. Lokalna samouprava ima ključnu ulogu u poboljšanju standarda pružanja javnih usluga.

KAPACITET

Koliki su kapaciteti lokalne samouprave da svoje poslove vrši na efektivan način, ostvari očekivanja građana, kao i unaprijedi pružanje javnih usluga? U okviru neke organizacije, kapaciteti proizilaze, naročito, od zaposlenih i odgovornog rukovodstva. Jedinice lokalne samouprave su složene. Njihovi kapaciteti, takođe, zavise i od sposobnosti predsjednika opštine/gradonačelnika i skupštine opštine/grada da angažuju lokalno stanovništvo i organizacije da konstruktivno sarađuju i odrede odgovarajući politički pravac. Oni moraju da preuzmu posebnu odgovornost za **unapređenje rada**, zbog toga što se ne suočavaju sa konkurenčkim izazovima privatnog sektora.

Ako jedinice lokalne samouprave žele da prevaziđu izazove sa kojima se susreću i poboljšaju standarde lokalnog stanovništva, moraju da edukuju svoje službenike, kao i njihove rukovodeće i upravljačke sposobnosti.

Zaposleni su najznačajnija imovina neke organizacije.

Lokalni službenici

Lokalni službenici moraju biti prilagođeni novim uslovima rada. Moraju se zapošljavati službenici sa neophodnim iskustvom i motivisanošću za vršenje sopstvenih poslova. Oni sebe moraju doživljavati kao dio šireg tima, koji je posvećen pružanju javnih usluga i moraju osjećati da njihovi prepostavljeni imaju povjerenja u njih i da će ih podržati u radu. S njima treba postupati kao sa značajnom imovinom jedinice lokalne samouprave. Treba prepoznavati dobro vršenje poslova. Loše vršenje poslova je neprihvataljivo. Ako službenici dobro ne obavljaju poslove, mora im se pomoći da se usavrše ili moraju biti podvrgnuti disciplinskim postupcima.

Rukovodstvo i upravljanje

Dobra lokalna samouprava ne može biti bez dobrog rukovodstva i upravljanja. Dobro rukovodstvo stvara i širi viziju o tome u kom pravcu lokalna samouprava želi da ide, šta želi da postigne i kako da stigne do željenog cilja. Dobro rukovodstvo stvara organizacionu strukturu koja razvija

odgovornost lokalnih službenika za dobru lokalnu upravu; podspješuje lokalno stanovništvo i organizacije na učešće u donošenju odluka, obezbjeđuje da lokalna samouprava bude etična i da reaguje na sve izazove i privlači partnerske organizacije, kako bi se podjelio izazov u vršenju dobre lokalne uprave.

Dobra uprava delegira službenicima ovlašćenja i odgovornosti , što ih podstiče da daju sve od sebe i ostvare ciljeve boljeg pružanja javnih usluga i da vrše poslove na dobar način i usavršavaju se u oblastima gdje je moguće kvalitetnije vršenje poslova. Nadalje, teži najboljim praksama, odobrava inovativnost i promjene i sluša korisnike usluga da bi dobila povratne informacije i naučila iz iskustva.

16 ODGOVORNOSTI RUKOVODIOCA

- 1. Obezbjediti da zaposleni budu u potpunosti svjesni odgovornosti i indikatora rada.**
- 2. Obezbjediti da zaposleni budu svjesni strateških izazova i prioriteta jedinice lokalne samouprave.**
- 3. Stvoriti okruženje u kome zaposleni primaju svu podršku koja im je potrebna za dobar posao (tj. IT, savjet, pristup podacima, kontakti, podučavanje, obuka, budžetiranje...).**
- 4. Stvoriti kulturu u kojoj zaposleni žele da vas obavještavaju o napretku i uključuju u rješavanje problema.**
- 5. Stvoriti osjećaj timskog rada, kako bi se obezbjedila maksimalna saradnja između zaposlenih.**
- 6. Na najbolji način koristi vještine osoba sa invaliditetom.**
- 7. Pružati, po potrebi, pomoć zaposlenima u vertikalnoj, horizontalnoj i spoljašnjoj komunikaciji.**
- 8. Rukovoditi sistemom ocjenjivanja rada, zasnovanog na rezultatima, u kojem zaposleni teže stalnom usavršavanju u svom radu, kroz lične planove razvoja.**
- 9. Pohvaliti zaposlene kada urade dobro posao.**
- 10. Informisati zaposlene o širem razvoju, kako u organizaciji, tako i u zajednici.**
- 11. Pomoći zaposlenima da spoznaju svoje prednosti i slabosti i da, na taj način, preuzmu odgovornost za sopstveno usavršavanje.**
- 12. Uiliti zaposlenima osjećaj za ličnu i timsku disciplinu i eliminisati loše radne navike.**
- 13. Dati zaposlenima dovoljno prostora, u okviru usaglašenih parametara, kako bi bili kreativni i tragali za inovativnim pristupima izazovima sa kojima se suočavaju.**
- 14. Istraživati najbolje prakse iz drugih jedinica lokalne samouprave i iz drugih**

zemalja i širiti ih među svojim zaposlenima.

15. Podsticati zaposlene da traže povratne informacije od korisnika usluga i društvenih grupa, kako bi, u najvećoj mogućoj mjeri, mogli da odgovore na njihove potrebe.

16. Obezbjediti da se zaposleni etički ponašaju u svom radu i da se onemogući nastavak lošeg rada.

Politički pravac

Izabrani predstavnici vrše poslove u interesu stanovništva kome služe i obezbjeđuju da lokalna samouprava zadovolji lokalne potrebe. Izabranim predstavnicima se mora omogućiti da ostvaruju svoju punu **predstavničku** ulogu. To zahtjeva postojanje partnerstva i dobrih odnosa između predsjednika opštine/gradonačelnika i predsjednika skupštine opštine/grada. Odbornici treba da razumiju rad lokalnih službenika, a lokalni službenici treba da razumiju prioritete odborinika. Predsjednik opštine/gradonačelnik treba da obezbjedi takvo rukvodstvo koje će lokalne službenike usmjeriti na rješavanje ključnih prioriteta u opštini i većem nivou pružanja usluga građanima i pravnim licima. Odbornici, takođe, treba da su usmjereni ka obezbjeđivanju boljeg kvaliteta života i rada u lokalnoj zajednici.

INSTITUCIONALNI OKVIR

Zajednica opština Crne Gore

Zajednica opština Crne Gore (u daljem tekstu: Zajednica opština) zastupa interese jedinica lokalne samouprave, koju su je osnovale i obezbjeđuju joj sredstva za finansiranje. Organi Zajednice donose planove i programe rada, imenuju predstavnike lokalnih samouprava u organima i tijelima Zajednice i organima i tijelima koje osnivaju državni organi i vrše nadzor nad njenim radom.

Zajednica opština se nalazi u centru mreže organizacija koje se bave lokalnom samoupravom. Zajednica inicira Vladi zakonske promjene u cilju unapređenja lokalne samouprave, kao i pojedinih sektorskih zakona od značaja za vršenje poslova iz okvira prava i dužnosti lokalne samouprave. Ona može da kanališe spoljna sredstva za lokalne prioritete; podiže reputaciju lokalne samouprave

u medijima i javnosti i predstavlja jedinice lokalne samouprave na nacionalnom i međunarodnom nivou.

Zajednica opština, takođe, može da ima značajnu ulogu u pružanju pomoći jedinicama lokalne samouprave da unaprijede svoju efikasnost i efektivnost. **Zajednica može da izradi programe za unapređenje rukovođenja u lokalnoj samoupravi, podizanja nivoa stručnosti i izgradnje kapaciteta zaposlenih u lokalnoj samoupravi**, da pokreće kampanje za podsticanje većeg učešća građana u procesu odlučivanja na lokalnom nivou, da iskoristi sredstva zainteresovanih subjekata za bolje vršenje poslova lokalne samouprave, kao i da privuče najbolje prakse iz Evrope i šire.

Ministarstvo unutrašnjih poslova i javne uprave

Ministarstvo unutrašnjih poslova i javne uprave (u daljem tekstu: Ministarstvo) ima vodeću ulogu i odgovornost u izradi odgovarajuće **politike i zakonskog okvira** za lokalnu samoupravu. Ministarstvo treba da **prati ostvarivanje** lokalne samouprave i analizira probleme i ključne prepreke u funkcionisanju i radu organa lokalne samouprave; da sarađuje sa Zajednicom opština u pomaganju jedinicama lokalne samouprave radi pružanja dobrih javnih usluga, da sarađuje sa nadležnim ministarstvima i drugim državnim organima, kako bi se zadovoljile potrebe i kapaciteti lokalnih samouprava u vršenju poslova iz sopstvene nadležnosti ili posvova koji su prenijeti ili povjereni lokalnoj samoupravi radi pružanja javnih usluga prema višim standardima.

Ministarstvo treba da, naročito, blisko sarađuje sa Ministarstvom finansija, ne samo u izradi odgovarajućeg fiskalnog okvira za lokalnu samoupravu, već i u obezbeđenju finansijske nadoknade, kako bi alokacija sredstava lokalnoj samoupravi odgovarala poslovima koji su joj prenešeni i njenim odgovornostima za ekonomski i socijalni razvoj, kao i za unapređenje životne sredine. Možda treba, posebno, prenijeti namjenska sredstva jedinicama lokalne samouprave za obuke.

Uprava za kadrove

Uprava za kadrove posjeduje **iskustvo i stručnost** u unapređenju upravljanja i razvoja kadrova za pružanje usluga građanima na nacionalnom nivou. To iskustvo i stručnost mogu se staviti u službi lokalne samouprave radi pomoći ministarstvima da razumiju na koji način da efektivnije sarađuju sa jedinicama lokalne samouprave. Uprava može sarađivati sa Zajednicom opština na izgradnji kadrovskih sistemâ, kojima bi se unaprijedilo vršenje lokalne samouprave. **Uprava može dati**

doprinos okruženju za obuke, u kome se obuke, u skladu sa potrebama, planiraju i sprovode prema profesionalnim standardima.

Organizacije za pružanje obuka

Nekoliko nevladinih organizacija pruža obuke lokalnoj samoupravi, čime doprinose unapređenju vršenja poslove lokalne samouprave i jačanju lokalne demokratije. Generalna je ocjena da kvalitet obuka koji pružaju različiti subjekti oscilira. Pružaoci obuka se moraju ojačati i podspješivati nove organizacije za pružanje obuka. Samo ako postoji **jako tržište obuka**, na kome pružanje obuka prati potrebe za istima, jedinice lokalne samouprave će imati potreban izbor za podizanje standarda pružanja obuka.

POGLAVLJE 2 DJELOKRUG NACIONALNE TRENING STRATEGIJE

Obuka može značajno da doprinese podizanju nivoa stručnosti lokalnih službenika i izabranih predstavnika, kojima su potrebna nova znanja i ključne vještine za vršenje svojih poslova. Djelokrug potrebnih znanja i dodatnih vještina je širok, i proteže se od razvoja upravljanja i odgovornog rukovođenja do upotrebe interneta i ostvarivanja komunikacije sa javnošću.

Međutim, lokalni službenici i izabrani predstavnici moraju da žele da uče i da vide koristi od učenja. Lokalna samouprava treba da postane "**organizacija za učenje**" koja ima veće razumjevanje za potrebe lokalnih zajednica, uči iz najboljih praksi i razvija stručnost neophodnu za zadovoljenje tih potreba.

Svako radno mjesto koje lokalna samouprava stvori, svaki posao koji privuče, svaka osoba koju obuči u radnim vještinama – sve to predstavlja prekretnicu u pravcu razvoja lokalne zajednice koja prati zahtjeve modernog i dinamičnog društva.

Neophodno je zaposliti službenike koji ispunjavaju uslove precizno utvrđenih opisa poslova i mogu da odgovore zahtjevima za njihovo vršenje. Mora se utvrditi sistem plata za službenike koji lokalnu samoupravu čini atraktivnom. Takođe, mora postojati sistem ocjenjivanja vršenja poslova, kako bi se utvrdili jasni ciljevi rada, ocjenilo vršenje poslova u odnosu na date ciljeve i prepoznale oblasti u kojima je potrebna dodatna obuka. Pored toga, neophodno je da postoji organizaciona struktura koja ne suzbija energiju zaposlenih, zbog birokratije, kao i da se sprovodi disciplinski postupak protiv zaposlenih zbog lošeg vršenja poslova.

Naldežnosti rukovodećih struktura moraju biti jasne i međusobno usklađene, tako da mogu da rade kao tim u pružanju dobre lokalne uprave u interesu lokalnog stanovništva. Predsjednik opštine/gradonačelnik, skupština opštine/grada, glavni administrator i starješine organa lokalne uprave moraju prepoznati svoje uloge. Rukovodioci moraju stvoriti okruženje u kome službenici mogu efektivno da sarađuju i postižu rezultate. **Službenici moraju uvijek da teže da unaprijede svoj rad.**

Sadržaj Nacionalne trening strategija ne predstavlja samo pružanje obuka. Ista predpostavlja zakone i propise kojima se utvrđuje okvir za uloge, nadležnosti i obaveze službenika i izabralih predstavnika. **Zakonske smetnje koje umanjuju kapacitete jedinica lokalne samouprave u vršenju poslova moraju se otkloniti.** Treba poboljšati zakonske propise koji utvrđuju odgovarajući okvir za vršenje dobre uprave i treba obezbjediti primjenu propisa koji pruža takav okvir. **Za obuke se moraju obezbjediti odgovarajuća sredstva**, jer će u suprotnom, obuka biti manje efektivna.

Programi obuka zauzimaju mjesto u širem **profesionalnom okruženju za obuke**. Jedinice lokalne samouprave moraju prepoznati sopstvenu odgovornost za kadrove i razvoj lokalnih kapaciteta za obuke; moraju se utvrditi: potrebe za obukama, izraditi programi obuka, obezbjediti dostupnost podataka o obukama; dok treneri moraju biti adekvatno obučeni. Sve ovo povećava efektivnost obuka.

O društvu možeš suditi po tome kako se stara o svojoj omladini i starim licima. Da li svaka mlada osoba ima priliku da napravi dobar život? Da li stara lica mogu da se raduju penziji, kada mogu, dostojanstvena i s poštovanjem, da uživaju u poznim godinama? Lokalna samouprava će biti zapamćena po prilikama koje stvara za omladinu i uslovima koje obezbeđuje za stara lica i lica sa posebnim potrebama (ranjivu populaciju).

Odgovornost za izradu programa obuka i stvaranje profesionalnog okruženja za obuke nije isključivo pravo samo jedne institucije. Monopoli su rijetko efektivni. Bolje je da **više subjekata - Zajednica opština, Ministarstvo, Uprava za kadove i drugi pružaoci obuka - imaju ulogu u tom procesu**. Predloženo je da Zajednica opština ima vodeću ulogu, zbog njenog legitimiteta i autoriteta kod jedinica lokalne samouprave. Uloga Ministarstva je predložena zbog njegove odgovornosti za politiku, zakonski i finansijski okvir za lokalnu samoupravu i odnosa sa drugim ministarstvima koji se bave poslovima lokalne samouprave. Uloga Uprave za kadrove je predložena zbog njenog iskustva i stručnosti u razvoju i obučavanju kadrova u državnim organima.

POGLAVLJE 3 NALAZI PROCJENE POTREBA ZA OBUKAMA

Procjena potreba za obukama (PPO) bila je prvi korak u pripremi Nacionalne trening strategije (NTS) za lokalnu samoupravu. PPO je bila zasnovana na (I) intervjuima i diskusijama sa ključnim lokalnim službenicima i izabranim predstavnicima, (II) istraživanju, koje je sprovedeno u svim jedinicama lokalne samouprave, (III) bilateralnim razgovorima sa ključnim zainteresovanim subjektima i (IV) analizi pravnog okvira. Na taj način, stvorena je čvrsta osnova za izgradnju sistema obuka.

Sistem treba da se **rukovodi potrebama za obukama**. Obuke treba da odgovore kako na opšte potrebe lokalnih samouprava za stručnošću, tako i za potrebe za ličnim obukama i usavršavanjem službenika i izabranih predstavnika; a programi koji odgovaraju ovim potrebama treba da se izrade nakon usvajanja NTS i utvrđivanja sistema obuka.

Jedinice lokalne samouprave treba da razviju odgovarajuću funkciju za kadrove, koja bi **djelovala bez političkog uticaja**. Taj organ bi preuzeo odgovornost za zapošljavanje kvalitetnog kadra, po merit sistemu (sistem zasluga), otpuštanje neproduktivnog i obezbeđivanje da službenici pohađaju odgovarajuće obuke i dobro vrše poslove.

Ne postoji potreba za osnivanjem nove institucije za obuke lokalne samouprave, već treba na najbolji način iskoristiti postojeće institucije. Uprava za kadrove može, uz dodatne kapacitete, da pruži široko iskustvo o obukama lokalne samouprave. Zajednica opština treba da iskoristi svoj legitimitet i autoritet da stvori sopstvenu jedinicu za obuke kako lokalnih službenika, tako i izabranih predstavnika, i da preuzme odgovornost za sprovođenje NTS. To je jedini način održivosti.

NTS treba da iskoristi postojeće pružaoce obuka i stvori mogućnosti za nove. Treba uvesti sistem osiguranja kvaliteta, kako bi se obezbjedilo postizanje visokih standarda obuka i eliminisanje loših obuka. Pružaoce obuka treba podstićati da jačaju sopstvene kapacitete i stručnost.

Obuke se sprovode unutar pravnog i institucionalnog okvira. Pojedini djelovi pravnog okvira predstavljaju prepreku za dobru lokalnu samoupravu i treba da se izmjene, što je obaveza Vlade.

U ostalim slučajevima, odnosna legislativa je odgovarajuća ali se ne sprovodi Rješavanje toga pitanja je, prvenstveno, na opštinama i Zajednici opština.

OSNOVNI PROBLEMI SA KOJIMA SE SUOČAVA LOKALNA SAMOUPRAVA

(iz Procjene potreba za obukama)

- *slabo poznavanje propisa ;*
- *propisi su previše komplikovani da bi se mogli tumačiti i sprovoditi;*
- *prisutan je nedostatak profesionalnih i stručnih kadrova, naročito u oblasti strateškog planiranja, inspekcija i urbanizma;*
- *zarade službenika su neadekvatne, što vodi ka slaboj motivisanosti;*
- *problemi u učestovanju u IPA programima;*
- *problemi prilikom donošenja i sprovođenja Prostornog plana;*
- *prekobrojna nelegalna gradnja, što otežava rad opštinskih inspekcija;*
- *neadekvatna komunalna infrastruktura;*
- *ne postoji lokalno odjeljenje za evropske integracije, ni preduzetnički centri;*
- *nedostatak planske dokumentacije;*
- *EU propisi nisu adekvatno prilagođeni crnogorskim prilikama;*
- *Ijeti, gužve dodatno uslovljavaju dugo radno vrijeme;*
- *katastri nepokretnosti su neodgovarajući i ne ažuriraju se redovno;*
- *neadekvatno organizovani pojedini građanskim biroi;*
- *neobavještenost lokalnog stanovništva o postupcima;*
- *ne postoje knjige žalbi ili drugi sistemi komunikacije sa građanima;*
- *građani ne pokazuju interesovanje za učešće u donošenju odluka;*
- *organizacija rada je veoma loša i većina službenika nema dobre "radne navike";*
- *građani, uglavnom, imaju slobodan pristup svim kancelarijama bez protokola, pa se rad u kancelariji prekida i ne može da se vrši pravilno;*
- *odbornici stavljaju interes političkih partija iznad javnog interesa i dobre lokalne uprave.*

U PPO-u su date sledeće ključne preporuke:

- *Opštine treba da formiraju efektivne organe za upravljanje kadrovima; uz pomoć Zajednice opština kroz pružanje usluga u dotoj oblasti.*
- *Lokalni službenici treba da se podvrgnu ocjenjivanju.*
- *Postupci zapošljavanja i napredovanja treba da budu transparentni i lišeni političkog uticaja.*
- *Treba utvrditi sistem osiguranja kvaliteta da bi se obezbjedio okvir za ključne programe obuka, programe obučavanje trenera, itd.*
- *Treba dati visok prioritet programima u sledećim oblastima:*
 - *Razvoj odgovornog rukovođenja;*
 - *Učešće građana;*
 - *Upravljanje i organizacija;*
 - *Ubiranje prihoda i upravljanje imovinom i budžetom;*
 - *Lokalni ekonomski razvoj.*
- *Zajednica opština treba da preuzme vodeću odgovornost za sprovođenje NTS. U tom cilju, Zajednica treba da formira jedinicu za obuke koja bi obuhvatala centar za resurse, pružanje specijalizovanih obuka, umrežavanje trenera, informativni servis, izradu programa obuka , itd.*
- *Uprava za kadrove treba da ponudi svoje iskustvo u izradi programa obuka, obučavanju trenera, opštim obukama, procjenu obuka, itd.*
- *Zajednica opština i Uprava za kadrove treba tjesno da sarađuju, kako bi se obezbjedilo da jedinice lokalne samouprave dobiju zahtjevane obuke i podršku.*
- *Treba formirati nacionalno tijelo za praćenje sprovođenja NTS, u čijem sastavu bi bili Zajednica opština, Uprava za kadrove i ministarstvo, koje će održavati sastanke sa svim zainteresovanim subjektima, najmanje, jednom godišnje, kako bi na najbolji način iskoristilo resurse i unaprijedilo saradnju.*
- *NTS za lokalnu samoupravu treba da bude povezana sa NTS za državnu upravu.*
- *Ministarstva treba da obezbjede adekvatne obuke svojim službenicima koji rade na poslovima iz oblasti lokalne samouprave i treba da podrže obuke lokalnih službenika u vršenju poslova iz podjeljene nadležnosti ili prenesenih poslova.*
- *Treba izvršiti izmjene zakonskih propisa koji se odnose na:*
 - *osnivanje organa za upravljanje kadrovima u svakoj lokalnoj samoupravi;*
 - *regulisanje zapošljavanja, unapređenja i disciplinske odgovornosti i uvođenje sistema ocjenjivanja u lokalnim samoupravama;*
 - *obezbjeđivanje fleksibilnosti u platnom sistemu, kojim bi se omogućilo angažovanje adekvatnog iskusnog i kvalifikovanog kadra;*
 - *utvrđivanje obaveze službenicima za stručno usavršavanje i jedinicama lokalne samouprave za uređivanje obuka za zaposlene;*
 - *utvrđivanje i razgraničavanje nadležnosti, prava i obaveza glavnog administratora i starješina organa lokalne uprave, kako bi se izbjeglo preklapanje nadležnosti;*
 - *stvaranje odgovarajućeg zakonskog okvira za izbor odbornika koji bi bili odgovorni građanima;*
 - *uspostavljanje odgovarajućih odnosa između skupštine opštine/grada, kao predstavničkog organa građana, i predsjednika opštine/gradonačelnika, kao izvršnog organa;*

- *preciznije definisanje pozicije predsjednika i sekretara skupštine opštine/grada;*
- *revidiranje sistema polaganja stručnog ispita i stručnog usavršavanja lokalnih službenika.*

[Pogledati izvještaje iz Procjene potreba za obukama.]

POGLAVLJE 4 STRATEŠKI CILJEVI I ZADACI

Strateški ciljevi i zadaci proizilaze iz rezultata Procjene potreba za obukama.

Pet strateških ciljeva Nacionalne trening strategije su:

1. *Izgradnja kapaciteta lokalne samouprave za vršenje dobre lokalne uprave.*
2. *Jačanje kapaciteta Zajednice opština za pružanje podrše izgradnji kapaciteta u lokalnoj samoupravi i za vršenje nadzora nad sproveđenjem NTS.*
3. *Razvoj profesionalnog okruženja koje se odnosi na obuku.*
4. *Unapređenje zakonskog i finansijskog sistema lokalne samouprave.*
5. *Stvaranje institucionalnog okvira za obuke.*

Strateški cilj 1

Izgradnja kapaciteta lokalne samouprave za vršenje dobre lokalne uprave

Zadaci:

- 1.1 *Uspostaviti kapacitete za upravljanje kadrovima u jedinicama lokalne samouprave.*
- 1.2 *Utvrđiti standarde upravljanja kadrovima u lokalnim samoupravama.*
- 1.3 *Obezbjediti odgovarajuću primjenu važećih propisa i standarda o zapošljavanju i napredovanju lokalnih službenika i namještenika i eliminisati politički uticaj.*
- 1.4 *Uvesti sistem ocjenjivanja rada lokalnih službenika.*
- 1.5 *Uspostaviti interne sisteme za pružanje obuka u lokalnim samoupravama.*

Prenošenje fokusa obuka sa ponude pružaoca na **potrebe za istima** je neophodno za obezbjeđivanje njihove efektivnosti i održivosti. Trebalo bi da jedinice lokalne samouprave, uz potrebnu podršku, preuzmu odgovornost za obuke svojih službenika i izabranih predstavnika.

Kako bi to postigle, jedinice lokalne samouprave moraju osnovati organ za upravljanje kadrovima. Veće opštine / grad treba da imaju tim - jedinicu za kadrove, dok bi u manjim opštinama bio zaposlen jedan stručnjak za kadrove ili bi za više manjih opština ove poslove obavljalo jedno lice. Uz postajanje organa za upravljanje kadrovima, jedinice lokalne samouprave bi mogle da zapošljavaju odgovarajuća lica, procjenjuju potrebe za obukama, kako lokalnih službenika, tako i izabranih prestavnika, pružaju ili pribavljaju odgovarajuće programe obuka i procjenjuju uticaja obuka.

Sistem ocjenjivanja rada će omogućiti rukovodicima da izvrše procjenu rada službenika, priznaju dostignuća i utvrde potrebe za obukama.

SISTEM OCJENJVANJA RADA

(između rukovodioca i svakog zaposlenog kome je on nadređeni)

Na početku godine:

- Utvrditi i usaglasiti jasne radne ciljeve za tekuću godinu.
- Usaglasiti ključne indikatore kvaliteta rada za svaki cilj.

Nakon 3, 6, 9 mjeseci:

- Razmotriti:
 - (i) procjenu progrusa u odnosu na ciljeve / indikatore kvaliteta rada;
 - (ii) davanje pohvale;
 - (iii) utvrđivanje mogućnosti za usavršavanje i oblasti u kojima rad nije bio kvalitetan;
 - (iv) izmjene ciljeva, po potrebi, u svjetlu promjenjenih okolnosti;
 - (v) način daljeg rada.

Na kraju godine:

- Pismena ocjena rada u odnosu na ciljeve / indikatore kvaliteta rada;
- Ocjena vještina kao što su komunikacija, timski rad i ostvareni rezultati.
- Usaglašavanje Plana ličnog usavršavanja za sledeću godinu.
- Prilika za rukovodioca da dobije povratne podatke od svojih službenika o njegovom upravljanju.

Jedinica lokalne samouprave treba da razvije sopstvene **kapacitete za pružanje obuka**. Za to će biti potrebno da:

- izvrše raspodjelu odgovornosti za obuke;
- upravljaju podacima o obukama;
- prikupljaju materijale o obukama;
- pružaju osnovne programe obuka;
- ocjenjuju efektivnost obuka.

Jedinica lokalne samouprave može da prepozna i ako su za to zainteresovani, obući kompetentne službenike za pomoćnike trenera; koji bi bili odgovorni za obuke i podučavanje, što bi obogatilo posao. Takođe, mogli bi se pozivati i spoljni pružaoci obuka za specijalističke obuke.

Svaka jedinica lokalne da usmjeri prioritete ka razvoju i obuci kadrova. Zbog toga je neophodno da, u svom Strateškom planu, utvrди sopstvene prioritete obukam i izgradnje kapaciteta i da u budžetu opštine/grada planira sredstva za obuke. Neophodno je, takođe, da obezbjediti da osnovani organ za upravljanje kadrovima raspolaže potrebnim ovlašćenjima i stručnošću.

Evropsko iskustvo ukazuje na to da sredstva za obuke treba da budu u iznosu od 2-3% od sredstava predviđenih za zarade.

Strateški cilj 2

Izgradnja kapaciteta Zajednice opština radi podrše jačanja kapaciteta jedinicama lokalne samouprave (da nadgleda realizaciju NTS)

Zadaci:

2.1 Osigurati održivost realizacije NTS u Zajednici opština.

2.2 Kreirati institucionalne kapacitete u Zajednici opština za realizaciju NTS.

Zajednica opština ima ključnu ulogu u osnivanju efektvinog organa za upravljanje kadrovima u lokalnim samoupravama. Ona može, preko svojih organa i tijela, izgraditi prioritete za razvoj kadrova; utvrditi standarde za upravljanje kadrovima; upotrebiti svoje odnose sa zainteresovanim subjektima za prikupljanje sredstava i obezbjeđivanje stručnosti u cilju razvoja kapaciteta za upravljanje kadrovima u lokalnim samoupravama; utvrđivati i širiti najbolju praksu u razvoju kadrova; kao i inicirati kod Ministarstva potrebne promjene u pravnom sistemu.

Zajednica opština mora da izgradi profesionalne kapacitete kako bi pomogla lokalnim samoupravama da razviju sopstvenu odgovornost za upravljanje kadrovima.

Zajednica opština, takođe, treba da utvrdi sopstvenu funkciju za obuke radi:

- a) podrške razvoja lokalnih kapaciteta za obuke,
- b) podizanja profila obuka,
- c) procjenje potrebe za obukama,

- d) izrde programe obuka,
- e) upravljanja podacima o obukama,
- f) pružanja adekvatne obuke jedinicama lokalne samouprave, uključujući i obuke za izabrane predstavnike.

Ove funkcije koje se odnose na kadrove i obuke treba da budu objedinjene u NTS jedinicu, koja bi se sastojala od četiri (4) zaposlena; uključujući i stručnjake za kadrove, obuke i izradu projekata, zajedno sa neophodnom administrativnom podrškom. Ako Zajednica nije stručna za neku oblast, može poručiti izradu programa obuke i obuke kod Uprave za kadrove ili drugih pružaoca obuka.

Zajednica opština želi da nastavi sa programima izgradnje kapaciteta u kojima je trenutno angažovana, nakon prestanka spoljnog finansiranja; kao što su, između ostalog, programi Najbolje prakse, Razvoj odgovornog rukovođenja i Javna etika. Može, takođe, da uvede nove programe o učešću građana, upravljanju radom i drugim aspektima lokalne samouprave. Predloženoj jedinici će biti potrebni kapaciteti, da bi sve ovo sprovela.

PREDLOG PRIORITETA OBUKA U SLEDEĆIH 1-3 GODINE

(iz Procjene potreba za obukama)

<ul style="list-style-type: none"> • <i>Odgovorno rukovođenje i strateško planiranje</i> • <i>Planiranje kapitalnih investicija</i> • <i>Ocenjivanje rada</i> • <i>Sprovođenje Zakona o državnim službenicima i namještenicima, Zakona o povraćaju imovinskih prava i obeštećenju, Zakona o opštem upravnom postupku</i> • <i>Finansijska decentralizacija</i> • <i>Zaštita životne sredine</i> • <i>Stimulisanje preduzetništva</i> • <i>Izrada opštinskih propisa</i> • <i>Lokalna uprava</i> • <i>Strani jezici</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Organizaciono upravljanje</i> • <i>Reorganizacija</i> • <i>Pisanje predloga projekata</i> • <i>Komunikacije</i> • <i>Rješavanje konflikta</i> • <i>Izvještavanje</i> • <i>Odnosi s javnošću</i> • <i>Izrada postupaka</i> • <i>Sprovođenje Poslovnika o radu skupštine opštine/grada i odluka o radu skupštinskih tijela</i> • <i>Učešće žena</i> • <i>Učešće lica sa invaliditetom</i> • <i>Učešće pripadnika manjina</i>
--	--

Zajednica želi da sarađuje sa Upravom za kadrove u pružanju elemenata koji doprinose profesionalnom okruženju za obuke (vidi Strateški cilj 3). To može obuhvatati:

- Izradu programa obuka, gdje stručnost Uprave za kadrove može da se iskombinuje sa znanjem Zajednice o lokalnoj samoupravi.
- Upravljanje podacima o obukama, što će zahtjevati određeni nivo komunikacione strukture, a podaci bi trebali da dopru do različitih oblika javnosti.
- Praćenje i ocjenjivanje pružanja obuka, kako bi se obezbjedilo da se lekcije nauče i da se napredak načini.
- Dostupna biblioteka materijala o obukama (u pisanoj i elektronskoj formi).
- Sistem osiguranja kvaliteta.
- Revidiranje PPO-a i NTS-a, svake tri godine, i usaglašavanje budućih prioriteta koji se odnose na obuke.
- Godišnji izvještaj o dometima obuka i Godišnji plan obuka, sa kojim bi se upoznavao Upravni odbor Zajednice i Nacionalni savjet za obuke (vidi Strateški cilj 5), kako bi se obezbjedilo adekvatno planiranje i odgovornost.

Nadalje, Zajednica opština možda želi da od Uprave za kadrove zatraži da vodi certifikovani Program obuke lokalnih trenera, kako bi obezbjedila dovoljan broj kvalitetno obučenih trenera, koji bi mogli da zadovolje potrebe. Možda bi željela i da poruči "horizontalne" obuke kod Uprave za kadrove (pr. opšte vještine upravljanja). Isto tako, obuke bi se mogle poručivati kod NVO-a i drugih pružaoca obuka, kako bi se tržište iskoristilo, na najbolji mogući način.

PREDNOSTI PORUČIVANJA OBUKA

Poručivanje obuka od strane Zajednice je važna odgovornost koja zahtjeva stručnost.

Postoje nekoliko prednosti poručivanja obuka:

- Podizanje standarda obuka kroz konkureniju, omogućavajući Zajednici da odabere najboljeg pružaoca obuka, koji će zadovoljiti specifične potrebe za obukama, na osnovu jasnih ciljeva obuka, kvaliteta predloženih trenera / programa i principa «vrijednost za novac».
- Jačanje tržišta obuka, kako bi pružaoci obuka bili prinuđeni da razviju sopstvene standarde i kapacitete koji se odnose na obuke, u svjetlu postojećih mogućnosti i potreba lokalne samouprave za obukama.
- Davanje Zajednici strateške uloge u izradi obuka za lokalnu samoupravu i, istovremeno, izbjegavanje stvaranja monopolja.

Mnogi službenici posjeduju vještine koje bi rado podjelili sa drugima. Zajednica bi možda željela da izradi program obuke lokalnih službenika, koji imaju kapacitete i intresovanja da postanu lokalni treneri, kao dodatni aspekt njihovog rada.

Zajednica bi možda željela da sponzoriše mrežu trenera, kako bi podstakla dalje stručno usavršavanje. To bi, na kraju, moglo da preraste u Udruženje profesionalaca za kadrove i obuke.

Zajednica opština treba da, u okviru sopstvenih struktura, obezbjedi adekvatnu odgovornost za upravljanje kadrovima i za obuke. To će možda zahtjevati davanje odgovornosti za politiku u oblasti nekoj od postojećih komisija ili osnivanje posebne komisije ili radne grupe, čiji bi se predsjednik birao iz reda članova Upravnog odbora Zajednice opština. Tim bi se fokusirala odgovornost za politiku u oblasti obuka i obezbjedilo adekvatno predstavljanje Zajednice u predloženom Nacionalnom savjetu za obuke. Komisija će možda željeti da na svoje sjednice poziva Ministarstvo, Upravu za kadrove i druge zainteresovane subjekte, ako njihov doprinos može biti korisan.

Novom jedinicom za kadrove i obuke, u okviru Zajednice, trebalo bi da rukovodi neko sa profesionalnom stručnošću ko ima kapaciteta da rukovodi ostalim zainteresovanim subjektima. Ona treba da ima dovoljan broj zaposlenih sa potrebnom stručnošću i sredstvima da adekvatno sprovede predložene funkcije. Biće joj potreban odgovarajući prostor i administrativni kapaciteti.

Za finansiranje ovog novog kapaciteta potrebna su početna eksterna sredstva, ali već na početku se trebaju preduzeti odgovarajući koraci, kroz obuke i članarine, kako bi se, na održivoj osnovi, pokrili troškovi Zajednice. Zbog toga bi članarinu trebalo povećati i istu ostvariti u procentu od 100%.

Strateški cilj 3

Razvoj profesionalnog okruženja za obuke

Zadaci:

3.1 Uspostaviti sistem osiguranja kvaliteta.

3.2 Uspostaviti biblioteku materijala o obukama.

3.3 Uspostaviti kapacitete za izradu programa obuka

Obuke treba da se odvijaju u profesionalnom okruženju.

1. **Program obuke** treba da predstavlja "priateljsko učenje", bude ažuriran i prilagođen svrsi i da bude zasnovan na procjeni potreba za obukama. Programi treba da budu interesantni i da koriste savremene metodologije. Treba ispitivati i prihvati dobre programe iz drugih zemalja. Različitim grupama ljudi (pr. rukovodioci, niži službenici, izabrani predstavnici ...) potrebne su različite vrste obuka, kako bi zadovoljili svoje specifične potrebe. Pojedine obuke će biti opšte (pr. upravljanje, komunikacije ...); dok će druge biti posebno dizajnirane (pr. rad sa medijima). Razumno bi bilo da se utvrdi ključni program obuka koji se može ponuditi svakoj kategoriji lokalnih službenika, u cilju obezbjeđivanja zadovoljavajućeg nivoa stručnosti.

2. **Treneri** moraju biti adekvatno kvalifikovani – imati priznate sertifikate za pružanje obuka. Neki treneri su pohađali kurseve o tehnikama obuka; dok drugi nisu. Trebalo bi ustanoviti priznati kurs Obuke trenera, koji bi bio obavezan za sve trenere koji nisu kvalifikovani. Trebalo bi formirati mrežu trenera, kako bi se podstaklo postojeće stručno usavršavanje.

3. **Osiguranje kvaliteta** podrazumjeva obezbjeđivanje kvaliteta trenera, programa obuka i pružaoca obuka. Dobar sistem osiguranja kvaliteta, postepeno će eliminisati slabe obuke. Sistem osiguranja kvaliteta treba da bude nezavisan i nepodložan političkim uticajima. Ključni programi obuka, na primjer, mogli bi se podnosići grupi stručnjaka na ocjenjivanje i usvajanje. Jedinice lokalne samouprave imaće veće povjerenje u obuku, ako znaju da je program relevantan i interesantan, i da će se profesionalno sprovesti. Međutim, sistem osiguranja kvaliteta ne smije postati birokratizovan i da sprečava inovacije.

4. Treba osnovati **biblioteku materijala o obukama**, pisanoj i elektronskoj formi, i učiniti je dostupnom za sve pružaoce obuka i jedinice lokalne samouprave. **Podatke** o obukama treba distribuirati svim jedinicama lokalne samouprave jer promotivna literatura može da podigne profil obuka. Biće potrebo prevesti određene materijale na crnogorski jezik.

5. Obuke treba sistematski ocjenjivati, kako na kraju obuke, radi utvrđivanja stepena zadovoljstva polaznika, tako i nakon 6-12 mjeseci, radi procjenjivanja stepena do kojeg su polaznici obuke iskoristili istu za usavršavanje u radu. Na taj način, mogu se naučiti lekcije za buduće obuke.

Strateški cilj 4

Unapređenje zakonskog i finansijskog sistema lokalne samouprave

Zadaci:

- 4.1 odgovarajući radno-pravni status lokalnih službenika.**
- 4.2 odgovarajući pravni okvir za izbor odbornika.**

Zakonska utiću na vršenja lokalne uprave može uticati na efektivnost Nacionalne trening strategije. adekvatn pravn sistem vrše poslov kvalitetnbuka možeda doprinese. PPO je pokazala da, s jedne strane, preprekekonstruktivn odnos između vodećih organa u lokalnoj samoupravi druge strane, zakon u odnosu na zapošljavanje, napredovanje i ocjenjivanje rada lokalnih službenika.

Ovlašćenja predsjednika opštine/gradonačelnika dobro izbalansirana. Predsjednik opštine/gradonačelnik bira se neposredno, dok se odbornici biraju sa partijskih lista. Predsjednik opštine/gradonačelnik traži mandat od lokalnog stanovništva traže od predsjednika opštine/gradonačelnika da rešava njihove svakodnevne probleme. Stoga, predsjednici opština/gradonačelnik poslove starješina organa i službenika, čega posverukovođenju i strateškom upravljanju.

Poslove predsjednika opštine/gradonačelnika, glavnog administratora i starješine organa treba do kraja izvesti. N samouprave treba eke njihove nadležnosti se preklapaju, pa je potrebno da se utvrdi jasna odgovornost istih.

Sprovođenje zakona

Kvalitetno vršenje poslova zavisi od službenika. Zakonom su utvrđeni kriterijumi za zapošljavanje, ocjenjivanja rada i napredovanje službenika. Zapošljavanje, ocjenjivanje i napredovanje treba da je nepristrasno, objektivno i bez političkog uticaja. Politički uticaj prilikom zapošljavanja i napredovanja može predstavljati smetnju za formiranje efektivanog tima rukovodilaca.

U praksi se rijetko sprovodi ocjenjivanje rada. Nedostaci u radu se tolerišu. Motivacija među službenicima je niska i ne postoji odgovarajuća kultura dobrog vršenja poslova. Zarade su niske. Obuka se ne smatra važnom, a procjene potreba za obukama se ne sprovode. Lokalna uprava nije atraktivna za karijeru i za zapošljavanje onih koji žele da rade u opštem interesu.

Ministarstvo, Uprava za kadrove i Zajednica opština treba da sarađuju na obezbjeđivanju adekvatnog sprovođenja zakona. U odnosu na djelove zakona u kojima je slab, trebalo bi ga mijenjati tako da se razvoju i upravljanju kadrovima u lokalnim samoupravama dâ pravično mjesto, a stručno usavršavanje dobije visok prioritet.

Strateški cilj 5.

Stvaranje institucionalnog okvira za obuke.

Zadaci:

- 5.1 Osnovati Nacionalni savjet za obuke lokalne samouprave (Zajednica opština, Ministarstvo i Uprava za kadrove).**
- 5.2 Ojačati kapacitete Uprave za kadrove za pružanje podrške profesionalnim obukama za lokalnu samoupravu.**

U sproveđenju Nacionalne trening strategije, tri institucije imaju ključnu ulogu: Zajednica opština, Ministarstvo i Uprava za kadrove.

Zajednica opština predstavlja jedinice lokalne samouprave i ima legitimitet i autoritet da vodi sproveđenje Nacionalne trening strategije. "Vlasnik" NTS mora da bude lokalna samouprava, jer se obuke pružaju radi koristi jedinicama lokalne samouprave, koje će plaćati obuke, a Zajednica opština treba da ima kapacitet za to (vidi Strateški cilj 2).

Vlada se, kroz Evropsku povelju o lokalnoj samoupravi, obavezala na dobru lokalnu samoupravu. **Ministarstvo unutrašnjih poslova i javne uprave** odgovorno je za izradu odgovarajuće politike i pravnog okvira za lokalnu samoupravu i za saradnju sa Ministarstvom finansija u utvrđivanju alokacije odgovarajućeg iznosa finansijskih sredstava jedinicama lokalne samouprave. Ministarstvo bi takođe, trebalo da može uticati na druga ministarstva koja se bave pitanjima od interesa za lokalnu samoupravu.

Uprava za kadrove ima iskustvo u pružanju obuka, izradi programa obuka, obuka trenera, upravljanja podacima o obukama, nadzoru i ocjenjivanju, kao i osiguranju kvaliteta. Kako se ista fokusira na obuke za državne službenike i namještenika, ima smisla da se ovo iskustvo i stručnost učine dostupnim radi podrške razvoju profesionalnog okruženja za obuku lokalne samouprave.

Neke od obuka koje je sprovela Uprava za kadrove, mogu biti relevantne i za državne službenike i za lokalne službenike. U stvari, neki lokalni službenici su već pohađali programe obuka Uprave za kadrove (pr. slobodan pristup informacijama i dr.). Uprava može da ponudi takve obuke na osnovu direktnog zahtjeva jedinica lokalne samouprave ili na osnovu poručivanja istih od strane Zajednice opština.

Uprava za kadrove treba da pomogne Zajednici opština u revidiranju PPO i NTS i pripremanju Godišnjeg izještaja o obukama i Godišnjeg plana obuka za usaglašavanje od strane predloženog Nacionalnog savjeta za obuke.

Kapaciteti Uprave nisu trenutno dovoljni da znatno proširi svoje usluge u pružanju obuka i na jedinice lokalne samouprave. Uprava treba da sarađuje sa Zajednicom opština na izradi predloga za spoljašnje finansiranje, kako bi ojačala sopstvene kapacitete za obezbjeđivanje pružanja pojedinih obuka za lokalnu samoupravu. Uprava, takođe, treba da sarađuje sa Zajednicom opština radi učestvovanja u njenim programima obuke (pr. strateško upravljanje), a koji su relevantni i za lokalne samouprave.

Ostvarivanje saradnje Zajednice, Uprave za kadrove i Ministarstva samouprave treba samouprave treba samouprave treba od suštinskog je značaja za sprovođenje NTS. Potrebno je da navedeni subjekti zaključe Sporazum o saradnji, kojim bi definisali svoje odnose. Na primjer, kvartalni sastanci nude priliku da se razmotre ključna pitanja. Međutim, radi preuzimanja ukupne odgovornosti, za sprovođenje NTS, potreban je formalniji mehanizam.

Postignut je konsenzus o nepotrebnosti osnivanja nove institucije za obuke; već, maksimalno treba iskoristiti kapacitete Zajednice opština, Uprave za kadrove i Ministarstva, koji čine srž sistema, kao i kompetentnih organizacija za pružanje obuka, kako bi se obezbjedilo tržište pružanja obuka. Bilo kakav monopol u pružanju obuka treba izbjegići.

To bi se moglo postići osnivanjem **Nacionalnog savjeta za obuke** lokalne samouprave, u čijem sastavu bi bili Zajednica opština, Uprava za kadrove i Ministarstvo, koji bi se sastajao četiri puta godišnje, pod predsjedavanjem Zajednice opština. Zajednica opština (NTS jedinica) mogla bi obavljati administrativne poslove sekretarijata. Savjet bi pratilo sistem obuka za lokalnu samoupravu, i vršio sledeće poslove:

NADLEŽNOSTI NACIONALNOG SAVJETA ZA OBUKE

- ***Obezbeđivanje poštovanja uloga ključnih subjekata i postizanje saradnje u izradi programa i pružanju obuka.***
- ***Revidiranje Procjene potreba za obukama i Nacionalne trening strategije, svake tri godine.***
- ***Utvrđivanje prioriteta obuka, svake godine, kao i usvajanje godišnjeg izvještaja o obukama i donošenje godišnjeg plana obuka.***
- ***Utvrđivanje i korišćenje dodatnih sredstava za obuke.***
- ***Praćenje sistema za osiguranje kvaliteta.***

- ***Iniciranje promjena koje se odnose na politički, pravni i finansijski okvir lokalne samouprave, radi pružanja podrške obukama i stručnom usavršavanju.***

NACIONALNI SAVJET ZA OBUKE

(Zajednica opština, Ministarstvo, Uprava za kadrove)

- prati i koordinira obuke za lokalnu samoupravu
- usvaja Godišnji izvještaj o obukama i donosi Godišnji program obuka
- vrši reviziju PPO-a/NTS-a
- preduzima zakonske i finansijske inicijative

ZAJEDNICA OPŠTINA

UPRAVA ZA

KADROVE

- podrška u upravljanju kadrovima
- biblioteka o obukama
- pružanje obuka
- podaci o obukama
- izrada obuka
- obuka trenera
- izgradnja kapaciteta
- izrada programa
- naručivanje obuka
- Osiguranje kvaliteta
- PPO / NTS; Godišnji izvještaj i program
- pružanje obuka

ORGANIZACIJE ZA PRUŽANJE OBUKA

- pružanje obuka

LOKALNE SAMOUPRAVE

LOKALNE SAMOUPRAVE

SAMOUPRAVE

LOKALNE

- organ za upravljanje kadrovima
- lokalni kapaciteti za obuke

Ova tabela prikazuje institucionalne uloge u snabdjevanju obuka sa profesionalnim okruženjem za obuke, kao odgovor na zahtjeve lokalne samouprave.

